

คริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทย

เนื่องจากความยากจน

ภาณุพงศ์ ชุติมาพงศ์รัตน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์

วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี่

มหาวิทยาลัยพายัพ

พฤษภาคม 2563

ชื่อเรื่อง: คริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทย
เนื่องจากความยากจน

ผู้จัดทำ: นาย ภาณุพงศ์ ชุติมาพงศ์รัตน์

ชื่อปริญญา: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสตศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ: ศาสนาจารย์ ผศ.ดร. สาธน์ญ์ บุญเกียรติ

วันที่อนุมัติผลงาน: 27 มกราคม 2563

สถาบันการศึกษา: มหาวิทยาลัยพายัพ

รายชื่อคณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ:

1. _____ ประธานกรรมการ
(ผศ.ดร. ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์)
2. _____ กรรมการ
(ศาสนาจารย์ ดร.ฟลอเรียน เฟิร์ก)
3. _____ กรรมการ
(ศาสนาจารย์ ผศ.ดร. สาธน์ญ์ บุญเกียรติ)
4. _____ กรรมการ
(ดร. สกุณี เกรียงชัยพร)

สงวนลิขสิทธิ์ © ภาณุพงศ์ ชูติมาพงศ์รัตน์
มหาวิทยาลัยพายัพ 2563

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระหัวข้อ “คริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน” สำเร็จ ลุล่วงด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ศาสตราจารย์ ผศ.ดร. สาธัญญ์ บุญเกียรติ ที่ได้ ชี้แนะแนวทางการศึกษาและสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของวิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารีที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านต่าง ๆ และวิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารีที่ช่วยสนับสนุนด้านทุนการศึกษาตลอดการเรียนระดับปริญญาโท

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว ภรรยาและลูกผู้คอยสนับสนุนทุกด้าน ทั้งให้กำลังใจ อธิษฐานเพื่อด้วยความรักและความเอาใจใส่

ขอขอบพระคุณญาติพี่น้องคริสเตียนทุกท่านที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ทั้งผ่านทางทุนทรัพย์ ผ่านทางคำอธิษฐานและผ่านทางถ้อยคำหนุนใจ

ขอขอบพระคุณผู้อภิบาล พี่เลี้ยงฝ่ายจิตวิญญาณที่คอยแนะนำในด้านต่าง ๆ และการพัฒนาชีวิตด้านจิตวิญญาณตลอดมา

ขอขอบพระคุณอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีส่วนในการหนุนใจ ให้ คำแนะนำ อธิษฐานเพื่อ และมีส่วนในการถวายสนับสนุนในการศึกษาของข้าพเจ้าอยู่เสมอ สุดท้ายนี้ ขอพระเจ้าทรงโปรด อวยพระพรทุกท่านในทุกด้าน และมีชีวิตที่สำแดงพระคุณความรักของพระองค์ และเป็นที่ยกย่องเกียรติแต่พระเจ้าเสมอไป

ภาณุพงศ์ ชูติมาพงศ์รัตน์

ชื่อเรื่อง:	คริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทย เนื่องจากความยากจน
ผู้จัดทำ:	นาย ภาณุพงศ์ ชุตินาพงศ์รัตน์
ชื่อปริญญา:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ:	ศาสตราจารย์ ผศ.ดร. สาธัญญ์ บุญเกียรติ
วันที่อนุมัติผลงาน:	27 มกราคม 2563
จำนวนหน้า:	57 หน้า
คำสำคัญ:	คริสต์ศาสนศาสตร์ ผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน เพื่อเสนอทัศนะและแนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อคนยากจนที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยบนพื้นฐานของพระคัมภีร์ การวิจัยนี้เป็นวิจัยเอกสารที่อาศัยแหล่งข้อมูลสำคัญ 3 แหล่งอันได้แก่ ความจริงจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ หลักคำสอนจากผู้สอนจากผู้เชื่อในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความยากจนในสังคมไทย

สรุปผลงานงานวิจัย พบว่าคนยากจนถูกปฏิเสธจาก 3 ปัจจัยสำคัญอันได้แก่ 1) ถูกปฏิเสธเพราะความเชื่อทางศาสนาที่คาดเคลื่อน 2) ถูกปฏิเสธจากระบบทุนนิยมและบริโภคนิยม และ 3) ถูกปฏิเสธจากการพัฒนาของรัฐและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คนยากจนเป็นบุคคลที่สังคมไทยในปัจจุบันไม่ยอมรับอันนำไปสู่การปฏิบัติต่อคนยากจนอย่างไม่เหมาะสม

ผลจากการศึกษาหลักคำสอนในพระคัมภีร์และผู้เชื่อคนอื่นทำให้พบว่ามนุษย์ทุกคนรวมทั้งคนยากจนควรได้รับการยอมรับบนฐานแห่งการถูกสร้างตามพระฉายาของพระเจ้าจาก 4 ทัศนะสำคัญได้แก่ 1) ยอมรับคนยากจนในฐานะผู้มีจิตวิญญาณและความคิด 2) ยอมรับคนยากจนในฐานะผู้อารักขาสรรพสิ่งในการทรงสร้าง 3) ยอมรับคนยากจนในฐานะผู้มีความสัมพันธ์ และ 4) ยอมรับคนยากจนในฐานะผู้ที่สามารถรับการพัฒนาและเติบโตเหมือนพระเยซูคริสต์ได้ ทั้งนี้ พระเยซูทรงวางแบบอย่างต่อแก่ผู้เชื่อและคริสตจักรเกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยอีก 3 ประการสำคัญ อันได้แก่ 1) คริสตจักรคือตัวแทนแห่งการคืนดีในความสัมพันธ์ที่พังทลาย 2) คริสตจักรตอบสนองความทุกข์ของผู้ถูกปฏิเสธในสังคมเนื่องจากความยากจนอย่างเป็นองค์รวม และ 3) คริสตจักรยอมเสียสละและยอมยากจน

Title: A Theology of the marginalized due to poverty
in the Thai Context

Researcher Panupong Chutimapongrat

Degree: Master of Arts in Christian Theology

Advisor: Rev. Satanun Boonyakiat (Ph.D.)

Approval Date: January 27, 2020

Institution : Payap University, Chiang Mai, Thailand

Number of Pages: 57 pages

Keywords: Theology, The marginalized

ABSTRACT

The purpose of this research is to construct a theology of the marginalized due to poverty in the Thai Context in order to present a viewpoint and appropriate approach to the poor based on the scriptures. This research is a documentary research that uses 3 important data sources: the truth from the Bible, teachings of past and present believers, and information from research papers of various scholars concerning poverty in Thai society.

The research found that the poor are rejected because of 3 important factors: 1) rejected because of the distorted religious belief, 2) rejected because of capitalism and consumerism and (3) rejected because of the development of Thai government and various agencies. All of these factors cause the poor to be rejected in Thai society, which leads to improper treatment of the poor

The Bible and teachings of other believers reveal that all people, including the poor, should be accepted on the basis of being created in God's image: 1) accept the poor as spiritual and conscious beings, 2) accept the poor as the protectors of God's creation, 3) accept the poor as people who can have relationships and 4) accept the poor as those who can receive development and grow like Jesus Christ. In this regard, Jesus sets an example for believers and the church to respond to the marginalized in

3 important ways, namely 1) The church as the representative of reconciling broken relationships, 2) The church holistically responds to the suffering of those who are rejected in society due to poverty and 3) the church should be to sacrifice and become poor for God's sake.

สารบัญ

บทที่ 1	บทนำ.....	1
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	ปัญหาการศึกษา.....	3
1.3	วัตถุประสงค์.....	3
1.4	ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	3
1.5	ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.6	ข้อตกลงเบื้องต้น	3
บทที่ 2	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1	บริบทสังคมไทยกับผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน	4
2.1.1	ความยากจนกับศาสนาพุทธในบริบทไทย	4
2.1.2	ความยากจนกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม	7
2.1.3	การตอบสนองต่อความยากจนในสังคมไทย.....	12
2.2	หลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์เกี่ยวกับผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน	14
2.2.1	หมวดเบญจบรรณ	15
2.2.2	หมวดผู้เผยพระวจนะ.....	16
2.2.3	วรรณกรรมทางปัญญา	17
2.2.4	บทเพลงสดุดี	18

2.2.5	พระกิตติคุณ.....	18
2.2.6	จดหมายของเปาโล.....	21
2.2.7	พระธรรมยากอบ.....	22
2.2.8	พระธรรมวิวรณ์.....	24
2.3	หลักคำสอนจากผู้เชื่อคนอื่นๆ เรื่องคุณค่าของมนุษย์.....	26
2.3.1	มนุษย์ในฐานะผู้ที่ถูกสร้างตามพระฉายาของพระเจ้า.....	26
2.3.2	การล้มลงของมนุษย์.....	28
2.3.3	คริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องพระเยซูคริสต์.....	30
บทที่ 3	วิธีการดำเนินการ.....	34
3.1	ศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสาร.....	34
3.1.1	พระคริสตธรรมคัมภีร์.....	34
3.1.2	หลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่นๆ.....	35
3.2	สร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน.....	36
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4.1	ปัจจัยที่มีผลต่อการถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน.....	37
4.1.1	การถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความเชื่อทางศาสนาที่คาดเคลื่อน.....	37
4.1.2	การถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากระบบทุนนิยมและการบริโภคนิยม.....	39
4.1.3	การถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากการพัฒนาของรัฐและหน่วยงานต่างๆ.....	42

4.2 การตอบสนองต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน.....	45
4.1.4 การตอบสนองต่อคนยากจนในฐานะพระฉายาของพระเจ้า	45
4.1.5 การตอบสนองต่อผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนตามแนวทางของพระเยซูคริสต์49	
4.1.5.1 คริสตจักรคือตัวแทนแห่งการคืนดีในความสัมพันธ์ที่พังทลาย	49
4.1.5.2 คริสตจักรตอบสนองผู้ถูกปฏิเสธในสังคมเนื่องจากความยากจนอย่างเป็นองค์รวม	50
4.1.5.3 คริสตจักรที่อมเสียสละและยอมยากจน.....	52
บทที่ 5 บทสรุปผลการค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
5.1 สรุปผลการศึกษา	54
5.2 ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม.....	1

นิยามศัพท์

ผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน

หมายความว่า บุคคลที่ถูกปฏิเสธอย่างไม่เหมาะสมจาก
สังคมต่อฐานะของผู้ที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี เนื่องจาก
บุคคลนั้นอยู่สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า
มาตรฐานที่สังคมกำหนด

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการสังเกตสภาพของสังคมไทย ณ ปัจจุบันที่ค่านิยมของบุคคลในสังคมไทยโดยทั่วไปให้คุณค่า ความสำคัญและการยอมรับนับถือต่อบุคคลที่มีฐานะทางสังคมที่สูง เช่น นักปกครอง ผู้นำทางทหาร กลุ่มผู้นำทางศาสนา หรือกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูง เช่น นักธุรกิจ นักลงทุน เจ้าของกิจการขนาดใหญ่ หรือกลุ่มคนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่สูงจนประกอบอาชีพที่ดี เช่น แพทย์ พยาบาล อาจารย์ในระดับต่าง ๆ ข้าราชการ เป็นต้น โดยกลุ่มที่มีฐานะในสังคมดังกล่าว เป็นบุคคลที่เป็นผู้มีอิทธิพลในด้านต่าง ๆ ต่อสังคม จึงได้ทำให้ได้รับการปฏิบัติที่ดี ยกย่อง และให้เกียรติจากคนทั่วไป ค่านิยมดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนในความคิดและการปฏิบัติของสังคมส่วนใหญ่มุ่งไปสู่การส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้ในระดับบุคคลและสังคมไขว่คว้าสถานะที่ดีดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้นนโยบายของประเทศไทยที่รัฐมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศ นโยบายที่กำหนดออกมาได้ให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับต้นมาโดยตลอด ทำให้บุคคลที่มีฐานะทางการเงินและสังคมถูกยกย่องในสังคมไทยสูงมาก

โดยจากค่านิยมของสังคมที่ยอมรับกับค่านิยมเช่นนี้ทำให้เกิดวัฒนธรรมทางสังคมที่ชื่นชอบและยกย่องคนที่มีฐานะทางสังคมดีอันเป็นเชิงประจักษ์ก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงเพื่อผลักดันบุคคลไปสู่สถานะอันเป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันลักษณะของสังคมเช่นนี้ได้สร้างวัฒนธรรมของการไม่ยอมรับ การละเลย การเลือกปฏิบัติ ต่อบุคคลหรือกลุ่มคนอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยากจน โดยทั้งหมดเรียกว่าเป็นการปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ถูกสังคมปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน สามารถพบได้ในทุกพื้นที่ของสังคมไทย โดย จากการสำรวจของ CS Global Wealth Report ในปี.ศ. 2018 ได้จัดอันดับให้ประเทศไทยมีอัตราความเหลื่อมล้ำสูงที่สุดในโลก กล่าวคือคนไทยที่คิดเป็นร้อยละหนึ่งของประเทศได้เข้าถึงและครอบครองทรัพยากรในประเทศมากกว่าร้อยละหกสิบหกของประชากรทั้งหมด จึงสะท้อนให้เห็นว่าคนยากจนถูกปฏิเสธให้เข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นมากกว่าบุคคลที่มีฐานะสูง

จากบทความวิชาการ *ปัญหาความยากจนของสังคมไทย* โดย นพล สราญจิตร (2015) ได้พบว่าสาเหตุของความยากจนมาจากสาเหตุสำคัญสองประการ คือ สาเหตุจากปัจจัยภายในตัวบุคคล และสาเหตุจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล โดยปัญหาจากปัจจัยภายในนั้นเกี่ยวข้องกับการขาดความรู้

ความสามารถ รวมทั้งการขาดศีลธรรมอันดีงาม จึงส่งผลให้เกิดความยากจนในบุคคล และจากปัจจัยภายนอกเกี่ยวข้องข้องการรัฐและปัญหาการไม่กระจายอำนาจซึ่งเน้นไปยังสาเหตุของปัญหาของโครงสร้าง

ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ปัญหาความยากจนถูกอธิบายในลักษณะความขัดสนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้ในการยังชีพเท่านั้น แต่ความยากจนสามารถประเมินได้จากปัจจัยอื่น ๆ อาทิ เช่น ความยากจนจากโครงสร้างของสังคมให้อยู่ในชนชั้นล่างในสังคม หรือความยากจนจากสังคมที่ปิดโอกาสในการเข้าถึงการพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิต ทั้งปฏิเสธการเข้าถึงศึกษาที่คุณภาพ ถูกกีดรอนสิทธิในการใช้ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ พืชพรรณต่าง ๆ ทั้งถูกปฏิเสธสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการร่วมแก้ไขปัญหาของสังคม ถูกปฏิเสธสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อการการประกอบอาชีพ ปฏิเสธสิทธิในการรับความช่วยเหลือจากระบบรวมทั้งการมีภาระการพึ่งพาสูงและไม่สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือของรัฐและการบริการต่าง ๆ ด้านสาธารณสุขโรคอันนำไปสู่ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

ซึ่งวิทยานิพนธ์เรื่อง An Incarnate Church of Thailand : Political, Economic and Social Perspectives ของ ดร. ณรงค์ ทองสุข (2011) ให้ความเห็นว่า แม้คนส่วนใหญ่มองเหตุปัญหาคือความยากจนว่าความยากจนเกิดจากตัวบุคคลที่ไม่มีวินัยที่จนก่อให้เกิดความยากจน แต่แท้ที่จริงแล้ว ความยากจนเกี่ยวข้องข้องกับการถูกกดขี่จากบุคคลหรือสังคม ซึ่งนอกจากนี้ กระแสของการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ ได้ผลักดันผู้คนไปสู่การยึดติดในความต้องการของตนเอง และกระแสบริโภคนิยมทำให้ผู้คนใช้จ่ายและการบริโภคอย่างเกินขอบเขต จนต้องนำตนเองไปสู่ความยากจน ซึ่งการพัฒนาของรัฐอาจไม่ตั้งอยู่ผลประโยชน์ของทุกฝ่าย หากแต่เป็นเพียงผลประโยชน์เพื่อคนบางกลุ่มเท่านั้น

จากการศึกษาข้างต้น ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อให้เกิดความยากจนขึ้นในสังคมและความเสียหายที่ความยากได้ส่งผลต่อบุคคลและสังคม แต่ยังไม่ปรากฏว่าเหตุผลประการใดที่ทำให้คนยากจนจึงถูกปฏิเสธจากสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาสาเหตุของการที่สังคมไทยมีทัศนคติต่อการปฏิเสธคนยากจนว่ามาจากปัจจัยใดบ้าง รวมทั้งต้องการศึกษาว่าพระคัมภีร์นั้นมีทัศนคติและคริสตศาสนศาสตร์อย่างไรต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคม พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ จากพระคัมภีร์ คำสอนของผู้เชื่อในอดีต รวมทั้งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผู้ที่ถูกปฏิเสธจากความยากจนเพื่อนำไปสู่การสร้างคริสตศาสนศาสตร์ที่เหมาะสมต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน

1.2 ปัญหาการศึกษา

มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยและอิทธิพลของวัฒนธรรมในบริบทสังคมไทยที่ผลต่อผู้ถูกปฏิเสธ เนื่องจากความยากจน เพื่อสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน

1.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) มีคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน
- 2) มีแนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน

1.5 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน โดยใช้การทำวิจัยเอกสาร

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

การทำวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเอกสารเพื่อศึกษาผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจนในบริบทสังคมไทย หลักการในพระคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน และศึกษาคำสอนของนักคริสต์ศาสนศาสตร์ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความยากจน เพื่อนำไปสู่การสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากหัวข้อการค้นคว้าอิสระคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนนั้น ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญพื้นฐานในการสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนในปัจจุบัน โดยหลักการสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์นั้นอ้างอิงหลักการจาก Stanley J. Grenz ที่ถูกนำมากล่าวในหนังสือคริสต์ศาสนศาสตร์ใกล้ตัว: มุมมองใหม่ โดยสาธัญญ์ บุญเกียรติ (2560) ที่เสนอว่าคริสต์ศาสนศาสตร์ที่ดีต้องอาศัยแหล่งข้อมูลสำคัญอย่างน้อย 3 แหล่ง ซึ่งได้แก่ การศึกษาหลักคำสอนจากพระคัมภีร์ การศึกษาหลักคำสอนจากผู้เชื่อคนอื่น ๆ และการศึกษาบริบทของสังคม ดังนั้นแนวทางการศึกษาข้อมูลของการค้นคว้านี้จึงมุ่งศึกษาประเด็นจาก 3 แหล่งสำคัญ อันได้แก่

- 2.1 บริบทสังคมไทยกับผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน
- 2.2 หลักคำสอนจากพระคัมภีร์เกี่ยวกับผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน
- 2.3 หลักคำสอนจากผู้เชื่อคนอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน

2.1 บริบทสังคมไทยกับผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวรรณกรรมและเอกสารต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจนในบริบทสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อให้ทราบถึงที่มาของทัศนคติ สาเหตุปัจจัย และการปฏิบัติที่มีต่อผู้ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจนในบริบทสังคมไทย

2.1.1 ความยากจนกับศาสนาพุทธในบริบทไทย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของคำว่าจนว่า หมายถึง “สภาวะอัตคัดขัดสน ผิดเคือง มีเงินไม่พอยังชีพหรือเป็นลักษณะของผู้ที่หมดทาง เช่น จนใจคือไม่มีทางที่จะทำได้อย่างคิด จนตรอกคือไม่มีทางไป จนแถมคือไม่มีทางเดินหรือไม่มีทางสู้ จนมุมคือไม่มีทางหนี” และได้ให้ความหมายแก่คำว่ายากจนหมายถึง “เชื่องใจ ไร้ทรัพย์” (ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ, 2546) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจพื้นฐานของสังคมไทยมีต่อความยากจนว่าเป็นเรื่องของความทุกข์ ความลำบาก สิ่งที่ไม่น่าปรารถนา

สังคมไทยนับถือศาสนาพุทธมาอย่างช้านานจึงได้รับอิทธิพลจากหลักคำสอนหลายประการของพุทธศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตคนบุคคลและมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเชื่อของคนในสังคมไทยมาโดยตลอด มีการบันทึกถึงคำสอนที่เกี่ยวข้องกับยากจนและความร่ำรวยในแต่ละบุคคล จากหลักคำสอนของพุทธเจ้าที่ได้กล่าวไว้ว่า “ทฬิทฺธิยํ ทุกฺขํ โลกํ” (ทฬิทฺธิยํทูกฺขํโลกํ) หมายถึง ความจนเป็นทุกข์ในโลก (สำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ, 2546)

หนึ่งในแนวทางปฏิบัติของพุทธศาสนาคือการหลุดพ้น พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ความยากจนจึงเป็นสถานะที่คนในสังคมไทยที่คนส่วนใหญ่เน้นต่าง หาวิธีการต่างๆ เพื่อจะหลุดพ้นจากสภาพของยากจน โดยเหตุผลของความยากจนตามมุมมองของศาสนาพุทธนั้นเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องเวรกรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รศ. ดร. สุจิตรา อ่อนค้อม (2548) ได้อ้างเนื้อหาจากพระไตรปิฎกเล่มที่ 14 เกี่ยวกับบุคคลหนึ่งที่ได้ไตร่ถามพระพุทเจ้าถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่แต่ละคนเกิดมามีสถานะต่างกันว่าเหตุใดบางคนเกิดมามีศักตามากกว่าอีกคน เหตุใดบางคนเกิดมาร่ำรวยและบางคนยากจน เหตุใดบางคนเกิดมาในตระกูลสูงส่วนอีกฝ่ายเกิดในตระกูลต่ำ เหตุใดบางคนฉลาดส่วนอีกคนโง่เขลา ซึ่งพระพุทเจ้าได้ตรัสอธิบายสาเหตุเหล่านั้นว่าเป็นเพราะ “เวรกรรม” ทั้งนี้ มีการอ้างว่าพระพุทเจ้าได้ทรงจำแนกเหตุเหล่านั้นไว้ทั้งหมด 7 คำว่า 1) ฆ่าสัตว์ทำให้ชีวิตจึงสั้น ไม่ฆ่าสัตว์จึงมีอายุยืน 2) เบียดเบียนสัตว์จึงมีโรคร้ายมาก ส่วนไม่มีเบียดเบียนสัตว์ทำให้มีโรคร้ายน้อย 3) โกรธ อาฆาตและผูกเวรมากทำให้มีรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณทราม ส่วนไม่โกรธ ไม่อาฆาตและไม่ผูกเวรทำให้มีรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณงาม 4) ริษยาทำให้มีอำนาจน้อย ไม่ริษยาผู้อื่นทำให้มีอำนาจมาก 5) ตระหนี่เหนียวแน่นเห็นแก่ตัว ทำให้ยากจนขัดสน ส่วนทำบุญบริจาคทานทำให้มั่งคั่งร่ำรวย 6) เยอหยิ่งจองหอง ทำให้เกิดในตระกูลต่ำ อ่อนน้อมถ่อมตน ทำให้เกิดในตระกูลสูง และ 7) ไม่สนใจใฝ่หาความรู้ใหม่ทำให้โง่ ส่วนใฝ่ใจชวนหาความรู้ใหม่ทำให้ฉลาด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวทำให้เข้าใจได้ว่าคนไทยมีความเข้าใจเรื่องสถานภาพที่มีความแตกต่างกันนั้นมีความสัมพันธ์กับเรื่องของการคนเป็นคนดีและไม่ดีอีกด้วย

บทความของ ธ. ธรรมลักษณ์ (2554) ได้รวบรวมแนวคิดเรื่องนี้ โดยอธิบายสาเหตุความยากจนว่ามาจากผลกรรมในอดีตชาติรวมเข้ากับกรรมที่ก่อขึ้นในปัจจุบันด้วย ธ. ธรรมลักษณ์ อ้างว่าพระพุทเจ้าทรงอธิบายเหตุแห่งความยากจนไว้ 4 รูปแบบอัน ได้แก่ 1) ยากจนเพราะไม่มี หมายถึงบุคคลที่ปัจจุบันมีชีวิตยากจนขัดสนตั้งแต่กำเนิด โดยอธิบายสาเหตุว่าเป็นเช่นนั้นเพราะบุคคลนั้นได้ทำกรรมที่ไม่ดีจนผลกรรมติดตามมาจากอดีตชาติ จากการบุคคลนั้นเคยเป็นผู้ที่มีนิสัยตระหนี่ถี่เหนียวไม่บริจาค จึงเกิดมาในครอบครัวที่ฐานะยากจนตั้งแต่เกิด 2) ยากจนเพราะไม่พอ หมายถึง บุคคลหนึ่งไม่สามารถเก็บสะสมทรัพย์เอาไว้ได้ ทรัพย์สินรั่วไหลออกไปจนต้องอยู่ในสภาพความยากจนตลอดเวลา โดยถูกอธิบายว่าเพราะเหตุในอดีตชาติบุคคลนั้นไปทำกรรมที่ไม่ดีต่อผู้อื่นในลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความสูญเสียอยู่ตลอด 3) ยากจนเพราะไม่เจียม ส่วนนี้เป็นเหตุแห่งกรรมในปัจจุบันที่ไม่รู้จักประมาณตนเองในเรื่องรายได้และทรัพย์สิน ชีวิตของบุคคลนั้นจึงต้องเป็นไปตามกฎแห่งกรรม

และ 4) ยากจนเพราะไม่จำ ถูกอธิบายถึงสาเหตุนี้ว่ามาจากการขาดความสำนึกในประสบการณ์ ไม่เรียนรู้และมักซ้ำเติมการกระผิดพลาดของตนเองโดยไม่แก้ไขหรือพัฒนาปรับปรุงตัว

อย่างไรก็ตาม ในหนังสือ *เชื่อกกรรม รู้กรรม แก้กรรม* ของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (พระพรหมคุณาภรณ์, 2555) ได้แย้งต่อทัศนะที่อ้างว่าความยากจนเป็นผลจากเรื่องเวรกรรม โดยแย้งว่าความคาดเคลื่อนทั้งหมดมาจากลัทธินิครนถ์ (นักบวชลัทธินอกศาสนาลัทธิหนึ่งในอินเดียสมัยพุทธกาล) ที่สอนหลักคำสอนให้เชื่อว่าสิ่งเกิดขึ้นในชีวิตทุกอย่างล้วนเป็นเหตุพวงมาจากอดีตชาติ อย่างไรก็ตาม พระพรหมคุณาภรณ์ยอมรับว่า คำสอนในลัทธินี้แม้จะมีความคาดเคลื่อนแต่แพร่หลายมากในสังคมไทย อีกทั้ง ส่งผลต่อคำสอนเรื่องอุเบกขา ที่ทำให้คนที่เชื่อในทัศนะนี้ให้เหตุผลกับผู้ที่ประสบพบความทุกข์ว่ากำลัง “ชดใช้กรรมเก่า” จึงควรวางเฉยและไม่ช่วยเหลือ ทั้งนี้ พระพรหมคุณาภรณ์ ถือว่าการวางเฉยในลักษณะนั้นเป็น *อัญญาเบกขา* หรือที่เรียกว่า เฉยใจ ที่จะทำให้เกิดกุศลมากกว่าเป็นบุญกุศล

กระนั้น แม้คำอธิบายถึงสาเหตุและปัจจัยของความยากจนตามมุมมองเรื่องการชดใช้เวรกรรมจะถูกทำให้คาดเคลื่อนแต่ได้ถูกถ่ายทอดต่อกันมาในสังคมไทยส่วนใหญ่ จึงส่งผลให้คนผู้นับถือพุทธในสังคมไทยมีความเชื่อว่า การกระทำในระดับปัจเจกบุคคลเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลหนึ่ง ๆ ยากจน ความยากจนจึงไม่ถูกอธิบายว่าเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางสังคมหรือปัจจัยอื่นมากนัก อย่างไรก็ตาม นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543) ได้สะท้อนถึงทัศนะเรื่องเวรกรรมว่า ทำให้คนในสังคมมองความยากจนเป็น “ความล้มเหลวส่วนบุคคลที่น่าสงสารและน่าเวทนามากกว่าที่จะตำหนิ” ซึ่งนิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้สะท้อนมุมมองเชิงบวกต่อสังคมไทยต่อความเชื่อเรื่องเวรกรรมในเวลานั้นว่า ทำให้เกิดภาพ “การร่วมทุกข์ร่วมสุข” ในการดำรงอยู่ในสังคมเดียวกัน เพราะไม่ว่าจะเป็นคนรวยหรือคนจนต่างเชื่อว่าอยู่ในวิภวจักร “บุญ-กรรม” เดียวกัน ด้วยเหตุนี้ คนในสังคมไทยจึงปฏิบัติต่อคนยากจนด้วยความเห็นอกเห็นใจและเป็นมิตรไมตรีต่อกัน เพื่อจะไม่เกิดการสร้างกรรมที่ไม่ดีเพิ่มเติม อีกทั้งเป็นการ “เสริมบุญ” ไปในตัวของแต่ละคน ดังนั้นการปฏิบัติตัวของคนในสังคมไทยเวลานั้นต่อคนจนจึงเป็นในลักษณะแสดงความเมตตา จึงทำให้เข้าใจได้ว่าสังคมไทยไม่ได้มีวัฒนธรรมที่รังเกียจหรือปฏิเสธคนจนมาแต่แรก

สอดคล้องกับทัศนะของ แล ดิลกวิทยรัตน์ (2533) ได้สะท้อนประเด็นต่อประเด็นนี้ว่า เนื่องจากความเชื่อในเรื่องเวรกรรมในสังคมไทยในอดีตส่งผลให้ทัศนะและพฤติกรรมการเปรียบเทียบการครอบครองทรัพย์สินระหว่างการเป็น “คนจน” และ “คนมั่งมี” ถูกพบได้น้อยมากในธรรมเนียมการปฏิบัติของสังคมไทย เนื่องจากความเชื่อเรื่องเวรกรรมในเวลานั้นถือเป็นสิ่งที่บุคคลๆ หนึ่งไม่สามารถฝ่าฝืนหรือปรับเปลี่ยนแก้ไขได้และถือเป็นสภาพที่ถูกกำหนดให้เป็นไป สิ่งที่คนจนจะกระทำคือการ “ชดใช้เวรกรรม” ต่อไป ส่วนคนที่ร่ำรวยจะถูกนับว่าเป็นผลที่บุญเคยทำความดีไว้ซึ่งควรจะ

ได้รับ เรื่องเวรกรรมจึงกลายเป็นคำอธิบายและมาตรฐานที่คัดแยกความแตกต่างระหว่างความยากจนและความร่ำรวยได้กว้างขวางในสังคมไทย

2.1.2 ความยากจนกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

มุมมองเกี่ยวกับความยากจนในสังคมไทยมีจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญ จากความเข้าใจที่ถูกอธิบายตามทัศนะทางพุทธศาสนาที่ความยากจนในบุคคลสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเรื่องของเวรกรรมทำให้ปัจเจกบุคคลอยู่ในความยากจนที่ทางเศรษฐกิจและสังคม จุดเริ่มที่ความยากจนได้ถูกอธิบายโดยใช้การวัดทางเศรษฐศาสตร์และรายได้ จากคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีสู่ทรัพยากรที่สร้างผลผลิตมวลรวมให้กับประเทศ ทั้งนี้ได้เกิดขึ้นเมื่อรัฐไทยได้ดำเนินนำการพัฒนาประเทศตามนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติมาใช้เป็นครั้งแรก

สมพร เทพสิทธา (2542) กล่าวถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยฉบับแรกว่าเริ่มต้นขึ้นในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นโยบายต่าง ๆ ที่กำหนดออกมาได้เน้นหนักไปในเรื่องของการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยคำว่า “พัฒนา” ถูกนำมาใช้เพื่อตั้งใจสื่อถึง “การสร้างความสำเร็จให้แก่ประเทศ” คำขวัญที่ถูกประชาชนสัมพันธ์อย่างกว้างขวางในเวลานั้นคือ “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” ซึ่งสะท้อนให้เห็นการนิยามปริมาณความสุขที่สัมพันธ์โดยตรงกับสถานภาพทางการเงินที่สูง ต่อมามีการเพิ่มคำขวัญอีกว่า “ศึกษาดี มีเงินใช้ ไร้โรคฯ พาให้สมบูรณ์” แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจในเวลานั้นจึงวัดการพัฒนาจากความสำเร็จทางวัตถุเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับค่านิยมทางพุทธศาสนาในเวลานั้นที่สอนถึง “สันโดษ” “ปล่อยวาง” และ “การไม่ยึดติด” ผลที่เกิดขึ้นคือรัฐบาลเข้าเจรจากับพระสงฆ์เพื่อขอไม่ให้เผยแพร่คำสอนในลักษณะชีวิตแห่งความสันโดษและการปล่อยวาง เพราะรัฐบาลเห็นว่าความสันโดษจะเป็นอุปสรรคปัญหาที่จะขัดขวางการพัฒนาที่รัฐบาลต้องการ ในอีกทางหนึ่งรัฐบาลมุ่งผลักดันให้ประชาชนเกิดความสนใจในแนวคิดบริโภคนิยมคือการแสวงหาและครอบครองวัตถุหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างฟุ่มเฟือย นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้เกิดการกู้เงินเพื่อนำทรัพย์มาใช้จ่ายล่วงหน้าก่อน เพื่อหวังให้ปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดกลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่อยากมีอยากได้ จนกลายเป็นกับดักให้ประชาชนยอมทำงานหนักมากขึ้นและผลิตสิ่งต่างๆออกมามากขึ้น แม้แต่ในรัฐบาลสมัยต่อ ๆ มา ต่างออกแผนนโยบายพัฒนาฯ ในลักษณะเดียวกัน

จากความพยายามของรัฐ ณ เวลานั้นที่ต้องการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามมาตรวัดทางเศรษฐกิจและผลการผลิต ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนวิถีคิดของประชาชนในสังคมไทยให้ผู้คนต้องพยายามปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม นโยบายรัฐบาลฉบับนี้ส่งเสริมและผลักดันให้คนใช้ศักยภาพไปสู่

กระบวนการผลิตเพื่อสร้างผลผลิตให้มากที่สุด ดังนั้นคนที่มีศักยภาพเท่านั้นจึงสร้างผลผลิตหรือผลกำไรให้กับประเทศได้และเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ ความพยายามในการผลักดันสู่การพัฒนาของรัฐได้สร้างผลกระทบต่อค่านิยมและโครงสร้างสังคมไทยในเวลานั้นตามมาเช่นกัน เพราะจากคนรวยและคนจนที่ไม่มีการเปรียบเทียบกันเพราะต่างอยู่ในวัฏจักรเดียวกันตามความเชื่อเรื่องบุญกรรม กลับเริ่มถูกมาตรวัดใหม่ที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการผลิตและตัวเลขทางรายได้ รวมทั้งจำนวนวัตถุที่ได้ครอบครองมาเป็นมาตรวัดเพื่อแบ่งแยกคนรวยออกจากคนจน จนเกิดการแบ่งชนชั้นทางเศรษฐกิจและค่านิยมที่ยกย่องคนที่ร่ำรวยและรังเกียจดูถูกคนยากจน เนื่องจากมองว่ากลุ่มคนจนเป็นกลุ่มคนที่ไร้ศักยภาพและอ่อนแอในระบบการผลิตและไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่ติดกับประเทศได้ ทั้งมองว่าคนจนเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและไม่เรียนรู้ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาที่สร้างความทุกข์ให้กับคนยากจนอย่างไม่เคยเป็นมา

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2513) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะสังคมไทยในช่วงเวลานั้นว่า ปัญหาที่สำคัญที่สร้างความทุกข์ในสังคมอย่างมากคือความไม่เท่าเทียมกันในชีวิตมนุษย์ ระบบสังคมที่ทำให้คนร่ำรวยทางเศรษฐกิจมีโอกาสเข้าถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้มากกว่าคนยากจน เช่น โอกาสการเข้าถึงระบบสาธารณสุข การรักษาพยาบาล การศึกษาในสถาบันที่มีคุณภาพ และสามารถเลือกอาชีพที่มีรายได้สูง โดยที่กล่าวมานี้ต้องใช้ตัวเงินเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงโอกาสเหล่านี้ทั้งสิ้น ตรงกันข้ามกับคนยากจนที่มีความกำจัดการเข้าถึง “ชีวิตที่ดี” ทำให้คนจนติดอยู่ในวัฏจักรความยากจนต่อไป ไม่สามารถออกมาจากวงจรความยากจนได้ อีกทั้งสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ที่ภาครัฐควรมีหน้าที่สำคัญในการบริหารจัดการและกระจายไปยังทุกพื้นที่กลับไม่ถูกกระจายมายังคนยากจนในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้นจึงพบว่าโรงพยาบาลที่มีมาตรฐาน ครูที่มีความสามารถ โรงเรียนที่มีคุณภาพกลับกระจุกตัวอยู่แต่ในเมืองใหญ่เท่านั้น นอกจากนี้ งานเขียนของไพฑูรย์ เครือแก้ว ยังได้สะท้อนปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิเสธคนยากจนในเวลานั้นว่ามาจากค่านิยมในสังคมไทยที่นอกจากจะแสวงหาความมั่งคั่งทางการเงินและอำนาจแล้ว อีกประการหนึ่งคือการนิยม “การเป็นเจ้านาย” ซึ่งเป็นลักษณะสังคมที่ตกทอดมาจากสังคมนระบบศักดินา โดยสังคมนระบบศักดินาส่งการแบ่งชนชั้นวรรณะของสังคม เช่น จ้าวและไพร่ ขุนนางและคนธรรมดา หรือ เสรีชนและทาส ซึ่งค่านิยมลักษณะนี้ถูกปลูกฝังในครัวเรือนของสังคมไทยอย่างกว้างขวาง โดยการสอนให้บุตรหลานพยายามเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกแห่งสังคมที่สูงกว่า ตั้งแต่สมัยอดีตมาที่ผู้ใหญ่ในสังคมไทยจะอวยพรบุตรหลานให้เติบโตขึ้นมาเป็น “เจ้าคนนายคน” ซึ่งการได้เป็นเจ้าคนนายคนของสังคมไทยจะถือว่าเป็นมีเกียรติทางสังคม เป็นบุคคลพิเศษ เป็นตัวแทนของบ้านเมือง ตัวอย่างอาชีพเช่น ข้าราชการ รวมถึงการเป็น ท่างานในหน่วยงานของรัฐเป็นต้น นอกจากนี้การเป็นเจ้าคนนายคนจะได้ทำงานที่เบาคือเป็นผู้ออกนโยบายแต่ไม่จำเป็นต้องลงมือทำด้วยตัวเอง ส่งผลให้จึงมีการดูถูกเหยียดหยามการทำงานหนัก ทำให้อาชีพที่ใช้แรงกายจึงไม่เป็นที่นิยมนักในสังคมไทย ส่งผลให้บุคคลผู้เป็นกรรมกรและชาวนาจึงถือเป็นชนชั้นต่ำสุดในสังคม แม้แต่พ่อค้าที่

ทำงานขยันขันแข็ง ก็ไม่ถูกยกย่องเท่ากับข้าราชการหรือนักธุรกิจที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี และเป็นเจ้าคนนายคนของสังคมไทยคือการมีศตวรรษที่ 21 มีอำนาจหน้าที่ การมีถนนชั้นล่างทางสังคมมาเป็นข้าทาสบริวารรับใช้

ศรีศักร วัลลิโภดม (2554) ได้สะท้อนปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นว่า เป็นมาจากกระแสการเมืองทุนนิยมแบบสุดโต่ง ที่รัฐพยายามพัฒนาประเทศให้ทันสมัย (Modernization) ซึ่ง ณ เวลานั้นการทำให้ทันสมัยให้เหมือนกับประเทศทางตะวันตก (Westernization) จึงทำให้เกิดการสร้างแหล่งอุตสาหกรรม ย่านการค้า การตัดถนน การสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศไทย ผลกระทบที่ตามมาคือสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลาย เกิดมลภาวะ ความแออัดและโกลาหลของการเคลื่อนย้ายคนจากชนบทเข้ามาในเมืองเพื่อเป็นแรงงานในระบบระบบอุตสาหกรรมทำให้ลักษณะชุมชนแบบเก่าถูกทำลาย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางสังคมและระบบวัฒนธรรมที่ถูกทำลายลงไปในการทำงานที่ทำให้เกิดความล่มสลายทางศีลธรรม (Demoralization) และความเป็นมนุษย์ (Dehumanization) เปลี่ยนวิถีของชาวบ้านที่สามารถอาศัยอยู่อย่างเรียบง่ายสามารถพึ่งพาตนเองได้และถ้อยที่ถ้อยอาศัยมาสู่การแข่งขันทางด้านวัตถุ การใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยและการแย่งชิงทรัพยากรอย่างไม่มีขีดจำกัด ส่งผลให้ปัจจัยพื้นฐานหลายอย่างที่เป็นต่อการดำรงชีวิตของคน เช่น น้ำ พืชผัก อาหาร ถูกกำหนดให้มีราคาที่สูงทำให้คนส่วนใหญ่ที่มีรายได้ทางเศรษฐกิจน้อยจึงอยู่อย่างยากลำบากและกลายเป็นคนยากจนในที่สุด โดยอธิบายต่อไปว่า แม้ประเทศจะแวดล้อมไปด้วยสิ่งต่างๆที่ดูทันสมัยแต่กลับล้วนเต็มไปด้วยสิ่งที่กระตุ้นจิตสำนึกของคนให้ยึดติดกับการบริโภคนิยมทั้งสิ้น

ยิ่งไปกว่านั้น นิธิ เอียววงศ์ศรี (2543) ได้นำเสนอข้อมูลสอดคล้องกันต่อเรื่องวัฒนธรรมสังคมไทยที่มีมุมมองต่อคนยากจนเปลี่ยนแปลงไปว่า คนจนเป็นจุดบ่งพร่องของระบบที่กำลังพัฒนาเป็นคนแปลกหน้าในสังคม เป็นความล้มเหลวที่ไม่อยากให้ออกไปพบเห็นและถูกปฏิเสธ จนก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมแห่งการรังเกียจคนจนที่ถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จากตัวอย่างประโยคกล่าวที่ว่า “ไม่มีคนจน ในหมู่คนขยัน” หรือ “ขี้เมาขี้เึ” ได้เป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองต่อคนจนว่าเหตุที่คนจนตกอยู่ในสภาพอย่างที่เป็นอยู่เพราะกระทำตัวเองให้จนโดยไม่ยอมเรียนรู้และพัฒนาให้เท่าทันกับยุคสมัย จนกลายเป็นคนที่ล้าหลังและล้มเหลวไปในระบบของสังคม แนวคิดเช่นนี้ได้ทำให้เกิดความห่างเหินระหว่างคนจนกับคนอื่นๆในสังคม ด้วยเหตุนี้ปัจจัยทางสังคมจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างปัญหาความยากจนในไทยเรื่อยมา

เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการพัฒนาของแต่ละประเทศ ทำให้ประเทศไทยนำมาตราฐานการวัดการเติบโตทางเศรษฐกิจเข้ามาใช้เป็นดัชนีในการบ่งบอกการเติบโตดังกล่าว โดยหลักเกณฑ์ที่ใช้วัดความยากจนทางเศรษฐกิจในสังคมไทยได้รับอิทธิพลจากหลักเกณฑ์ของธนาคารโลก (World Bank) ที่ต้องการนิยามความหมายของ “ความยากจน” ว่าเป็นมีลักษณะหรือเกณฑ์ใดในการพิจารณา ซึ่งธนาคารโลกได้นิยามความยากจนว่าเป็นสภาวะ “การขาดความเป็นอยู่ที่ดีอย่างเด่นชัด” (The World

Bank, 2000) และมีการกำหนดเส้นแบ่งความยากจนสากล (The International Poverty Line) ขึ้นมาว่าผู้ที่ยากจนคือบุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่า 1.90 เหรียญสหรัฐฯ (The World Bank, 2018) โดยปัจจุบันประเทศไทยมีเส้นแบ่งความยากจนที่คำนวณจากความสามารถของบุคคลหนึ่งๆ จะมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี หรือเฉลี่ยประมาณ 2,500 บาทต่อเดือน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ดังนั้น ตามนิยามนี้คนจนจึงถูกนิยามว่าเป็นบุคคลที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายขั้นต่ำที่รัฐกำหนด ซึ่งหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจึงมีมุมมองต่อความยากจนที่เน้นเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มคนที่ถูกมองว่าเป็นคนยากจนส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มเกษตรกรในชนบท คนใช้แรงงาน คนผู้ทำงานบริการระดับล่างของสังคม หรือคนที่ไร้การศึกษา เป็นต้น

ขณะที่รัฐบาลมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและนิยามความยากจนเป็นฐานตัวเลขทางเศรษฐกิจ ข้อมูลของ อภิญญา เวชยชัย และกิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ (2546) ได้สะท้อนมิติสำคัญอื่น ๆ ต่อลักษณะของความยากจนว่า ที่ผ่านมามีความยากจนถูกพิจารณาจากรายได้ใน การดำรงชีวิต ทำให้คนยากจนจากการนิยามของรัฐจึงเป็นคนที่รายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยตามมาตรฐานที่ถูกกำหนด แต่การศึกษาสภาพชีวิตของคนจนผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ จะพบว่า สภาพชีวิตและความทุกข์ของพวกเขาไม่ได้เกิดจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว มีปัจจัยที่ถูกมองข้ามไปคือความรู้สึกด้อยค่า (Powerless) จากการถูกเบียดขับจากสภาพแวดล้อมในสังคม การถูกรังเกียจเหยียดฉันทันทีในการดำรงอาชีพที่ไม่อยู่ในค่านิยมที่ได้รับการยอมรับ บุคคลไม่รู้จักไกล่เกลี่ย มาตรฐานทางสังคมได้ตกเป็นเหยื่อของผู้แสวงหาผลประโยชน์ ชีวิตของคนเหล่านี้กลายเป็นกลุ่มคนจนและคนชายขอบที่เข้าไม่ถึงและถูกมองข้ามจากการดูแลของรัฐ

นอกจากนี้ อภิญญา เวชยชัย (2546) ยังได้วิพากษ์ถึงการทำงานของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาว่ามาจากคนที่มีอำนาจได้อยู่ในกระบวนการของการกำหนดนโยบาย ทำให้กระบวนการพัฒนานโยบายตลอดจนกระบวนการแก้ไขปัญหาที่นั้นไม่สามารถเข้าถึงคนยากจนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพราะผู้กำหนดนโยบายต่างมาจากชั้นที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงของสังคม ชั้นเหล่านี้จึงมีทัศนคติการเข้าใจคนจนอย่างรอบด้าน ซึ่งนโยบายที่ออกมานั้น ผลิตออกมาบนพื้นฐานมุมมองของผู้อยู่ระดับสูงและเข้าใจว่าคนยากจนเอาแต่ใจ เอาแต่เรียกร้อง หรือคนยากจนเป็นคนโง่ไร้การศึกษา และไม่ยอมพัฒนาตนเอง อีกทั้งใส่เหตุผลสนับสนุนว่าเป็นเพราะความเกียจคร้านในคนจน จึงทำให้พวกเขาอยากจนลง เพราะความยากจนในคนจนไม่ถูกทำให้เข้าใจได้อย่างถูกต้องส่งผลให้นโยบายพัฒนาจึงเป็นเพียงนโยบายที่เลี้ยงคนยากจนให้ยังจนอยู่ต่อไป

ประเวศ วะสี (2546) เป็นนักวิชาการไทยอีกท่านที่แสดงทัศนะว่าความยากจนในสังคมไทยเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าปัญหาระดับปัจเจกที่มีรายได้ต่ำกว่ากำหนด โดยกล่าวว่าเพราะโครงสร้างการพัฒนาที่มีอคติต่อคนยากจน จึงออกนโยบายหรือกฎหมายให้คนจนถูกเอาเปรียบ โดย

ประเวศ วะสี แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าปัญหาเชิงโครงสร้างสามารถส่งผลกระทบทำให้เกิดความยากจน “ทัศนคติที่ผิดเกี่ยวกับคนจน” ในขณะที่สังคมสอนให้มีการเคารพให้เกียรติผู้หลักผู้ใหญ่ แต่กลับไม่มีการปลูกฝังให้เคารพคุณค่าพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ในคนจน ยากจน ทัศนคติของการเหยียดและดูถูกคนจนถูกปลูกฝังผ่านถ้อยคำและสำนวนที่ใช้กันในวิถีชีวิตคนไทยเช่น “ขอให้เป็นคนนายคน” หรือ “ขอให้นั่งกินนอนกิน” เป็นต้น ทัศนคติที่ฝังลึกลงในจิตใจของคนในสังคมไทยส่งผลต่อการปฏิบัติต่อคนยากจน เช่น ไม่ให้เกียรติ ไม่ให้การต้อนรับ ดูถูก การไม่นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นต้น เพราะแท้จริงการเคารพในฐานะของการเป็นมนุษย์ถือเป็นรากฐานของการเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน ศีลธรรม ความยุติธรรม และเป็นการช่วยกำจัดความยากจนในสังคมไทยได้อีกทางหนึ่ง

ยิ่งไปกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในคนจนยังรวมไปถึงการลิดรอนสิทธิและการเอาเปรียบคนจน ในทางกฎหมายด้วย จรัส ดิษฐาภิรักษ์ (2546) ได้แสดงทัศนคติต่อสิทธิของคนจนในกระบวนการยุติธรรมว่า คนยากจนในทุกสังคมรวมทั้งสังคมไทยกำลังถูกละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรงและกว้างขวาง เช่น การถูกกดขี่ ข่มเหง รังแก คดโกง หลอกหลวง ริดไถ กีดกันทางการศึกษา กีดกันการเข้าถึงสิทธิทางการแพทย์เป็นต้น จนกล่าวได้ว่า “ความยากจนเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อย่างสำคัญและเป็นความอยุติธรรมอย่างหนึ่ง” โดยได้กล่าวถึงปัญหาด้านสิทธิและการใช้กฎหมายกับคนยากจนไว้ในลักษณะที่ว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนจนไม่ได้เป็นปัญหาโดยตัวของมันเองแต่ปัญหาคือผู้บังคับใช้กฎหมาย ที่ใช้อำนาจหน้าที่เกินกรอบในการตีความและกำหนดแนวทางการแก้ไขตามกฎหมาย อีกทั้งปัญหากฎหมายหลายฉบับกลับเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาคนจนเมืองหลายด้าน เช่น การออกกฎหมายเขตป่าสงวนทับที่อยู่อาศัยของคนในชนบทที่อยู่อาศัยมานานก่อนมีการออกกฎหมาย หรือปัญหาการไล่ที่คนยากจนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของคนในเมือง หรือปัญหาที่บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับคนจนแต่กลับมีช่องทางกฎหมายมากมายเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงไม่ให้ถูกดำเนินคดี เป็นต้น

ทั้งนี้จากการศึกษารวบรวมปัญหาและพัฒนาการความคิดเกี่ยวกับความยากจนของสังคมไทยของ ชื่นฤทัย กาญจนะจิตราและคณะ (2548) ได้สรุปประเด็นพัฒนาการของการนิยามความยากจนในสังคมไทยเอาไว้ดังนี้ 1) ความยากจนด้านรายได้ คือการขาดแคลนรายได้ หรือสิ่งที่ต้องสนองความต้องการขั้นพื้นฐานต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยในสังคมเดียวกัน 2) ความยากจนด้านคุณภาพชีวิต หมายถึงการขาดแคลนความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การไม่รู้หนังสือ ทูพโภชนาการ การไม่จัดการกับโรคที่ป้องกันได้ ซึ่งวัดโดยอ้อมจากการไม่สามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานได้แก่ ไฟฟ้า สาธารณูปโภค การศึกษา การคมนาคม และแหล่งน้ำสะอาด 3) ความยากจนทางทรัพย์สิน ทั้งเชิงด้านวัตถุ อันได้แก่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ไม่มีบ้าน ต้องเช่าอาศัยอยู่เสมอ และเชิงทรัพยากรทางสังคม อันได้แก่ การมีครอบครัว เครือญาติ หรือเพื่อนที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูล หรือ

เครือข่ายสังคมที่ดีที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนกันและกันในเวลาที่เกิดปัญหา 4) ความยากจนเชิงโครงสร้าง ความยากจนที่เป็นผลพวงมาจากการพัฒนา เป็นโครงสร้าง กลไก หรือกฎหมายในสังคมที่เอาเปรียบคนจน ลิดรอนสิทธิ ซึ่งยิ่งทำให้คนจน ยากจนยิ่งขึ้น และ 5) ความยากจนในความหมายที่เป็นองค์รวม การใช้ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวนี้ในการพิจารณาคนจนให้รอบด้านในหลากหลายมิติ โดยไม่ใช่การมองเพียงด้านเดียว โดยทั้งหมดนี้เป็นความเข้าใจเรื่องความยากจนที่มีต่อสังคมไทยจนมาถึงปัจจุบัน

การศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทำให้เห็นทัศนคติของสังคมไทยว่าในอดีตนั้นความยากจนทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องของเวรกรรมทำให้มีทัศนคติต่อคนยากจนว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ เพราะบุคคลนั้น ๆ เคยกระทำความผิดที่ไม่ดีความยากจนจึงเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพราะการกระทำดังกล่าว การปฏิบัติต่อคนยากจนในสังคมจึงมีความถ้อยทีถ้อยอาศัยเพราะเกิดความเวทนาสงสารและไม่ต้องการสร้างกรรมไม่ดีเพิ่ม คนจนในสังคมไทยจึงไม่ได้ถูกรังเกียจหรือถูกปฏิเสธมากนัก

แต่การมาถึงของนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติที่ให้ความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ นโยบายดังกล่าวเปิดรับเอาแนวคิดของระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมเข้ามาเป็นลัทธิสำคัญต่อการขับเคลื่อนสังคม สังคมไทยจึงเกิดวัฒนธรรมที่ยอมรับบุคคลที่มีการครอบครองทรัพย์สินจำนวนมาก แต่ปฏิเสธคนที่มีปริมาณการครอบครองทรัพย์สินที่น้อยกว่ามาตรฐานโดยกำหนดสถานะคนเหล่านั้นว่าเป็นคนยากจน ส่งผลกระทบให้คนในสังคมส่วนใหญ่ของคนยากจนว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของการนำการพัฒนาทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศ เพราะเป็นบุคคลที่ไร้ศักยภาพในการสร้างผลิตผลทางรายได้ ทั้งยังมีทัศนคติว่าคนยากจนขาดความกระตือรือร้นต่อการพัฒนา ทำให้การปฏิบัติต่อคนในสังคมจึงกลายเป็นการปฏิเสธคนยากจนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและรุนแรงถึงการเอาเปรียบคนยากจนอีกด้วย

2.1.3 การตอบสนองต่อความยากจนในสังคมไทย

การตอบสนองของคนไทยช่วงก่อนแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต่อคนยากจนมีทั้งแง่บวกคือ สงเคราะห์ การทำบุญ ช่วยเหลือแสดงความเป็นมิตรไมตรีต่อคนที่อยู่ในสภาพที่อนาถา อันเป็นการแสดงออกตามหลักปฏิบัติของผู้นับถือศาสนาพุทธในสังคม ในอีกทางหนึ่ง ผู้คนที่ได้รับอิทธิทางศาสนา มีทัศนคติว่าเป็นเวรกรรมของบุคคล ๆ นั้น จึงเลือกที่จะปล่อยวางไม่ยุ่งเกี่ยว เพื่อให้บุคคลนั้นได้ชดใช้การกระทำในอดีตชาติของเขา ด้วยเหตุผลนี้จึงถือว่าเป็นสิ่งปกติหากพบบุคคล ๆ หนึ่งหรือครอบครัว ๆ หนึ่งที่ยากจนแต่ไม่มีการตอบสนองใด ๆ นอกจากการเวทนาสงสารเท่านั้น

จนต่อมาเมื่อรัฐบาลนำหลักนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาใช้ จากการเปิดรับความคิดทุนนิยมและผลักดันให้คนในประเทศเน้นการบริโภค คนในสังคมไทยจึงตอบสนองคนที่ไม่มีศักยภาพในการซื้อว่า เป็นคนล้มเหลวที่เกิดจากบุคคลคนนั้น เกิดวัฒนธรรมการแห่งการปฏิเสธคนยากจน ทั้งการดูถูกเหยียดหยาม การไม่ให้เกียรติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนการแสวงหาผลประโยชน์จากคนยากจน จนกลายเป็นปัญหาที่ไม่จบสิ้นจนถึงทุกวันนี้ ลักษณะการตอบสนองส่วนใหญ่แม้ว่าจะตระหนักถึงการมีอยู่ของคนจนในสังคมไทย แต่รัฐกับเน้นการส่งเสริมและพัฒนาไปในด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก อีกทั้งนโยบายที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนกลับมาจากผู้ที่อยู่ในระดับชนชั้นสูงของคนในสังคม นโยบายที่ออกมาจึงสร้างปัญหาทับซ้อนกับปัญหาเดิมที่มีอยู่ให้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จนเมื่อแนวคิดทุนนิยมและบริโภคนิยมมาถึงจุดล่มสลายจากวิกฤตทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 หรือที่รู้จักกันว่าวิกฤต “ต้มยำกุ้ง” ส่งผลให้ ประเทศไทยมีภาระหนี้สาธารณะสูงถึงร้อยละ 180 ซึ่งทำให้ประเทศอยู่ในสภาพล้มละลายทันที มุมมองของคนไทยต่อบริโภคนิยมถูกระทบบอย่างรุนแรงเช่นกันเพราะหนึ่งในสาเหตุสำคัญคือการสร้างหนี้ของบริษัทและประชาชนจากการลงทุนหรือใช้ทรัพย์สินที่เกินตัว อีกทั้งทำให้รัฐต้องเปิดรับแนวคิดต่อการแก้ไขปัญหาทางสังคมที่ไม่ได้เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างที่เคยเป็นมา ทำให้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มีการเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในรัชกาลที่ 9 มาปรับใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับนี้ นำแนวทางสำคัญในการพัฒนาและบริหารประเทศโดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้วิกฤตที่สังคมในเวลานั้นกำลังเผชิญ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ออกแบบมาเพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการต่อสู้กับ “ความไม่รู้สึกรู้หา” ของคนไทยที่ตกอยู่ในแนวคิดบริโภคนิยม ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกหลักฐานสำคัญยิ่งของปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นจาก การไม่รู้จักรักประเมินตนเอง และขาดความเข้าใจต่อการพึ่งพาตนเองในระดับปัจเจกและระบบสังคม แต่กลับวิ่งไล่ตามกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยมอย่างหนักจนก่อให้เกิดความยากจนขึ้นจากการเป็นหนี้ สังคมไทยจึงได้รับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นปรัชญาที่เน้นการสร้างพื้นฐานสังคมที่ใช้เพื่อต่อสู้ความยากจนในสังคมไทย โดยเน้นพึ่งพาตนเองได้และอยู่รอดได้โดยไม่พึ่งประเทศอื่นในสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตและมีอิสระ ซึ่งหมายถึงอิสรภาพทางเศรษฐกิจโดยไม่ก่อหนี้สิน สิ่งนี้จึงทำให้ปัจเจกบุคคลและสังคมไม่จำเป็นต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจใครหรือประเทศใด

เอกวิทย์ ณ ถลางและคณะ (2551) ได้ให้เหตุผลสำคัญที่ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงถูกยกย่องให้เป็นแนวคิดที่อาจช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจของประเทศ

ไทยเนื่องจาก 1) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการแก้ไขฐานรากของความมั่งคั่งหรือโครงสร้างเศรษฐกิจของปัจเจกชน ซึ่งเป็นหลักคิดที่เน้นให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่แล้วของตนเอง เพื่อสร้างเป็นผลผลิตที่ตอบสนองความจำเป็นของชีวิต เช่นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เพื่อการพึ่งพาตนเองจะเกิดขึ้นและลดการพึ่งพาความช่วยเหลือจากปัจจัยภายนอก 2) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการแก้ไขที่ฐานโครงสร้าง กล่าวคือเป็นหลักคิดที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนบนฐานหลักของประชาธิปไตย ผู้นำชุมชนสามารถยกระดับการแก้ไขปัญหาสังคมไปสู่การร่วมมือจากระหว่างบุคคลไปสู่ในระดับชุมชน เช่น การสร้างกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า จนกลายเป็นชุมชนที่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เป็นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถมีการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เพื่อชุมชน เช่น โรงพยาบาลชุมชน โรงเรียนชุมชน เป็นการสร้างระบบสวัสดิการที่บริหารจัดการโดยชุมชน และทำให้เป็นอิสระจากการชี้นำของรัฐบาลที่อาจขาดการศึกษาบริบทสังคมอย่างรอบด้าน และ 3) เศรษฐกิจพอเพียงเน้นโครงสร้างความสำนึก คือแนวคิดที่ส่งเสริมกระบวนการสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมไทย ไม่ดำเนินชีวิตบนความประมาทและละโมภแบบไม่รู้จักพอ การไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนทำลายระบบนิเวศน์ให้เสียไป ทั้งนี้หลักคิดที่สำคัญการไม่เอาประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้งและควรแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นและโลกใบนี้

อย่างไรก็ตาม แม้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอาจสามารถลดอำนาจของทุนนิยมและการบริโภคนิยมได้รวมทั้งจัดการกับความยากจนในบริบทไทยได้ แต่ทั้งหมดยังคงต้องอาศัยการส่งเสริมและกำหนดนโยบายภาครัฐและภาคเอกชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะนโยบายต่างๆของรัฐส่วนใหญ่ยังเน้นการผลักดันการแข่งขันทางเศรษฐกิจอยู่อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังใช้วิธีการรูปแบบเดิมในการจัดการกับปัญหาความยากจน เช่น บัตรคนจน ที่นิยมคนจนอย่างหลวม ๆ ตามเส้นความยากจน และแก้ไขด้วยใช้การสงเคราะห์โดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยในมิติอื่น ๆ จึงทำให้สังคมไทยยังติดนิสัยการขอความช่วยเหลือจากรัฐ จึงไม่สามารถหลุดพ้นออกจากความยากจนได้อย่างที่ควรจะเป็น

2.2 หลักคำสอนในพระคัมภีร์เกี่ยวกับผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน

จากหนังสือ New Dictionary of Biblical Theology โดย T. Desmond (2011) ได้ทำให้เห็นว่า พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมในภาษาฮีบรูมีหลายคำที่สื่อถึงความยากจนว่ามีความหมายที่กว้างซึ่งกล่าวถึง อ่อนแอ น่าอนาจ หมดหนทาง และทุกข์ทรมานที่ให้ความหมายถึง ความยากจนทางวัตถุและทางสังคมผู้ซึ่งต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากผู้อื่น แต่บางครั้งการใช้คำว่าคนยากจนหมายถึงภาพเปรียบเทียบคนที่อุทิศตัวต่อพระเจ้าเพื่อแสดงให้เห็นความจำเป็นในการพึ่งพาพระเจ้าอย่างจริงจัง เช่น ในบทเพลงแห่งการคร่ำครวญที่ผู้แต่งเรียกตนเองว่า “ข้าพเจ้ายากจนและขัดสน” ซึ่งความ

ยากจนขัดสนนี้ไม่ได้กล่าวถึงความยากจนทางด้านวัตถุหรือสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ในชีวิต แต่เป็นเพราะความทุกข์จากการข่มเหงของศัตรูฝ่ายตรงข้าม หรือการทนทุกข์เพราะโรคภัยไข้เจ็บ และความอ่อนแอทางร่างกาย หรือการสำนึกผิด โดยผู้ที่วิงวอนนั้นวางท่าทีของตนเองต่อพระเจ้าในฐานะคนยากไร้ที่หมดหนทางและในบางบริบทคำว่ายากจนยังมีความหมายที่ตรงข้ามกับคำว่าหยิ่งยโส ซึ่งนั่นคือความถ่อมใจที่ถือเป็นคุณลักษณะทางศีลธรรมที่ดี (สภษ.3:34; สดด.18:27; ศคย.9:9; ศพย.2:3)

2.2.1 หมวดเบญจบรรณ

เมื่อศึกษาคำว่า “ยากจน” หรือ “ผู้ขัดสน” ในหนังสือ *Dictionary of Scripture and Ethics* ของ Joel B. Green (2011) ในพระธรรมทำเล่มแรกของพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมจะพบเรื่องราวในเบญจบรรณนั้นได้รวบรวมเรื่องราวของการบุคคลหนึ่ง ๆ ได้ถูกบุคคลหรือสังคมปฏิเสธเนื่องจากสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำต้อยกว่า อย่างเช่นชีวิตของนางฮาการ์ที่เป็นสาวรับใช้ ต้องถูกปฏิเสธและขับไล่ออกไปจากบ้านเนื่องจากไม่เป็นที่ต้องการของนางซาราห์ที่เป็นเจ้านาย เป็นการสะท้อนภาพของความเปราะบางและความไม่มั่นคงต่อการเป็นคนยากจนของสังคม (ปฐม.16; 21:1-21) หรือในกรณีของกษัตริย์ฟาโรห์ผู้ไม่รู้จักโยเซฟ (อพย.1:8) ได้ใช้อำนาจกดขี่ในการปฏิเสธถึงสวัสดิภาพของชนชาติอิสราเอลจึงได้ข่มเหงจนสร้างความยากจนขัดสนแก่ชนชาติอิสราเอล ซึ่งในที่สุดผ่านทางโมเสสนั้น พระเจ้าได้ทรงใช้ท่านนำการปลดปล่อยประชากรอิสราเอลผู้ตกเป็นทาสสู่เสรีภาพและความรุ่งเรือง (ฉลธ. 8:7-10)

เมื่อได้ศึกษาและพิจารณาเนื้อหาที่เกี่ยวกับบทบัญญัติหรือกฎหมายต่าง ๆ ของพระเจ้านั้น จะพบความห่วงใยของพระเจ้าที่มีต่อคนยากจนเป็นพิเศษ (มิลลาร์ด เจ.อีริคสัน, 2009) เพราะไม่เพียงเป็นการออกกฎหมายเพื่อพิทักษ์ความยุติธรรมและสิทธิของคนยากจนเท่านั้น แต่ยังมีบทบัญญัติที่ให้แนวทางการปฏิบัติต่อกลุ่มคนยากจนในสังคมให้มีชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่อถึงกำหนดปีปลดปล่อยทาส นายทาสจะไม่เพียงแค่ปล่อยทาสให้เป็นอิสระตามกฎหมายเท่านั้นแต่นายทาสจะต้องให้ “ของขวัญ” แก่การเริ่มต้นชีวิตใหม่ของทาสนั้น (ฉลธ. 15:13-14) นอกจากนี้ยังมีกฎหมายในบทบัญญัติอีกหลายประการที่กำหนดออกมาเพื่อการช่วยเหลือคนยากจนอย่างชัดเจน เช่น ในพระธรรมเฉลยธรรมบัญญัติ กล่าวถึงกฎในวันสะบาโตที่ถือว่าเป็นกฎที่ขับเคลื่อนสังคมของอิสราเอลว่า ทุกคนมีสิทธิในการหยุดพักในวันสะบาโต รวมทั้งทาสรับใช้ทั้งชายและหญิง (ฉลธ. 5:12-15) บทบัญญัติเกี่ยวกับฤดูกาลเก็บเกี่ยวโดยกล่าวถึงข้าวที่อยู่ตามหัวมูมนาวาไม่ควรจะเก็บเกี่ยวจนหมดแต่ควรถูกสงวนไว้เป็นของคนยากจนให้มีโอกาสเลี้ยงดูตนเองได้ (ลนต. 19:9-10; ฉชบ. 24:17-22) กฎบัญญัติยังห้ามไม่ให้เจ้าหนัคิดดอกเบียหรือยึดเสื้อผ้าเพื่อเป็นหลักประกันจากคนยากจนที่มายืมเงินหรือแม้กระทั่ง

ทั้งห้ามคิดว่าตนเองเป็นเจ้าของหนี้ (อพย. 22:25-27; ฉธบ. 24:12-13) ในพระธรรมเฉลยธรรมบัญญัติบทที่ 14:28-29 และ 26:12 มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าทศทางค์ใช้เพื่อประโยชน์ของคนเลวี่และคนยากจน ลูกกำพร้า และหญิงม่าย ซึ่งถือเป็นบุคคลที่มีสถานภาพต่ำต้อยในสังคม ในกฎแห่งปีสะบาโตนั้นแผ่นดินที่ถูกพักและผลที่เกิดจากแผ่นดินจะถูกอนุญาตให้คนทั่วไปรวมทั้งคนจนรับประทานได้ (ลนต. 25:1-7; ฉธบ. 15:1-11)

ดังนั้น จากการศึกษาคำสอนในพระธรรมเบญจบรรณโดยเฉพาะบทบัญญัติหรือกฎหมายในพระธรรมเฉลยธรรมบัญญัติได้สะท้อนพระทัยของพระเจ้าที่มีต่อความยากจนและคนยากจนว่าทรงปรารถนาจะหักทำลายวงจรแห่งความยากจนทางเศรษฐกิจและสังคมให้ออกไปจากอิสราเอล (S. Corbett, and B. Fikkert, 2012) ทรงยอมรับและเอาใจใส่ อีกทั้งทรงคำนึงถึงคนจนว่าเป็นบุคคลที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากระบบสังคมที่ไม่เอาใจเอาเปรียบเพื่อพวกเขาจะสามารถออกจากความยากจนทางเศรษฐกิจและสังคมได้ ตามที่เฉลยธรรมบัญญัติ 15:4 ได้กล่าวว่า “เพื่อจะไม่มีคนยากจนท่ามกลางท่าน เพราะพระยาห์เวห์จะทรงอวยพรท่านอย่างมากมายในแผ่นดินซึ่งพระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านประทานแก่ท่านเป็นมรดกให้ยึดครองนั้น”

2.2.2 หมวดผู้เผยพระวจนะ

เมื่อศึกษาหนังสือของบรรดาผู้เผยพระวจนะ พวกเขาต่างเปรียบเสมือนตัวแทนของคนยากจนที่ไร้อำนาจทางสังคม (Green, Dictionary of Scripture and Ethics, 2011) การตอบสนองของผู้เผยพระวจนะต่อคนยากจนนั้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องความยุติธรรมเพื่อคนยากจนในสังคมและประกาศการพิพากษาของพระเจ้าต่อผู้มีอำนาจที่คอยกดขี่ข่มเหงคนยากไร้และคนที่อ่อนแอในสังคม ซึ่งการเรียกร้องของผู้เผยพระวจนะปรากฏอยู่เสมอในการเทศนาของพวกเขา ตัวอย่างเช่น ผู้เผยพระวจนะเอลียาห์ที่ประนามความอยุติธรรมของกษัตริย์ผู้วางแผนฆ่านาโบทเพื่อยึดสวนองุ่นมาเป็นของตน (1 พกษ. 21) ผู้เผยพระวจนะนาธานที่ทักท้วงเรื่องของเศรษฐีผู้หนึ่งที่เอาเปรียบและแสวงหาผลประโยชน์จากคนยากจนโดยถูกบรรยายในพระธรรม 2 ซามูเอล 12:1-4 ผู้เผยพระวจนะต่างยืนยันว่าการกดขี่ข่มเหงคนขัดสนทั้งทางอำนาจ ทางเศรษฐกิจและทางสังคมจะเป็นเหตุให้การพิพากษาของเจ้ามาสู่ประชากรอิสราเอลทั้งหมด (ยรม. 5:27-30; อมส. 3:10-15; ฮบค. 2:8-9; มลค. 3:5)

คำเทศนาของบรรดาผู้เผยพระวจนะได้ประนามการใช้อำนาจของบรรดาราชาวงศ์และกลุ่มผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมต่อการบิดเบือนกลไกระบบความยุติธรรมและนำมากดขี่คนจนเอาไว้ด้วยกัน (อสย. 5:23; ยรม. 22:13-17; อมส. 5:7; มคห. 3:9-11) รวมทั้งว่าตำหนิคนที่มัวมั่งคั่ง

ในสังคมแต่กลับใช้อำนาจในการเอาเปรียบคนจนทั้งทางเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ให้หมดหนทางในการดำเนินชีวิตที่ดีได้ (อสย.5:8; อสค. 22:29; มคห. 2:1-3 ฮบก. 2:5-6) J. D. Smart (1965) ได้ให้ทัศนะว่าคำเทศนาของผู้เผยพระวจนะนั้นได้ตอกย้ำลงไปว่าพระเจ้าปฏิเสธการอ้างว่ารู้จักพระเจ้าหรือการเป็นผู้เคร่งศาสนาในพิธีกรรมแต่กลับด้วยไร้ความเมตตาต่อผู้ยากไร้ ซึ่งการเป็นผู้ที่นับถือศาสนาที่แท้จริงจะต้องใส่ใจการดูแลคนยากจนไม่ใช่การบีบบังคับคนยากจนที่ต่ำต้อยเหล่านั้น และการอดอาหารที่แท้จริงคือการเอาสิ่งของตนเองมีอย่างมากมายแจกจ่ายแก่ผู้ที่หิวโหย ซึ่งพระเจ้าจะประทานพระพรแห่งการฟื้นฟูแก่การใส่ใจคนยากจนและคนที่ถูกกดขี่ตามพระสัญญาของพระองค์ (อสย. 58:5-12)

ดังนั้น ในหมวดบรรดาผู้เผยพระวจนะได้ยืนยันให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า คนยากจนหรือคนที่อ่อนแอทั้งทางเศรษฐกิจและสถานะทางสังคมต่างเป็นบุคคลที่ผู้มีอำนาจควรใส่ใจเพื่อสำแดงถึงการเป็นชนชาติของพระเจ้าเพราะหากผู้มีอำนาจจะเลเยหรือเอาเปรียบพวกเขา พระเจ้าจะทรงนำวิบัติและการพิพากษามาสู่บรรดาผู้มีอำนาจเหล่านั้นอย่างแน่นอนเพราะต่อพระพักตร์พระเจ้าเราต่างเป็นดังคนยากจนที่ต้องการพระคุณและการช่วยกู้ของพระเจ้าทั้งสิ้น

2.2.3 วรรณกรรมทางปัญญา

วรรณกรรมทางปัญญาเสริมมุมมองที่แตกต่างจากหนังสือเบญจบรรณและบรรดาผู้เผยพระวจนะเกี่ยวกับคนยากจน ในขณะที่วรรณกรรมทางปัญญาได้บันทึกทั้งการอวยพรของพระเจ้าต่อบรรดาคนที่ใส่ใจดูแลคนยากจน (สภษ. 14:21, 31; 19:17; 22:9; 28:9; 31:20; ปญจ. 11:1) และประกาศคำเตือนต่อบรรดาคนที่ปิดหูปิดตาและไม่ยื่นมือช่วยเหลือต่อความจำเป็นของคนยากจน (สภษ. 21:13; 28:27) วรรณกรรมทางปัญญาทำให้เห็นว่า พระเจ้าคือผู้ปกป้องของพวกเขา บรรดาคนที่เยาะเย้ย ตูถุก หรือกดขี่คนยากจน ได้ถูกพระเจ้าผู้สร้างของเขาเช่นกัน (สภษ.14:31; 17:5)

Desmond (2000) สะท้อนว่าวรรณกรรมทางปัญญาไม่ได้กล่าวว่าคนยากจน ‘มีสิทธิพิเศษที่เหนือกว่าคนอื่น’ แม้ว่าโดยปกติแล้วพระเจ้าทรงประทานชีวิตที่รุ่งเรืองแก่ผู้ที่ชอบธรรม (สภษ. 15:6) แต่มีในหลายเหตุการณ์ที่ความยากจนหรือความยากลำบากสามารถเกิดขึ้นได้แก่ผู้ชอบธรรมเช่นกัน ผู้ชอบธรรมต้องเผชิญความยากจนขัดสน หรือโรคร้าย หรือ คนชั่วร้าย ทั้งนี้เพื่อการพิสูจน์จิตใจที่ยึดมั่นในพระเจ้าท่ามกลางประสบการณ์ที่ยากลำบาก เช่น กรณีความทุกข์ของโยบ เป็นต้น และในบางครั้งความยากจนอาจเกิดขึ้นจากตัวของบุคคลที่มีความเกียจคร้าน หรือผู้ที่ไม่ใส่ใจฟังสติปัญญา คำสั่งสอนและชาตวินัยในตัวเองด้วยเช่นกัน (สภษ. 10:4; 13:18; 20:13; 23:21; 28:19) วรรณกรรมทางปัญญาได้สะท้อนทั้งวัฏจักรการปกครองในสังคมด้วยในทัศนะเชิงบวกแก่คนยากจนอย่างน่าสนใจ

ว่า คนยากจนไม่ได้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมตกต่ำหรือเป็นภัยต่อระบบหรือเสถียรภาพในสังคม แต่เป็นมิตรอย่างมนุษย์ที่ถูกสร้างโดยพระเจ้า (สภษ.22:2; โยบ 31:15) ดังนั้นความยากจนจึงสามารถเป็นทั้งลักษณะ คือ เครื่องพิสูจน์ความเชื่ออย่างลงลึกกับพระเจ้า หรือ อาจเป็นเพราะการขาดวินัยของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้อ่านวรรณกรรมทางปัญญาจะต้องใช้สติปัญญาจากพระเจ้าในการตรวจสอบความทุกข์เหล่านั้น

2.2.4 บทเพลงสดุดี

Joel B. Green (2011) ได้อธิบายการใช้คำว่ายากจนในพระธรรมสดุดีว่าเป็นคำที่ถูกนำมาแทนคำเรียกของผู้ที่กำลังอธิษฐานต่อพระเจ้า (สดด. 25:16; 40:17; 69:29; 86:1; 109:22) หรือในพันธสัญญาแห่งการดูแลของพระเจ้า (สดด. 18:27; 68:10; 140:12) โดยเป็นการใช้คำศัพท์เชิงวรรณกรรมเพื่อเปรียบเทียบภาพของพระเจ้าแห่งอิสราเอลในฐานะกษัตริย์ที่ขอบธรรมที่ดูแลและปกป้องประชากรของพระองค์รวมทั้งบรรดาคนที่ทนทุกข์ (สดด.9:12; 18; 10:14; 35:1; 68:10; 69:33; 107:41; 109:31; 113:7; 140:12; 147:6; 149:4) คนที่ต้องการความช่วยเหลือและไร้หนทางคนเหล่านี้ได้วิงวอนขอความเมตตาต่อพระเจ้าและยกย่องพระองค์ในฐานะผู้เดียวที่ทรงมั่งคั่งและเปี่ยมด้วยฤทธิ์อำนาจ

โดยสรุปจากการศึกษาหลักคำสอนจากพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ในข้างต้นทำให้เห็นทัศนคติของพระเจ้าที่มีต่อคนยากจนทางเศรษฐกิจและสังคมว่าเป็นบุคคลที่สังคมควรยอมรับ และทรงสนับสนุนให้ระบบในสังคมทั้งทางการปกครอง บทบัญญัติ และกฎหมาย ต่างมีหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือให้ประชากรโดยเฉพาะคนยากจนได้มีสวัสดิภาพในการดำเนินชีวิตที่ดี ไม่ถูกปฏิเสธ ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือถือผู้ที่มีศีลธรรมตกต่ำหรือเป็นภัยต่อระบบหรือเสถียรภาพในสังคมแต่อย่างใด ยิ่งกว่านั้นการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมต่อคนยากจนเหล่านั้นก็ไม่ต่างกับการดูถูกพระเจ้าเองและไม่ได้รู้จักพระองค์อย่างแท้จริง

2.2.5 พระกิตติคุณ

พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่คำศัพท์ด้วยทั่วไปที่ใช้กล่าวถึงความยากจนคือ πτωχός (ptóchos) ซึ่งมาจากภาษากรีก โดยความหมายคือ “ยากจนเหมือนขอทาน” เพราะในศตวรรษที่1 เมื่อพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่กล่าวถึง “คนยากจน” นั้นจะหมายถึงทั้งกลุ่มคนที่มีสถานะทางสังคมที่ต่ำและกลุ่มของคนที่ไม่มียานพาหนะทางเมือง ซึ่งพวกเขาต่างเป็นกลุ่มคนชายขอบที่สังคมปฏิเสธ ไม่ยอมรับและถูกแสวงหาผลประโยชน์ได้ง่ายจากมือของผู้ที่มีอำนาจในเวลานั้น

ประโยคสำคัญที่พระกิตติคุณกล่าวถึงหลายครั้งมีคนยากจนเข้ามาเกี่ยวข้องในฐานะผู้ได้รับอาณาจักรของพระเจ้า ในคำตรัสตอบของพระเยซูแก่สาวกของยอห์นผู้ให้บัพติศมาว่า “คนยากจนทั้งหลายได้รับข่าวดี” (มธ.11:5; ดูเพิ่มเติม ลก. 7:22) เป็นข้อความที่นำมาจากพระธรรมอิสยาห์ 61:1 ซึ่งโดยบริบทแล้วคนยากจนนั้นจะมีความหมายโดยรวมถึงประชากรอิสราเอล ความหมายในส่วนนี้จึงไม่เป็นเพียงความยากจนทางเศรษฐกิจและสังคมแต่กล่าวถึงคนอิสราเอลทั้งหมดที่ต้องการพระเมตตาของพระเจ้า

อย่างไรก็ตาม คำว่า “ยากจน” เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างคำสอนเรื่อง “ผู้เป็นสุข” ในพระกิตติคุณมัทธิวและลูกานี้มีความแตกต่างกัน ไม่ใช่เพียงจำนวนของคุณลักษณะที่ผู้เป็นสุขในมัทธิวมี 9 ประการ (มธ. 5:3-12) แต่พระธรรมลูกามีเพียง 4 ประการ (ลก. 6:20-26) เท่านั้น แต่ยังคงมีความแตกต่างในการใช้คำและบริบท โดยบริบทในมัทธิวบทที่ 5:3 ใช้คำว่า “ยากจนฝ่ายจิตวิญญาณ” และตามมาด้วย “บุคคลผู้ใดโศกเศร้าผู้นั้นเป็นสุข” ตามมาด้วยลักษณะผู้เป็นสุขลำดับที่สี่คือ “บุคคลที่หิวและกระหายความชอบธรรม” ซึ่งทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพระพรจากผู้เป็นสุขนี้ไม่ได้เน้นไปในเรื่องความยากจนทางวัตถุหรือความหิวกระหายทางร่างกายแต่เน้นในเรื่องทางฝ่ายจิตวิญญาณ โดยผู้เป็นสุขลักษณะที่สองคือ “คนที่โศกเศร้า” ซึ่งตรงจุดนี้ สะท้อนภาพในพระธรรมอิสยาห์ 61:1-3 เพราะปัญหาสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในศตวรรษที่ 1 ของสังคมชาวยิวในเวลานั้นคือ ความยากจนด้านความชอบธรรม ดังนั้นความยากจนด้านจิตวิญญาณจึงไม่เป็นเพียงลักษณะของบุคคลที่มีความถ่อมใจภายในเท่านั้น แต่เป็นการอธิบายถึงความทุกข์ของมนุษย์ ซึ่งอ้างอิงถึงประชากรของพระเจ้าผู้ยากจนที่ไร้ที่พึ่งและต้องการความช่วยเหลือจากพระเจ้า (Green, Mcknight, & Marshall, Dictionary of Jesus and the Gospels, 1992)

สำหรับพระกิตติคุณลูกา 6:20 ที่กล่าวว่า “ท่านทั้งหลายที่ยากจนก็เป็นสุข” และตามด้วย “ท่านทั้งหลายที่อดอยากเวลานี้ก็เป็นสุข” โดยบริบทของพระธรรมตอนนี้ถูกเขียนแบ่งเป็นเป็นสองช่วง ช่วงแรกคือพระพร (ลก. 6:21-23) ส่วนอีกช่วงคือวิบัติหรือคำสาปแช่ง (ลก. 6:24-26) ซึ่งผู้ฟังในเวลานั้นมีสองกลุ่มสำคัญคือคนยากจนและคนร่ำรวยที่มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงทั้งเศรษฐกิจและสถานะทางสังคม แต่ไม่ใช่ในระดับภายนอกเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มคนฟังในเวลานั้นมีความแตกต่างภายในด้วยคือคนที่ถ่อมใจและคนที่หยิ่งโส แต่ชัดเจนว่าความยากจนในบริบทของพระธรรมลูกานี้ไปในเรื่องความยากจนด้านเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งความอดอยากด้านร่างกาย อย่างไรก็ตามพระวจนะบทนี้พระเยซูกล่าวต่อสรรพนามบุรุษที่สองซึ่งหมายถึงบรรดาสาวกของพระองค์ ไม่ใช่แก่ทุกคนในโลกที่เป็นคนยากจน ซึ่งสาวกที่ได้รับความทุกข์ในเวลานั้นจะกลายเป็นผู้ได้รับพระพรเพราะพวกเขาได้รับอาณาจักรของพระเจ้า ดังนั้นในพระธรรมมัทธิวเป็นการอวยพรแก่ผู้ที่มีความยากจนฝ่ายจิตวิญญาณ ส่วนในพระธรรมลูกาได้กล่าวถึงความยากจนฝ่ายโลกและปรับประยุกต์โดยกล่าวถึงการทนทุกข์ของบรรดาสาวกให้เป็นดังคำอุปมาในการเผชิญความยากลำบากแห่งความยากจนในโลก

อย่างไรก็ตาม ความใส่ใจของคนยากจนในสังคมเป็นลักษณะสำคัญฝ่ายจิตวิญญาณที่ควรแสดงออกในศีลธรรมส่วนบุคคลของบรรดาสาวกของพระเยซู ซึ่งได้ถูกสะท้อนในลูกา 14:15-24 ที่พระเจ้าทรงสนพระทัยต่อผู้ที่มีฐานะทางสังคมต่ำ พวกเขาได้ถูกเชิญให้มาในงานเลี้ยงฉลองของพระองค์ ซึ่งเป็นภาพที่สะท้อนให้ผู้เชื่อศรัทธาที่ติดตามแนวทางของพระองค์ในการใส่ใจและต้อนรับคนยากจน ตระหนักว่าคนยากจนเหล่านั้นคือผู้ที่มีสิทธิในการเข้าสู่อาณาจักรของพระเจ้าได้เช่นเดียวกัน ณ โถ๊ะเสวยของกษัตริย์บรรดาคคนที่สังคมไม่ให้ความสนใจเพราะความยากจนในสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมพวกเขาเหล่านั้นจะถูกยกฐานะให้ร่วมโต๊ะเดียวกันกับพระองค์ ทั้งได้อุ้มภายนอกและภายใน ทั้งไม่มีความโศกเศร้า และไม่ถูกข่มเหงด้วยเหตุใดๆ ทั้งหมดคือการกลับตาลปัตรของพระเจ้าและโลกใบนี้ ทั้งยังมีคำเตือนจากพระเจ้าต่อคนที่ร่ำรวย คนที่หัวเราะเยาะ และรังแกคนอื่นว่าท้ายที่สุดจะเป็นฝ่ายที่ร้องไห้เสียเอง ไม่ใช่เพราะเหตุจากความร่ำรวยแต่เพราะความไร้เมตตาของพวกเขานั้นเอง ซึ่งเห็นได้จากตัวอย่างเรื่องเศรษฐีที่ไร้เมตตาต่อขอทานลาซารัส (ลก.16: 19-31) ประเด็นใหญ่ที่สำคัญและแก่นของเรื่องคือ ความรักของผู้ที่ติดตามพระเยซูควรแสดงความพิเศษออกมา มากกว่ารักของคนทั่วไป (Bock, 1994)

เมื่อศึกษาเกี่ยวกับการประกาศเรื่องอาณาจักรของพระเจ้าของพระเยซู พระองค์ทรงตรัสว่า “แผ่นดินนั้นเป็นของเด็กเล็ก ๆ ” (มก.10:14) ซึ่งพระเยซูทรงสรรเสริญพระเจ้าผู้ทรง “ปิดบังสิ่งเหล่านี้ไว้จากคนมีปัญญาและคนฉลาด แต่ทรงสำแดงแก่พวกทารก ” (มธ.11:25) ตรงนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าอาณาจักรของพระเจ้าถูกมอบให้แก่คนที่มีคุณค่าเล็กน้อยในสังคมและไร้ทางสู้ ซึ่งมีสถานะตรงข้ามกับคนที่มีความสำคัญและมีอำนาจสูงที่เชื่อมั่นในสถานภาพของตนเอง ซึ่งเป็นกรณีเดียวกับที่ทรงกล่าวบนโต๊ะอาหารกับบรรดาคคนเก็บภาษีว่า “เราไม่ได้มาเพื่อเรียกคนชอบธรรม แต่มาเรียกคนบาป” (มก. 2:17) ซึ่งการกล่าวในลักษณะนี้หมายถึงการประทานอาณาจักรของพระเจ้าที่มอบให้แก่นักบุญที่ผู้ที่ไม่สามารถทำอะไรเพื่อเป็นการตอบแทนกลับคืนมาได้ เมื่อพระเยซูตรัสถึงคนยากจนแต่กลับไม่ได้ยากจนอย่างที่คนในยุคปัจจุบันเข้าใจอย่างเช่น คนเก็บภาษี พระเยซูทรงหมายถึงความยากจนในรากฐานแห่งความเป็นมนุษย์ที่อยู่ต่อพระพักตร์พระเจ้า ไม่ใช่ในมิติทางเศรษฐกิจหรือตำแหน่งทางสังคม ความยากจนในบริบทดังกล่าวจึงไม่ใช่ “สิทธิพิเศษของคนยากจน” ที่จะได้รับอาณาจักรเป็นมรดกทันที แต่เป็นการปรับประยุกต์พระสัญญาที่อิสยาห์ 61:1 กล่าวไว้แก่ชนชาติอิสราเอลและเวลานี้เป็นสัญญาที่มาถึงชุมชนใหม่ โดยพระพรและวิบัติในพระกิตติคุณลูกาปรับเปลี่ยนนี้ให้แตกต่างออกไปโดยเจตนาคือการปลอบประโลมคริสตจักรในเวลานั้นที่ต้องเผชิญความยากลำบาก ความขัดสน และการข่มเหง โดยได้ตักเตือนบรรดาคคนที่มั่งมีไม่ให้ลงทุนชีวิตของพวกเขาในโลกนี้เท่านั้น

พระกิตติคุณนำเสนอการปฏิบัติของพระเยซูต่อบรรดาคคนที่สังคมปฏิเสธว่าค่อนข้างพิเศษและสวนทางกลับค่านิยมของสังคมในเวลานั้น เช่น การที่พระเยซูทรงถูกเชิญให้ปรับประทานอาหารกับ

คนเก็บภาษีและคนบาป (มธ.9:10; ลก.15:1-2; 19:1-10) แม้ว่าการตอบรับของพระองค์จะต้องเผชิญกับการวิพากษ์วิจารณ์ในตัวพระองค์ในทางที่ไม่ดีเนื่องจากถูกเปรียบเทียบกับการรักษาชีวิตอันเคร่งครัดของยอห์นผู้ให้บัพติศมา จนพระองค์ถูกกล่าวหาว่าเป็น “คนตะกละ คนขี้เมา เพื่อนของบรรดาคนเก็บภาษีและคนบาป” (มธ.11:18-19; ลก.7:34) แต่กระนั้นพระองค์ไม่ได้ปฏิเสธการอยู่ร่วมกับพวกเขา หรือในกรณีของพระเยซูกับหญิงชาวสะมาเรียเนื่องจากคนอิสราเอลจะไม่ให้คุณค่าและความสำคัญแก่ชาวสะมาเรียเลยเพราะมีทัศนคติว่าชาวสะมาเรียไม่มีความบริสุทธิ์ การปฏิสัมพันธ์หรือแม้แต่การเข้าไปในชุมชนอาจทำให้พวกเขาเป็นมลทิน ยิ่งเมื่อชาวสะมาเรียนั้นเป็นผู้หญิงและมีสามีมากก็ยิ่งทำให้สถานภาพของเธอต่ำต้อยและถูกปฏิเสธอย่างมากในเวลานั้น แต่พระเยซูทรงได้สนทนากับเธออย่างเปิดเผยและขอตีม้มน้ำจากภาชนะของเธอซึ่งถือเป็นสิ่งต้องห้ามของสังคมชาวยิวมาโดยตลอด การปฏิบัติของพระเยซูที่ทรงเลือกอยู่กับคนยากจนผู้ซึ่งถูกปฏิเสธจากสังคมของพระเยซู เป็นภาพสะท้อนอันดีต่อทัศนคติของพระองค์ที่ยอมรับ และปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างให้เกียรติ การกระทำของพระเยซูต่อคนที่ถูกปฏิเสธจากสังคมเพราะสถานภาพที่ต่ำต้อยทางเศรษฐกิจและสังคมจึงเหมือนน้ำแห่งชีวิตที่ดับกระหายความทุกข์ของคนเหล่านั้นได้อย่างแท้จริง (Culpepper, 1998)

2.2.6 จดหมายของเปาโล

จากการศึกษาหลักคำสอนในจดหมายฝากของเปาโลจะพบภาพการดูแลบรรดาคนยากจนทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างจริงจังซึ่งถือเป็นความห่วงใยที่เปาโลและบารนาบัสมีอยู่เสมอรวมถึงคริสตจักรที่ตอบสนองต่อปัญหาความยากจนอย่างจริงจังเช่นกัน

เปาโลบันทึกการตอบสนองของคริสตจักรในยุคแรกอย่าง คริสตจักรในแคว้นมาซิโดเนียและแคว้นอาคาญา ที่มีความยินดีเรียไรทรัพย์เพื่อการช่วยเหลือคนยากจนที่เป็นผู้เชื่อในกรุงเยรูซาเล็ม โดยความผูกพันทางฝ่ายจิตวิญญาณที่มีในพระเยซูได้เป็นแรงผลักดันสำคัญผู้การกระทำอันน่าประทับใจครั้งนี้ (รม.15:26-27) จดหมายของเปาโลได้แนะนำอย่างหนักแน่นแก่คริสตจักรเมืองโครีนธ์ว่าควรมีส่วนร่วมในการถวายเช่นกันซึ่งชัดเจนว่า เปาโลสนใจและคาดหวังในผู้เชื่อตอบสนองปัญหาความยากจนทางเศรษฐกิจ (1คร.16:1-4; 2คร.8-9) โดยเหตุผลของการเรียไรตามหลักฐานการช่วยเหลือที่มีท่ามกลางผู้เชื่อด้วยกัน การตอบสนองต่อปัญหาความยากจนจึงเป็นดังสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความรักและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวที่มีท่ามกลางคริสตจักรอันเป็นพระกายของพระคริสต์

คริสตจักรต่างๆที่ผ่านเปาโลเคยไปประกาศนั้นส่วนใหญ่มีคนยากจนทางเศรษฐกิจและสังคม (1 คร. 1:26-28) และแม้แต่สถานภาพของเปาโลเองก็ประสบความทุกข์และความยากลำบากในการรับใช้และทางการเงินเช่นกัน กระนั้นทัศนคติของเปาโลที่มีต่อความยากจนชัดเจนแตกต่างออกไปจากคนทั่วไป โดยเปาโลบันทึกว่า “แม้ (เปาโล) เป็นคนยากจนแต่ยังทำให้คนจำนวนมากมั่งมี เป็นคนไม่มี

อะไรเลยแต่ยังเป็นเจ้าของทุกสิ่ง” (2 คร. 6:10) ซึ่งเหตุสำคัญที่ช่วยให้เปาโลหมดทศนะเช่นนี้มาจากที่ ท่านกล่าวไว้ว่า เป็นเพราะพระคุณของพระเจ้าในพระเยซูคริสต์ (2 คร.6:1)

มิใช่เฉพาะเพียงตัวเปาโลเท่านั้น การตระหนักถึงพระคุณแห่งการทรงเสี่ยสละของของพระเยซูส่งผลต่อทศนะและการกระทำที่มีต่อบรรดาผู้เชื่อคริสตจักรเมืองโครินธ์ส่งผลให้เกิดการตอบสนอง และการช่วยเหลือคนยากจนเช่นกัน โดยในจดหมายโครินธ์ฉบับที่สอง บทที่ 8:9 บันทึกว่า “เพราะว่า ท่านทั้งหลายรู้จักพระคุณของพระเยซูคริสต์องค์พระผู้เป็นเจ้าของเราแล้วว่า แม้พระองค์ทรงมั่งคั่ง ก็ยังทรงยอมเป็นคนยากจนเพราะเห็นแก่ท่านทั้งหลาย เพื่อท่านทั้งหลายจะได้เป็นคนมั่งคั่ง เนื่องจาก ความยากจนของพระองค์” ซึ่งเป็นหลักฐานทางคำสอนที่สำคัญว่าผู้เชื่อเกิดการตอบสนองอย่างเป็น รูปธรรมได้จำเป็นต้องเกิดตระหนักในพระคุณแห่งการยอมเสี่ยสละสิ่งสารพัดของพระเยซู

เปาโลกล่าวย้ำในลักษณะเดียวกันอีกครั้งในจดหมายถึงคริสตจักรในเมืองฟิลิปปี ถึงการทรง สละอันยิ่งใหญ่ของพระเยซูในการมาบังเกิดเป็นมนุษย์ ยอมทนทุกข์ และสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน (ฟป.2: 6-11) อันเป็นการทำชนให้คริสตจักรมี “จิตใจเหมือนอย่างพระเยซูคริสต์” (ฟป. 2:5) ที่จะไม่ ยึดถือสิ่งที่สังคมในโลกมองว่าสำคัญ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง เงินทองและยอมสละได้เพื่อพระประสงค์ ของพระเจ้า หลักคำสอนของเปาโลได้สะท้อนค่านิยมใหม่ที่เกิดขึ้นจากการตระหนักถึงการยอม เสี่ยสละของพระเยซูว่าได้เปลี่ยนทศนะของเปาโลที่มีความเข้าใจเรื่องคุณค่าไปอย่างสิ้นเชิง ได้กล่าว ว่า “แต่ว่าอะไรที่เคยเป็นกำไรของข้าพเจ้า (เปาโล) ข้าพเจ้าได้ถือว่าสิ่งนั้นเป็นการขาดทุนแล้วเพราะ เหตุพระคริสต์ ยิ่งกว่านั้นข้าพเจ้าถือว่าทุกสิ่งเป็นการขาดทุน เพราะเหตุคุณค่าอันสูงยิ่งของการได้รู้จัก พระเยซูคริสต์องค์พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้า เพราะเหตุพระองค์ข้าพเจ้ายอมขาดทุนทุกอย่าง และถือ ว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเหมือนเศษขยะเพื่อว่าข้าพเจ้าจะได้พระคริสต์เป็นกำไร” (ฟป. 3:7-8) ค่านิยมเรื่อง คุณค่าที่ให้คุณค่ากับฐานะทางการเงิน เศรษฐกิจและฐานะสังคมกลับกลายเป็นสิ่งที่ไร้ความหมายต่อ เปาโล ด้วยเหตุนี้เองพระกิตติคุณแห่งองค์พระเยซูคริสต์ได้ทำให้ผู้เชื่อไม่ยึดติดกับเงินทองหรือสิ่งใดๆที่ สังคมให้ความสำคัญ อีกทั้งยังทำให้ผู้เชื่อสามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติกับผู้ที่ยากจนข้นสนด้วย การ ให้อภัยใจกว้างขวางอีกด้วย (1ทธ. 6:17-19)

2.2.7 พระธรรมยากอบ

พระธรรมยากอบเป็นเช่นเดียวกับผู้เขียนคนอื่น ๆ ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ที่ไม่ สนใจในความชอบธรรมเพียงเพราะการได้ปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดเท่านั้น โดยมี ฐานความคิด เชื่อมโยงโดยตรงจากบริบทในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม จากบริบทของยากอบ 1:27 ที่กล่าวถึง ความบริสุทธิ์นั้นไม่ได้เป็นเรื่องของการประกอบทางพิธีกรรมทางศาสนาแต่เป็นเรื่องของศีลธรรมและ

จิตวิญญาณของผู้เชื่อ เพราะศาสนาที่แท้จริงจำเป็นต้องบริสุทธิ์ต่อสายพระเนตรของพระเจ้าพระบิดา ซึ่งการนำฐานะความเป็นพระบิดามาเพื่อแสดงให้เห็นถึงพระลักษณะของพระเจ้าพระบิดาที่เป็นพ่อแก่คนที่กำพร้าพ่อ ซึ่งสะท้อนในพระธรรมสุติ 68:5 ที่กล่าวว่า “พระเจ้าในที่ประทับบริสุทธิ์ของพระองค์ ทรงเป็นพระบิดาของเด็กกำพร้า และทรงเป็นผู้ป้องกันหญิงม่าย”

ด้วยเหตุนี้บรรดาคนที่ปฏิบัติตามหลักของศาสนาที่แท้จริงและยึดถือในพระเจ้าจะสนใจเป็นพิเศษในคนที่มิสถานะยากจน เพราะบางและไรที่พึ่งในสังคม เช่น เด็กกำพร้าและหญิงม่าย เป็นต้น ซึ่งต่างเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมที่ต่อต่อยและถูกปฏิเสธด้วยการไม่ให้คุณค่า พระธรรมยากอบได้เน้นย้ำว่าผู้เชื่อที่ได้รับสิทธิพิเศษในการเป็นบุตรของพระเจ้าย่อมสะท้อนพระลักษณะของพระองค์และกระทำงานแบบเดียวกับที่พระเจ้าพระบิดาทรงกระทำ (ดูใน สดุดี 72:4 และ 82:3) ซึ่งคำว่า “บริสุทธิ์และไร้มลทิน” ในบริบทนี้ได้พูดถึง ความบริสุทธิ์ด้านศีลธรรมมากกว่าการทำศาสนาพิธีตามธรรมเนียมปฏิบัติของชาวยิว นอกจากนี้พระเจ้าพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมเป็นพระบิดาของคนที่ยากพร้าและเป็นผู้ปกป้องหญิงม่าย (สดด.68:5; ดูเพิ่มเติม สดด.10:14, 18) ด้วยเหตุนี้ บรรดาคนที่นับถือศาสนาและติดตามพระเจ้าอย่างแท้จริงจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับผู้ที่ยากจนและยากจนขัดสนในสังคม เช่น เด็กกำพร้าและหญิงม่ายด้วย

พระธรรมยากอบได้กล่าวตำหนิอย่างตรงไปตรงมาถึงการแสดงความเหลื่อมล้ำต่อการปฏิบัติระหว่างคนร่ำรวยกับคนยากจนท่ามกลางผู้เชื่อ โดยประมาณการกระทำของคริสตจักรที่เลือกต้อนรับคนร่ำรวยเป็นอย่างดีและให้นั่งในที่อันมีเกียรติ แต่กลับปฏิเสธและดูถูกคุณค่าของคนที่ยากจน โดยให้นั่งห่างออกไปจากที่นั่งที่ดีที่สุด ยากอบถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการสร้างระบบวรรณะที่ไม่ควรเกิดขึ้นในชุมชนผู้เชื่อและถือเป็นการบาปอีกด้วย (ยก.2:1-4) อีกทั้งพระธรรมยากอบในบทที่ 2:5 กล่าวว่าต่อไปถึงทัศนคติของพระเจ้าที่มีต่อคนยากจนเหล่านี้ว่า “พระเจ้าทรงเลือกคนยากจนในโลกนี้ให้เป็นคนมั่งมีในความเชื่อและเป็นผู้รับมรดกในอาณาจักรที่พระองค์ทรงสัญญาไว้กับผู้ที่ยกพระองค์ไม่ใช่หรือ” ซึ่งเนื้อหาในข้อพระคัมภีร์ตอนนี้สอดคล้องกับมุมมองใน พระธรรมมัทธิว 5:3 และลูกา 6:20 อันเป็นการตอกย้ำถึงการที่พระเจ้าทรงให้ความสำคัญกับคนยากจนและทรงเลือกคนยากจนในโลกนี้ให้เป็นผู้ที่มีความมั่งมีในความเชื่อและรับมรดกแห่งแผ่นดินสวรรค์

จากประโยคที่กล่าวว่า “พระเจ้าทรงเลือกคนยากจน” (ยก.2:5) นั้น แม้จะไม่อาจตีความได้ว่าความยากจนเท่ากับคุณสมบัติที่ดีของการเป็นผู้เชื่อ แต่ชัดเจนว่าพระเจ้าทรงเลือกบางคนให้มั่งมีในความเชื่อและได้ทรงเลือกที่จะประทานความเชื่อแก่บรรดาคนที่มิสถานะที่ต่ำต้อยในโลกใบนี้ ซึ่งภาพของการเลือกคนที่ต่ำต้อยของพระเจ้าเคยเกิดขึ้นแล้วกับชนชาติอิสราเอล ในเฉลยธรรมบัญญัติ 7:7 “ที่พระยาห์เวห์ทรงรักและทรงเลือกท่านทั้งหลายนั้น ไม่ใช่เพราะท่านทั้งหลายมีจำนวนมากกว่าชนชาติอื่น เพราะในบรรดาชนชาติทั้งหลาย ท่านมีจำนวนน้อยที่สุด” ดูจากบริบท แน่ชัดว่าความเชื่อคือกุญแจสำคัญในการรับอาณาจักรของพระเจ้าเป็นมรดกและเป็นสิทธิของพระเจ้าผู้สร้างที่จะประทาน

ความเชื่อให้แก่บุคคลเหล่านั้น จากคำที่กล่าวว่า “ความมั่งมีในความเชื่อ” นั้นมีความหมายแบบที่เข้าใจง่าย ๆ ว่า การรู้จักพระเจ้าเป็นอย่างดี แม้ว่าความยากจนทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเครื่องการันตีว่าทุกคนที่ยากจนจะเป็นคนที่มั่งคมีต่อจำเพราะพระพักตร์พระเจ้า อย่างไรก็ตาม การมาถึงของอาณาจักรของพระเจ้าในอนาคตเป็นความหวังอันสำคัญและยิ่งใหญ่อย่างมากสำหรับคนเหล่านั้นที่ไม่มีอะไรเลยในโลกนี้ ความยากจนเป็นแรงผลักดันให้เกิดการแสวงหาความหวังจากอาณาจักรอันรุ่งเรืองของพระเจ้า

พระธรรมยากอบมีทัศนะที่สอดคล้องกับพระธรรมสุภาพิตเช่นกัน จากประโยคที่กล่าว “แต่พวกท่านกลับดูถูกคนจน” (ยก.2:6) โดยสอดคล้องกับเนื้อหาในพระธรรมสุภาพิต 17:5 ซึ่งกล่าวถึงผู้ที่ดูถูกคนยากจนไม่ต่างอะไรกับการการดูถูกพระเจ้าผู้สร้างของเขาเอง ดังนั้นการดูถูกคนยากจนนอกจากจะสะท้อนถึงจิตวิญญาณภายในที่ไร้ซึ่งความเชื่อแล้ว การกระทำนี้ยังเป็นการเหยียดหยามและเป็นฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามพระเจ้าอีกด้วย

ดังนั้น โดยบริบทของพระธรรมยากอบได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้เชื่อควรสร้างความเสมอภาคให้เกิดท่ามกลางผู้เชื่อในว่าสถานภาพทางสังคมของบุคคลเหล่านั้นจะร่ำรวยหรือยากจน เพราะทั้งสองฝ่ายต่างเป็นบุตรของพระเจ้า และต่อเฉพาะพระพักตร์พระเจ้าสถานภาพในโลกนี้ไม่ได้มีความสำคัญต่อสายพระเนตรของพระองค์ การปฏิเสธคนยากจนให้ออกไปจากคริสตจักรหรือการแสดงความเหลื่อมล้ำต่อการปฏิบัติท่ามกลางชุมชนผู้เชื่อจึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อพระประสงค์ของพระเจ้าที่มีต่อคริสตจักรและคนยากจน (McCartney, 2009)

2.2.8 พระธรรมวิวรณ์

จากการศึกษาภาพรวมพระธรรมวิวรณ์เกี่ยวกับประเด็นของผู้ที่ถือว่ายากจนจะพบคำถามที่สำคัญว่าแท้จริงแล้วใครคือคนที่ยากจนหรือคนที่ร่ำรวย เพราะในจดหมายที่เขียนถึงคริสตจักรสเมอร์นาและเลาดีเซีย องค์พระผู้เป็นเจ้าทรงเข้าใจความทุกข์ยากลำบากและความขัดสนที่พวกเขาเผชิญ อย่างไรก็ตาม พระองค์ทรงกล่าวถึงลักษณะที่แท้จริงว่า “แต่เจ้าก็มั่งมี” (วว. 2:9) ซึ่งเป็นการแสดงมุมมองที่ย้อนแย้ง เช่นเดียวกับที่พระเจ้าทรงกล่าวถึงคริสตจักรเลาดีเซีย พวกเขาเชื่อว่าตนเองร่ำรวยจนไม่ต้องการสิ่งใดเลย แต่สำหรับพระเจ้าที่ขณะที่พวกเขามองตนเองกลับเรื่องที่หลอกลวง เพราะแท้จริงพวกเขาเป็นกลุ่มคนที่ น่าสมเพช น่าสังเวช ยากจน ตาบอด และ เปลือยกาย (วว. 3:17-18) ทั้งสองตอนใช้คำว่า “ร่ำรวย” และ “ยากจน” เป็นเชิงอุปมาเปรียบเทียบกับเพื่อชี้ให้เห็นถึงความกลับตาลปัตรของทัศนคติต่อคุณค่าของคนในโลกและคุณค่าของพระเจ้าที่ทรงเห็นผู้ที่ขัดสนและเผชิญความทุกข์ยากลำบากแต่ยังยึดมั่นในความเชื่อมีคุณค่ามากกว่าบุคคลที่มั่งมีในทรัพย์สินสมบัติและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจแต่ไม่มีความเชื่อศรัทธาจากแก่นแท้ในจิตวิญญาณ

โดยสรุปจากการศึกษาข้อมูลคำสอนในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกปฏิเสศเนื่องจากความยากจนจะพบที่คนๆ ที่เกี่ยวกับความยากจนสองที่คนๆ ที่สำคัญคือความยากจนฝ่ายจิตวิญญาณซึ่งพระคัมภีร์นำเสนอให้เห็นว่าสำหรับพระเจ้า มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพทางสังคมแบบใด พวกเขาต่างมีความขัดสนทางฝ่ายจิตวิญญาณด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งนี้ความสมบูรณ์ในฝ่ายจิตวิญญาณจะได้รับการเติมเต็มผ่านทาง การวางใจพระเยซูคริสต์เท่านั้น พระคัมภีร์ในพันธสัญญาใหม่กระตุ้นให้มนุษย์ทุกคนกลับมาตระหนักถึงความยากจนฝ่ายจิตวิญญาณของตนเองอย่างจริงจังอีกด้วย เพื่อความกระหายเหล่านั้นจะนำไปแสวงหาการช่วยเหลือจากพระเยซู อย่างไรก็ตาม ทั้งพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ได้ให้ความสำคัญกับบุคคลที่ประสบกับปัญหาความยากจนฝ่ายโลกเช่นกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และร่างกาย เนื่องจากที่คนๆ ของพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ได้รับอิทธิพลจากหลักการในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม ที่คนๆ และแนวทางการปฏิบัติต่อคนๆ ที่มีฐานะยากจนจึงสอดคล้องกัน ความคิดและการปฏิบัติของผู้เชื่อมีต่อคนๆ ที่ถูกปฏิเสศจากสังคมโดยเหตุเพราะความยากจนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมจึงเป็นภาพสะท้อนลักษณะฝ่ายจิตวิญญาณภายในของผู้เชื่อมีต่อพระเจ้าโดยตรงว่ามีความยำเกรงพระเจ้าเพียงใด การปฏิบัติของพระเยซูยังทำให้เห็นความพิเศษของผู้ที่ถูกปฏิเสศจากสังคมเพราะท่ามกลางกระแสแห่งวัฒนธรรมที่ไม่ได้ให้คุณค่าแก่คนยากจนหรือปฏิเสศการมีส่วนร่วมของคนๆ ที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ แต่พระเยซูได้กลับทรงยอมรับ ให้เกียรติพระองค์ทรงร่วมอยู่ด้วยกันคนยากจนและมีความสัมพันธ์อันดีต่อบรรดาพวกเขา อันเป็นการให้คุณค่าแก่คนยากจนในสังคม จึงเห็นได้ว่าแม้วัฒนธรรมทางสังคมบางประการจะเลือกปฏิบัติต่อคนยากจนอย่างไม่เสมอภาคแต่พระเยซูทรงกระทำในสิ่งที่ต่างออกไปเพื่อแสดงความรักและเมตตาธรรมทั้งเป็นการถวายพระเกียรติแต่พระเจ้าพระบิดาอีกด้วย

ที่คนๆ ของพระธรรมอื่นๆ ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่มีที่คนๆ และมุมมองต่อผู้ที่ถูกปฏิเสศหรือถูกเหยียดจากสังคมเพราะความยากจนในทิศทางเดียวกัน คือการเห็นคุณค่าว่าเป็นบุคคลที่พระเจ้าทรงเลือก การแสดงความเมตตา การช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม ทั้งยังเห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างการทำหน้าที่ในพระคุณขององค์พระเยซูและการปฏิบัติต่อคนยากจนนั้นเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน เพราะผู้เชื่อหรือคริสตจักรที่กระทำการช่วยเหลือคนยากจนหรือผู้เดือดร้อนนั้นมาจากการสำนึกถึงพระคุณของพระเยซูผู้ทรงส่งสารพัดและยอมเป็นคนยากจนเพื่อให้มนุษย์ทุกคนมีด้วยชีวิตของพระองค์ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ขับเคลื่อนที่คนๆ คติ ความคิดและการปฏิบัติของผู้เชื่อที่มีต่อคนๆ ที่ถูกสังคมปฏิเสศแตกต่างออกไปจากกระแสวัฒนธรรม จนเป็นเอกลักษณ์อันสำคัญที่กระทำให้บุคคลภายนอกที่ไม่เชื่อสามารถสัมผัสความพิเศษนั้นท่ามผู้เชื่อศรัทธาในองค์พระเยซูคริสต์ได้

2.3 หลักคำสอนจากผู้เชื่อคนอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน

การศึกษาวรรณกรรมของผู้เชื่อคนอื่น ๆ ของงานวิจัยนี้ได้มุ่งเน้นการรวบรวมประเด็นเกี่ยวกับคำสอนที่กล่าวถึงประเด็นของคุณค่าในมนุษย์อันเนื่องมาจากแนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับมนุษย์จะส่งผลต่อการปฏิบัติต่อบุคคลโดยเฉพาะต่อผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน ด้วยเหตุนี้ คริสต์ศาสนศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องมนุษย์รวมถึงคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องพระเยซูคริสต์ในฐานะพระเจ้าผู้ทรงบังเกิดเป็นมนุษย์จากบรรดานักศาสนศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจุบันจึงถือว่ามีสำคัญที่ช่วยให้การศึกษานี้เห็นระบบทางคริสต์ศาสนศาสตร์ที่วางรากฐานไว้อันส่งผลต่อความเข้าใจในคริสเตียนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อความเข้าใจในต่อทัศนคติเรื่องคุณค่าของบุคคลโดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะยากจน งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้รวบรวมมุมมองของนักคริสต์ศาสนศาสตร์บางส่วนที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองเรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจนเอาไว้

2.3.1 มนุษย์ในฐานะผู้ที่ถูกสร้างตามพระฉายาของพระเจ้า

สังคมโลกได้มีความพยายามในการนิยามความหมายของคำว่ามนุษย์เอาไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น มนุษย์เป็นเครื่องจักรที่คอยผลิตผลงานออกมา หรือมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการทางเพศในการขับเคลื่อน หรือมนุษย์เป็นอุปกรณ์ชิ้นหนึ่งของจักรวาล หรือเป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นเสรีภาพและเป็นสัตว์สังคม แต่ไม่ว่าจะมองมนุษย์จากทัศนะใดที่กล่าวมาข้างต้นก็ต่างมีความคาดเคลื่อนไปจากคุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์ อีกทั้งยังได้ลดบทบาทคุณค่าของความเป็นมนุษย์ให้เหลือเพียงสิ่งที่ต่ำกว่าคุณค่าแท้จริงของมนุษย์ เช่น เครื่องจักร สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตที่ขับเคลื่อนตามแรงขับเคลื่อนทางเพศเท่านั้น ซึ่งเป็นการสร้างช่องว่างขนาดใหญ่ให้เกิดการกระทำที่เพิกเฉย เอาเปรียบ กดขี่ และแสวงหาโอกาสจากคนที่มิสถานะต่ำต้อยและยากจน อันเป็นการปฏิเสธศักดิ์ศรีแห่งความคนอย่างรุนแรง ดังนั้นความเข้าใจที่มีต่อคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องมนุษย์จึงมีบทบาทอย่างมากต่อมุมมองและการกระทำที่มีต่อตนเอง ต่อพระเจ้า และผู้อื่น

จากหนังสือ *ศาสนศาสตร์คริสเตียน* ของมิลลาร์ด เจ. อีริคสัน (2009) กล่าวถึงหลักคำสอนทางคริสต์ศาสนศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์ว่าเพราะมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพใดต่างมีจุดกำเนิดจากการทรงสร้างของพระเจ้า พระคัมภีร์บันทึกว่ามนุษย์เป็นผลงานการทรงสร้างเดี่ยวที่แตกต่างไปจากสิ่งทรงสร้าง เช่นสัตว์ที่ถูกสร้าง “ตามชนิดของมัน” (ปฐมก. 1:21, 25) แต่มนุษย์เท่านั้นเป็นผลงานหนึ่งเดียวที่ถูกสร้าง “ตามอย่างพระฉายาของพระเจ้า” (ปฐมก. 1:26-17) อีริคสันได้สรุปทัศนคติสำคัญ 3

ทัศนะที่มีบทบาทต่อความเข้าใจเรื่องคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องมนุษย์ อันได้แก่ 1) ทัศนะในแง่แก่นสาร (Substantive หรือ Structural view) หมายถึงมนุษย์มีคุณภาพบางประการในฝ่ายจิตวิญญาณหรือจิตวิทยาที่มีอยู่ธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเหตุผล ซึ่งทำให้มนุษย์เป็นการทรงสร้างที่สามารถคิดได้และใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตได้ 2) ทัศนะในแง่ของหน้าที่ (Functional view) โดยทัศนะนี้ให้ความหมายว่ามนุษย์เป็นผู้ที่สำแดงพระฉายาของพระเจ้าผ่านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยหน้าที่ที่การกล่าวถึงมากที่สุดคือการปกครองเหนือสรรพสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้าง (ปฐม. 1: 26) และ 3) ทัศนะในแง่ความสัมพันธ์ (Relational view) ที่ให้ความหมายพระฉายาของพระเจ้าว่าเป็นความสัมพันธ์อย่างหนึ่งที่พระเจ้าทรงใส่ไว้ในมนุษย์ มนุษย์เท่านั้นจึงสามารถมีประสบการณ์แห่งความสัมพันธ์กับพระเจ้าได้อย่างเฉพาะเจาะจง พระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์นั้นไม่ได้ปรากฏเพียงในความสัมพันธ์ในระดับแนวตั้งระหว่างพระเจ้าจะมนุษย์เท่านั้น แต่ยังปรากฏในความสัมพันธ์ระดับแนวนอนระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันอีกด้วย ทัศนะนี้สะท้อนว่าพระเจ้าปรารถนาให้มนุษย์ทุกคนต่างอยู่อย่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเป็นพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยอีริคสันได้อธิบายเพิ่มเติมในทัศนะที่น่าสนใจว่า พระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์อยู่คู่กับความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ด้วยกัน โดยชัดเจนว่าพระฉายาของพระเจ้าเป็นเรื่องสากลจึงสามารถพบพระฉายาของพระเจ้าได้ในมนุษย์ทุกคน ด้วยเหตุนี้พระฉายาของพระเจ้าจึงปรากฏแม้ในคนบาป แม้บุคคลนั้นจะเลือกปฏิเสธพระเจ้า อย่างไรก็ตามมนุษย์จะยังมีความสัมพันธ์กับพระเจ้าเสมอเพียงแต่จะเป็นลักษณะในทางบวกหรือทางลบเท่านั้นเอง

จากหนังสือคริสต์ศาสนศาสตร์ชื่อ *Faith Seeking Understanding* ของ Daniel L. Migliore (2004) ได้นำเสนออีกหนึ่งทัศนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับพระฉายาของพระเจ้าว่ามนุษย์เป็นสิ่งทรงสร้างที่มีเป้าหมายและถูกขับเคลื่อนด้วยการแสวงหาการเติมเต็มในชีวิต จึงเรียกทัศนะนี้ว่า “ทัศนะพลวัต” (Dynamic View) เพราะจิตใจของมนุษย์จะไม่มี ความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์จากการครอบครองวัตถุหรือการสร้าง ความพึงพอใจทางอารมณ์เท่านั้น แต่จะความพึงพอใจส่วนลึกนั้นถูกขับเคลื่อนให้แสวงหาการเติมเต็มจากพระเยซูคริสต์เพียงผู้เดียวเท่านั้น ทัศนะนี้จึงนำเสนอว่าพระฉายาของพระเจ้าที่อยู่ในมนุษย์จึงเป็น “กระบวนการ” ที่มีเป้าหมายเพื่อเป็นเหมือนกับพระเยซูคริสต์ ผู้เป็นพระฉายาที่แท้จริง (คส.1:15; 3:10) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงไปเป็นเหมือนกับพระเยซูคริสต์ จึงเป็นการเติมเต็มความพึงพอใจส่วนลึกที่สุดเพียงหนึ่งเดียวของมนุษย์ได้

โดยทั้งหมดเป็นภาพรวมทัศนะเกี่ยวกับคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องมนุษย์ที่ช่วยทำให้การศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของมนุษย์ตามหลักการในพระคัมภีร์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทุกทัศนะที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในแต่ละประเด็นต่างจะมีจุดที่เน้นที่ควรนำมาพิจารณาต่อคุณค่าของผู้ที่ถูกสังคมนิเสธเนื่องจากความยากจนเช่นกัน เนื่องจากความหลากหลายในทัศนะเหล่านี้สามารถทำให้เกิดการสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์ที่ครอบคลุมในหลากหลายมิติของความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น

2.3.2 การล้มลงของมนุษย์

เมื่อได้พิจารณาหลักคำสอนของผู้เชื่อเกี่ยวกับเรื่องพระฉายาของพระเจ้ามนุษย์จะพบข้อมูลทางคริสต์ศาสนศาสตร์ที่ทำให้เข้าใจทัศนะเกี่ยวกับคุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์ว่าประกอบด้วยทัศนะที่หลากหลายและแต่ละทัศนะต่างมีจุดเน้นที่เสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อความเป็นพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ที่ทรงสร้าง อย่างไรก็ตามพระประสงค์ของพระเจ้าในมนุษย์กลับถูกทำให้พังทลายลงอันเนื่องมาจากมนุษย์ทำบาป ตามที่เปาโลได้กล่าวในพระธรรมโรม 3:23 ว่า “เพราะพระสิริของพระเจ้าในมนุษย์ได้ถูกทำให้เสื่อมไปด้วยบาป” บาปจึงได้เข้ามาในโลกแห่งการทรงสร้างของพระเจ้า โดยผลของบาปได้ส่งผลกระทบต่อทั้งตัวบุคคลนั้น ทั้งด้านจิตวิญญาณ ทั้งความสัมพันธ์ภาพระหว่างพระเจ้าและมนุษย์ และทั้งต่อมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งบาปเป็นสาเหตุสำคัญที่ความให้เกิดความยากจนและการปฏิบัติอันเป็นการปฏิเสธความเป็นพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ที่มีมีคนยากจนตามมาอีกด้วย

อิริคสัน (2009) อธิบายถึงผลกระทบจากบาปใน 3 ระดับว่า ระดับแรกบาปส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และพระเจ้า บาปเปลี่ยนสัมพันธ์ภาพที่เคยเป็นมิตรต่อพระเจ้าให้กลับกลายเป็นศัตรูต่อพระองค์ โดยเห็นได้จากการที่มนุษย์ถูกเรียกว่า “มักกบฏต่อพระเจ้า” (สดด. 78:8; อสค. 12:2, 8) บาปได้ทำให้มนุษย์เลือกปฏิเสธต่อพระประสงค์ของพระเจ้า ทั้งบทบาทหน้าที่ที่พระเจ้ามอบหมาย ทั้งความสำคัญของตนเองและผู้อื่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิเสธความรักของพระเจ้าที่ทรงกระทำเพื่อมนุษย์ที่บาปผ่านพระเยซูคริสต์ ผลของบาปจึงนำการพิพากษาและการลงโทษของพระเจ้ามาสู่คนบาปเอง ซึ่งผลของบาปที่ร้ายแรงที่สุดคือความตายโดยเฉพาะความตายฝ่ายวิญญาณที่จะนำให้มนุษย์ผู้เป็นพระฉายาของพระเจ้าไปสู่การตายนิรันดรอันเป็นการตายฝ่ายวิญญาณครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นการตัดขาดจากพระเจ้าเป็นนิรันดร ผลกระทบระดับที่สองคือระดับบุคคล โดยผลของบาปได้ทำให้มนุษย์ตกเป็นทาสของความบาป มนุษย์กระทำในสิ่งที่เรียกว่า ขาดสามัญสำนึก หลีกหนีจากพระประสงค์ของพระเจ้า และปฏิเสธที่จะยอมรับความจริงของพระองค์ บาปที่อยู่ภายในมนุษย์ทำให้มนุษย์ไม่สามารถบังคับตนให้กระทำในสิ่งสมควรทำแต่กลับกระทำในสิ่งที่ขัดกับพระประสงค์ของพระเจ้าเสมอ และผลกระทบระดับที่สามคือบาปได้กระทำให้มนุษย์เลือกที่จะทำร้ายกันเองโดยเอาความต้องการของตนเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นระหว่างมนุษย์ที่เต็มด้วยบาปจึงเกิดการแย่งชิง การทะเลาะเบาะแว้ง การกดขี่ เอาเปรียบ ฉวยโอกาสจากคนอื่น การทำร้าย การปฏิเสธการให้คุณค่า เป็นต้น ตามที่พระธรรมยากอบ 4:1-2 ได้บรรยายว่า “อะไรเป็นสาเหตุของสงคราม และการทะเลาะวิวาทกันในท่านทั้งหลาย มันมาจากความปรารถนาชั่วของท่านที่ต่อสู้อยู่ภายในตัวพวก

ท่านไม่ใช่หรือ” ผลอันร้ายแรงของบาปคือความทำให้มนุษย์ไม่สามารถกลับมามีความรักและความสัมพันธ์ที่ถูกต้องต่อกันได้ตามอย่างที่พระเจ้าทรงตั้งพระทัยไว้

Brant L. Myers (2011) ได้แสดงทัศนะที่สนับสนุนเกี่ยวกับผลของบาปที่ทำลายความเป็นพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ทุกระดับความสัมพันธ์ว่าเป็นที่มาให้เกิดความยากจนและการปฏิบัติต่อกันอย่างไม่ถูกต้อง ทั้งยังเน้นย้ำว่าบาปคือแกนกลางของสาเหตุแห่งความยากจน เพราะบาปทำให้แผ่นดินถูกสาป บาปทำให้เกิดความยากลำบากในการทำงานและการดำรงชีวิตอันเป็นการทำลายความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสรรพสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้าง เป็นจุดเริ่มต้นของความยากจนในการดำรงเลี้ยงชีพ (ปฐมก. 3:17) ผลของบาปทำให้การดำเนินชีวิตที่จะต้องพบกับอุปสรรคและจบชีวิตลงด้วยความเหน็ดเหนื่อยจนกลับสู่ผงคลี นอกจากนี้บาปได้ส่งผลให้ทัศนคติที่มีต่อตนเองมีแต่ภาพที่เป็นความทุกข์ การลดศักดิ์ศรีของตนเอง ซึ่งนั่นเป็นความยากจนต่อตนเอง (ปฐมก. 3:19) ต่อความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงบาปทำให้เกิดความเจ็บปวด กลัวโทษและความไม่เสมอภาค (ปฐมก. 3:16) บาปได้ทำให้มนุษย์ใช้ความรุนแรงและการฆาตกรรมต่อประวัติศาสตร์ของมนุษย์ด้วยกัน (ปฐมก. 4:8) และความหิวกระหายการแก้แค้นได้เข้าไปอยู่ในจิตใจของมนุษย์ (ปฐมก. 4:8, 23) นั่นเป็นภาพความยากจนที่น่าเศร้าและเจ็บปวดในสังคมที่พระฉายาของพระเจ้าที่เคยสมบูรณ์กลับถูกทำให้ยากจนขาดแคลนและเสื่อมลงในทุกๆมิติ

สารัตถ์ บุญเกียรติ (2560) ได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลของบาปที่ทำลายความสัมพันธ์กับมนุษย์ในสังคมไทยว่า บาปทำให้มนุษย์เลวร้ายลงโดยเปลี่ยนมนุษย์จากผู้ดูแลรักษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ของพระเจ้าทำให้มนุษย์กลายเป็นผู้ทำลายสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้าง รวมทั้งทำลายความเป็นมนุษย์ในบุคคลอื่นๆด้วย ผลกระทบจากบาปส่งผลกระทบต่อสังคมทั่วโลก รวมทั้งสังคมไทยให้ผิดเพี้ยนไปจากสังคมที่มีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เช่นให้การเคารพต่อคนที่มีสถานะสูงกว่า แต่บาปกลับเปลี่ยนให้เกิดความเข้าใจผิดต่อคนที่มีสถานะต่ำกว่า ด้วยการกดขี่ ล้อเลียน ปิดกั้นสิทธิ์ และมองข้ามความขัดสนของคนที่ยากจน ซึ่งทั้งหมดถือเป็น “การดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” (Dignity)

หนังสือความยากจน ของ สก๊อต ทอดด์ (2017) ได้อ้างถึงทัศนะของ ดร. เวสส์ สเตฟฟอร์ด อดีตผู้บริหารสูงสุดขององค์กรคอมแพสชั่นสากลที่ให้ทัศนะเพิ่มเติมต่อผลของบาปว่ามีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดความยากจน โดยบาปใส่ความคิดให้ผู้คนมองคนยากจนว่าเป็นความล้มเหลวส่วนบุคคล แต่สเตฟฟอร์ดแสดงทัศนะว่านั่น บาปมักสร้างเรื่องที่โกหกหลอกลวงเกี่ยวกับความยากจน คำโกหกที่ทำให้เกิดวงจรความยากจนอย่างไม่รู้จบอันเป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรง โดยบาปได้สร้างคำโกหกที่พยายามโน้มน้าวให้ผู้คนเชื่อว่าความยากจนเป็นความล้มเหลวที่ตกทอดมาจากอดีต หรือมาจากบรรพบุรุษของพวกเขาที่ส่งมอบให้อย่างที่ปฏิเสธไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นคำโกหกของบาปบอกคนยากจนว่าพวกเขาไม่อาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้สภาพชีวิตของตนเองดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้ จึงส่งผลให้คนยากจนปักใจเชื่อว่าเมื่อพวกเขาเกิดมาในครอบครัวที่ยากจนแล้ว

พวกเขาจะต้องดำเนินชีวิตในความยากจนต่อไปอย่างไม่มีวันจบสิ้น ผลคือเมื่อบุคคลใด ๆ ไม่ว่าจะเป็เด็กหรือผู้ใหญ่ที่เชื่อคำโกหกนี้จะตกอยู่ในวัฏจักรแห่งการกดขี่ และความสิ้นหวังกับชีวิตอย่างไม่รู้จบ พวกเขาจะเริ่มขาดการใช้ศักยภาพของมนุษย์ที่พระเจ้าประทานให้ในการสร้างสรรค์ โดยคนที่มีความเชื่อในลักษณะดังกล่าวมักตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย แทนที่พวกเขาจะสามารถเป็นคนเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงสังคมของตนเองในเชิงบวก แต่คนเหล่านั้นกลับมีมุมมองที่ผิดเพี้ยนเกี่ยวกับตนเอง ทำให้ขาดความนับถือตนเองและผู้อื่น จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของผู้ทำลายความสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษย์ด้วยกัน สายสัมพันธ์ที่ถูกทำลายนั้นจะเกิดขึ้นวัฏจักรวนซ้ำแล้วซ้ำอีก ยิ่งทำให้ความรู้สึกไร้ค่าของคนยากจนมีพลังอำนาจเหนือมากยิ่งขึ้น ความเชื่อที่ว่าสิ่งต่าง ๆ ไม่มีทางดีขึ้นได้ ทำให้เกิดความคิดแห่งการริเริ่มสร้างสรรค์ สเตฟฟอร์ดจึงสรุปว่าบาปทำให้พวกเขาขาดความหวัง ซึ่งความหวังนี้เอง เป็นต้นทุนสำคัญสู่การมีปรารถนาจะมีชีวิตที่ดีและสามารถเอาชนะการโกหกหลอกลวงในเรื่องความยากจนนี้ได้

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความมืดมนและความทุกข์ลำบากของมนุษย์ พระเจ้ามีพระประสงค์ในการประทานพระคุณและพระเมตตาอันยิ่งใหญ่สู่การช่วยเหลือคนบาปให้รอด พระองค์ได้ทรงประทานพระบุตรองค์เดียวของพระองค์เข้ามาในโลกที่ลึ้มลงในความผิดบาป พระบุตรผู้ทรงเป็นพระเจ้าแต่ยอมสละมาบังเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความหวังอีกครั้ง โดยนักศาสนศาสตร์อย่าง คาร์ล บาร์ท ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เรื่องมนุษย์นั้นโดยเฉพาะความหมายแห่งพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ ผู้เชื่อจำเป็นต้องศึกษาพิจารณาจากเรื่องของพระเยซูคริสต์ด้วย ไม่ใช่เพียงเฉพาะเรื่องของมนุษย์ที่เป็นคนบาปเท่านั้น เพราะภาพของการเป็นพระฉายาของพระเจ้าในพระเยซูคริสต์กับการเป็นพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ที่ลึ้มลงในบาปนั้นเป็นสิ่งที่แตกต่างกันเชิง ทั้งนี้เพื่อจะเข้าใจถึงแผนการความรอดและการช่วยกู้มนุษย์ของพระเจ้าออกจากบาปความทุกข์ยากและความยากจน การศึกษาจึงจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องราวของพระเยซูด้วย เพราะชีวิตพระองค์คือการเปิดเผยของพระเจ้าที่ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด ทั้งเรื่องการเป็นมนุษย์ที่เป็นพระฉายาของพระเจ้า ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนะในผู้ที่ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจนอีกด้วย

2.3.3 คริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องพระเยซูคริสต์

เรื่องราวของพระเยซูคริสต์ พระเจ้าผู้ทรงยอมลงมารับสภาพมนุษย์ที่มีความจำกัด ได้ทำให้มนุษย์ผู้ตกในอยู่ในบาปได้พบกับความหวังในการรอดพ้นจากการพิพากษาและความสิ้นหวัง พระราชกิจของพระองค์ได้ส่งผลให้เกิดการรื้อฟื้นอาณาจักรของพระเจ้าท่ามกลางมนุษย์ที่บาป จากความสัมพันธ์ที่พังทลายอันเป็นแกนกลางของปัญหาต่างๆรวมทั้งความยากจน มาสู่ความหมายแท้แห่ง

การเป็นพระฉายาของพระเจ้า ซึ่งพระประสงค์ของพระเยซูในการเสด็จลงมาบังเกิดเป็นมนุษย์ถูกอธิบายได้ตอนหนึ่งจากพระธรรม โคลโลสี 1:15-20 ความว่า

พระคริสต์ทรงเป็นพระฉายาของพระเจ้าผู้ไม่ทรงปรากฏแก่ตา ทรงเป็นบุตรหัวปีเหนือทุกสิ่ง ที่ทรงสร้าง เพราะว่าโดยพระองค์ทุกสิ่งได้รับการทรงสร้างขึ้น ทั้งสิ่งที่อยู่บนท้องฟ้าและบนแผ่นดินโลก ทั้งสิ่งที่มองเห็นและสิ่งที่มองไม่เห็น ไม่ว่าจะเป็นบัลลังก์แห่งพวกทูตผี หรือพวกทูตผีที่ปกครอง หรือพวกทูตผีที่ครอบครอง หรือพวกทูตผีที่มีอำนาจ ทุกสิ่งถูกสร้างขึ้นโดยพระองค์และเพื่อพระองค์ พระองค์ทรงดำรงอยู่ก่อนทุกสิ่ง และทุกสิ่งถูกยึดเข้าด้วยกันโดยพระองค์ พระองค์ทรงเป็นศีรษะของกายคือคริสตจักร พระองค์ทรงเป็นปฐม ทรงเป็นผู้แรกที่ เป็นขึ้นจากตาย เพื่อว่าพระองค์จะทรงเป็นเอกในทุกสิ่ง เพราะว่าพระเจ้าพอพระทัยที่จะให้ ความบริบูรณ์ทั้งหมดดำรงอยู่ในพระองค์และโดยพระองค์ พระเจ้าทรงให้ทุกสิ่งคืนดีกับพระองค์เอง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะอยู่บนแผ่นดินโลกหรืออยู่บนสวรรค์ โดยทรงทำให้เกิดสันติภาพโดย พระโลหิตแห่งกางเขนของพระองค์

Steve Corbett และ Brian Fikkert (2012) ได้แสดงทัศนคติต่อการทรงสถานะความเป็นพระเจ้าของพระเยซูคริสต์สู่การเป็นมนุษย์เพื่อพระราชกิจแห่งการไถ่ของพระองค์ว่า ได้ส่งผลกระทบต่อ การยุติความยากจนที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากพระองค์ทรงเป็นทั้งพระผู้สร้าง พระผู้ธำรงรักษาสิ่งต่าง ๆ ทรงได้นำการฟื้นฟูมาสู่ทุกสรรพสิ่ง พระเยซูว่าทรงโปรดเสด็จลงมาเพื่อช่วยจิตวิญญาณของมนุษย์ให้รอดพ้นจากการพิพากษาด้วยชีวิตของพระองค์เองอันเป็นความสำคัญอย่างสูงต่อการเสด็จมาของพระเยซูคริสต์ อย่างไรก็ตาม การยอมสิ้นพระชนม์ของพระเยซูนั้นได้นำการคืนดีและความสัมพันธ์ที่ถูกต้องกลับคืนมาด้วย จากคำสาปแช่งที่ทำให้โลกเสื่อมสลายทั้งทางความสัมพันธ์ที่มีต่อพระเจ้า ต่อตนเองและต่อผู้อื่น อันเป็นเหตุให้เกิดความยากจนและการปฏิบัติต่อคนยากจนอย่างไม่เหมาะสม ผ่านพระเยซูความสัมพันธ์ที่เป็นศัตรูได้กลับมาเป็นมิตรที่ดีได้อีกครั้ง แผนการของซาตานที่ต้องการทำลายทุกความสัมพันธ์ในมนุษย์ต้องยุติลง การกดขี่ระหว่างมนุษย์จึงพังทลาย แขนกกลางของความยากจนจึงสลายหายไปด้วย ผู้เชื่อแม้ว่าเป็นคนยากจนสามารถรับสภาพใหม่กลายเป็นคนที่กลับคืนดีกับพระเจ้าผ่านพระเยซูคริสต์และได้รับโอกาสในเปลี่ยนแปลงชีวิตให้เติบโตสู่การพัฒนาขึ้นเหมือนพระเยซูคริสต์ แม้การแก้ไขปัญหาความยากจนในภาพรวมของสังคมโลกจะเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง แต่ในเวลาสุดท้าย ความยากจนและความทุกข์ยากลำบากจะสูญสิ้นไปในด้วยการเสด็จมาของพระเยซูและการสถาปนาอาณาจักรของพระเจ้า ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสิ่งที่เสื่อมสลายไปสู่ความชื่นชมยินดีอันเป็นความหวังที่สำคัญอย่างยิ่งต่อคนบาปและคนยากจน

โดย สารันญ บัญยเกียรติ (2560) ได้นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับพระเยซูคริสต์พระเจ้าผู้ทรงรับสภาพมนุษย์ว่า การที่พระเยซูผู้ทรงเป็นพระเจ้าแท้แต่ทรงยอมลงมารับสภาพความเป็นมนุษย์แท้เป็นการรับเอาความจำกัดเข้ามาในตัวพระองค์ทั้งทรงดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับมนุษย์ผู้เป็นคนบาป ทำให้ความเข้าใจที่พระองค์ทรงมีต่อคนบาปไม่ได้เกิดจากพระปัญญาของพระองค์เท่านั้น แต่มาจากความอ่อนแอของพระองค์เองที่เคยได้รับเอาสภาพความจำกัดของความเป็นมนุษย์เข้ามาในพระองค์ และการรับเอาการทนทุกข์นานับประการเพื่อช่วยมนุษย์ให้รอดพ้น โดยในจดหมายฝากของเปาโลที่เขียนไปยังคริสตจักรเมืองฟิลิปปี้ได้กล่าวถึงคำสอนพื้นฐานสำคัญนี้ว่า

“จงมีจิตใจเช่นนี้ในพวกท่านเหมือนอย่างที่มีในพระเยซูคริสต์ ผู้ทรงสภาพเป็นพระเจ้า ไม่ทรงถือว่าความทัดเทียมกับพระเจ้าเป็นสิ่งที่จะต้องยึดไว้ แต่ทรงสละพระองค์เองและทรงรับสภาพทาส ทรงถือกำเนิดเป็นมนุษย์ และทรงปรากฏอยู่ในสภาพมนุษย์ พระองค์ทรงถ่อมพระองค์ลง ทรงยอมเชื่อฟังจนถึงความมรณา กระทั่งมรณบบนกางเขน เพราะฉะนั้นพระเจ้าจึงทรงยกพระองค์ขึ้นสูงสุด และประทานพระนามเหนือนามทั้งหมดแก่พระองค์ เพื่อที่ว่าเพราะพระนามของพระเยซูชื่อนั้น ทุกชีวิตในสวรรค์ บนแผ่นดินโลก และใต้พื้นแผ่นดินโลก จะคุกเข่าลงกราบพระองค์ และเพื่อที่ว่าทุกสิ่งจะยอมรับว่าพระเยซูคริสต์ทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้า เป็นการถวายพระเกียรติแต่พระเจ้าพระบิดา” (ฟิลิปปี้ 2:5-11)

จากพระธรรมตอนนี้ได้ทำให้ผู้เชื่อตระหนักถึงการเสียสละอันสูงสุดของพระเยซูคริสต์ คือการสละความเป็นพระเจ้าหรือความเท่าเทียมกับพระเจ้าอันเป็นสถานภาพที่สูงส่งที่สุด โดยพระองค์ไม่ได้ยึดติดกับสิ่งเหล่านี้แม้ว่าจะเป็นสถานภาพดังกล่าวจะหาสิ่งใดอื่นมาใดเปรียบได้ ซึ่งในขณะที่พระองค์ทรงดำเนินชีวิตอยู่ในโลก และนั่นเองที่ทำให้พระเยซูพิเศษ ที่ทรงเข้าใจความอ่อนแอของมนุษย์ไม่ได้จากการเป็นพระเจ้าของพระองค์เท่านั้น แต่ผ่านการเป็นมนุษย์ที่มีขีดจำกัดเช่นเดียวกันเรา ทั้งนี้การกระทำของพระเยซูสะท้อนหลักสำคัญที่ทรงมีท่าทีต่อความยากจน ความขัดสน และความอ่อนแอในทางเกียรติ ศักดิ์ศรี และสถานภาพว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยึดติดไว้ ไม่ถือว่าสำคัญเท่ากับการกระทำตามพระประสงค์ของพระองค์ในการไถ่

โดย ณรงค์ ทองสุข (2011) กล่าวถึงการยอมเชื่อฟังของพระเยซูว่าเป็นต้นแบบสำคัญที่คริสเตียนและคริสตจักรควรรับมาเป็นค่านิยมสำคัญต่อทัศนคติทางความเชื่อและการทำพันธกิจในสังคมว่าพระบุตรของพระเจ้าได้ยอมกลายเป็นมนุษย์ผู้เต็มด้วยความจำกัด ทั้งยอมยากจนและดำเนินอยู่ท่ามกลางมนุษย์ที่บาปในโลกนี้เพื่อทำพันธกิจท่ามกลางคนยากจน จึงถือเป็นเหตุผลสำคัญที่คริสตจักรของพระเยซูคริสต์เองควรเต็มใจที่จะกลายเป็น “คริสตจักรที่ยอมยากจน” แทนที่จะเป็นคริสตจักรของที่สร้างความมั่งคั่งทางวัตถุหรือการเงินเท่านั้น โดยการยอมยากจนคือการดำเนินชีวิตที่พร้อมยอม

เสียสละสิ่งต่างๆเพื่อพระประสงค์ของพระเจ้าได้อย่างพระเยซูคริสต์ทรงกระทำ เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับคริสตจักรไทยหลายแห่งใส่ใจและฝักใฝ่ ค่านิยมทางวัตถุ การก่อสร้างตัวอาคาร การสร้างรายได้ทางทรัพย์สิน การพยายามอยู่ในตำแหน่งบริหารเพื่อการมีชื่อเสียงในคริสตจักร แต่กลับละเลยพระเยซูคริสต์ที่อยู่ในชีวิตของคนยากจน กลับเลือกปฏิบัติคนยากจน ดังนั้นคริสตจักรไทยควรเริ่มต้นรับ “จิตใจที่เหมือนอย่างพระเยซูคริสต์” (ฟป. 2:5) ผู้ยอมสละชีวิตและความมั่งคั่งของพระองค์เองเพื่อช่วยคริสตจักรและโลก และปรารถนาให้คริสตจักรของพระองค์สละตนเองเพื่อผู้ที่ยากจนและอ่อนแอในสังคม

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ

3.1 ศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยนำแนวทางในการสร้างคริสตศาสนศาสตร์ตามหลักการของ Stanley J. Grenz ที่ถูกนำมาอ้างถึงในหนังสือ*คริสตศาสนศาสตร์ใกล้ตัว: มุมมองใหม่* โดยสาธัญญ์ บุญเกียรติ (2560) ซึ่งเป็นหนึ่งในแหล่งข้อมูลหลักของการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสารที่สำคัญ 3 แหล่งตามแนวทางดังกล่าวประกอบไปด้วย พระคริสตธรรมคัมภีร์ หลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ และบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน โดยอาศัยหลักการดังต่อไปนี้

3.1.1 พระคริสตธรรมคัมภีร์

การศึกษาสิ่งที่อยู่ในพระคริสตธรรมคัมภีร์เพื่อให้ได้หลักคำสอนแห่งความจริงถือเป็นความสำคัญสูงสุดอีกทั้งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญอันจะแยกออกไปไม่ได้จากการสร้างคริสตศาสนศาสตร์ที่ดี เนื่องจากความจริงในพระคัมภีร์ถือเป็นการตั้งใจที่มาจากพระเจ้าเพื่อเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการสอนและใช้เป็นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคริสเตียนตามแนวทางการเปิดเผยของพระเจ้าผ่านพระคัมภีร์ ดังนั้น พระคริสตธรรมคัมภีร์จึงไม่ใช่เพียงการบันทึกถ้อยคำของมนุษย์หรือการระดมความคิดของมนุษย์ตามช่วงประวัติศาสตร์ แต่พระวจนะถือเป็นแหล่งแห่งพระปัญญาที่มีชีวิตและเปี่ยมด้วยพลานุภาพของพระเจ้าที่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่จิตใจของผู้คน ทั้งยังเป็นการสำแดงแก่นแท้แห่งพระลักษณะของพระเจ้าแก่มนุษย์ทุกคนในโลกได้รู้

คริสเตียนที่ได้อุทิศตนเพื่อทำความเข้าใจและตอบสนองต่อหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ด้วยความเชื่อย่อมพบความจริงของพระเจ้าในด้านต่างๆ อันเป็นข่าวดีที่ทรงสำแดงมาตลอดช่วงเวลาในประวัติศาสตร์โลก พระคริสตธรรมคัมภีร์จึงเป็นดั่งเสาหลักสำคัญอันเป็นบรรทัดฐานต่อการสร้างและตรวจสอบความถูกต้องที่ความน่าเชื่อถือของคริสตศาสนศาสตร์ต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นโดยคริสเตียนทั่วโลกตลอดทุกสมัย โดยอาศัยหลักการที่ว่า การสร้างคริสตศาสนศาสตร์ที่ดีนั้นจะต้องเกิดจากหลักคำสอนที่สอดคล้องกับความจริงในพระคริสตธรรมคัมภีร์และสอดคล้องกับประวัติศาสตร์แห่งความรอดที่ถูกบันทึกไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ด้วย

การศึกษานี้จึงเลือกศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์จากทั้งภาคพันธสัญญาเดิมและภาคพันธสัญญาใหม่บางตอนที่มีการบันทึกอย่างเฉพาะเจาะจงหรือมีคำสอนที่แสดงถึงหลักการที่เกี่ยวข้องกับ

บุคคลในสังคมที่ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน เพื่อแสวงหาลักษณะความจริงในหลักคำสอนที่สอดคล้องกับพระประสงค์ของพระเจ้าที่ทรงมีต่อคนยากจน

ทั้งนี้ เพื่อการนำหลักความจริงของพระเจ้ามาใช้ที่เหมาะสมรอบด้าน การสร้างคริสตศาสนศาสตร์ที่ดีจึงจำเป็นต้องศึกษาหลักคำสอนของคริสเตียนผู้เชื่อคนอื่น ๆ ควบคู่ไปกับการศึกษาบริบทสังคมไทยในปัจจุบันให้ถ่องแท้ เพื่อการนำเสนอความจริงของพระเจ้าอย่างเหมาะสม เป็นรูปธรรมและสามารถปรับประยุกต์ใช้ชีวิตประจำได้ อันเป็นการส่งเสริมให้คริสตศาสนศาสตร์ที่ดีตอบสนองปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเฉาะเจาะจง

3.1.2 หลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ

การศึกษาหลักคำสอนของผู้เชื่อหมายถึงการศึกษาคริสตศาสนศาสตร์ของผู้เชื่อทั้งในอดีตและปัจจุบันทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น วรรณกรรม หลักข้อเชื่อ บทเรียน และที่ต้องศึกษาจากการสังเกต เช่น วิถีชีวิต ศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งการศึกษาหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ จะช่วยให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางที่ถูกสร้างไว้ในอดีตเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงจุดดีและจุดเสียของศาสนศาสตร์นั้น ๆ โดยผ่านประสบการณ์ของผู้เชื่อทั้งในอดีตและปัจจุบัน ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจที่มาของหลักคำสอนและหลักปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และทำให้เห็นแนวทางในการเชื่อมโยงหลักคำสอนและการเปิดเผยของพระเจ้าในพระคัมภีร์เหล่านั้นมาสู่สถานการณ์ต่างๆในบริบทปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

แนวทางที่เหมาะสมต่อการศึกษาหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ คือ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ โดยใช้พระคริสตธรรมคัมภีร์เป็นเครื่องมือตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เราสร้างคริสตศาสนศาสตร์ที่ไม่เหมาะสมหรือผิดเพี้ยนไปจากหลักการในพระคัมภีร์ การศึกษาคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ ไม่ได้มุ่งเน้นการหาสิ่งใหม่เพื่อไม่ให้เหมือนกับแนวคิดของคนในอดีต แต่ใช้หลักเหตุผลเพื่อนำคำสอนและหลักการถูกต้องตามความจริงและเหมาะสมกับสถานการณ์ออกมาใช้ให้ได้มากที่สุด

การศึกษานี้จึงเลือกศึกษาหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ บางตอนที่สอนอย่างเฉาะเจาะจงหรือสะท้อนให้เห็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับความยากจนในพระคัมภีร์เพื่อแสวงหาหลักการและแนวทางในความเข้าใจเรื่องความยากจนได้สอดคล้องตามพระประสงค์ของพระเจ้า หลังจากตรวจสอบความถูกต้องของหลักคำสอนจากผู้เชื่อตามมาตรฐานของพระคริสตธรรมคัมภีร์แล้ว อีกปัจจัยที่สำคัญอันขาดไม่ได้คือ การศึกษาบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อการสร้างคริสตศาสนศาสตร์ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยและสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 สร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน

เมื่อได้ทำการศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสาร แหล่งหลักคำสอนจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ หลักคำสอนจากผู้เชื่อคนอื่น ๆ และบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน ทั้งหมดเพื่อให้มาถึงกระบวนการสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ ต่อยอดจากหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ และประยุกต์ให้เข้ากับบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน สู่การนำเสนอแนวทางการตอบสนองที่เป็นรูปธรรมให้ชัดเจน เพื่อคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนจะเป็นคริสต์ศาสนศาสตร์ที่มีชีวิตที่เป็นมากกว่าแค่การนำเสนอข้อมูลทางวิชาการ แต่เป็นคริสต์ศาสนศาสตร์ที่สามารถส่งอิทธิพลและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีต่อชีวิตของผู้คนในสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อชีวิตคริสเตียนไทยที่จะมีมุมมองต่อคนยากจนที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยอย่างถูกต้องและพัฒนาสู่การหาแนวทางการช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อปัญหาความยากจนให้เป็นพระพรแก่ผู้คนที่ยากจนที่ถูกปฏิเสธจากสังคมเหล่านั้นอันเป็นการถวายเกียรติแด่พระเจ้าในสังคมไทย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทัศนะเรื่องความยากจนและการปฏิบัติต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจนในสังคมไทย รวมทั้งหลักคำสอนในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ และคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ ถึงสาเหตุปัญหาที่ส่งผลกระทบให้เกิดการปฏิเสธคนยากจนในสังคม แม้ความเข้าใจในเบื้องต้นจะพบทัศนะว่าความยากจนในคนยากจนเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวปัจเจกบุคคลที่กระทำตนเองให้ยากจน แต่เมื่อศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนกลับพบจุดร่วมที่สอดคล้องกันว่า ความยากจนในคนยากจนส่วนใหญ่ที่อยู่ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่ได้เกิดจากปัจจัยเพียงเฉพาะตัวบุคคลที่กระทำให้ตนเองยากจนเท่านั้น แต่มีปัจจัยอื่นทางสังคมเองที่มากกระทำให้คนยากจนกลายเป็นบุคคลที่ถูกปฏิเสธ โดยปัจจัยที่ทำให้คนในสังคมไทยปฏิเสธคนยากจนมาจากมิติทางความเชื่อทางศาสนาทางการกดขี่และเอารัดเอาเปรียบทางสังคมโดยระบบทุนนิยมและบริโภคนิยม รวมทั้งปัจจัยที่เรียกว่าการพัฒนาจากรัฐและหน่วยงานต่าง ๆ

4.1.1 การถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความเชื่อทางศาสนาที่คาดเคลื่อน

จากฐานความคิดของสังคมที่มองความยากจนคือความทุกข์และความลำบาก ผสานเข้ากับการที่สังคมไทยในอดีตรับความเชื่อคาดเคลื่อนของลัทธิทางศาสนาพุทธเกี่ยวกับเรื่องการชดใช้เวรกรรมในอดีตชาติทำให้เกิดพฤติกรรมที่มีการปฏิเสธคนยากจนจากทัศนะดังกล่าวอยู่ 2 ประการสำคัญได้แก่

ประการแรก ความเชื่อที่คาดเคลื่อนทางศาสนาของสังคมไทยได้ปฏิเสธคนยากจนจากความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิต เนื่องจากความเชื่อเรื่องเวรกรรมได้สร้างภาพลักษณ์เชิงลบที่เป็นอคติแก่คนในสังคมไทยว่าคนยากจนเป็นบุคคลที่เคยก่อกรรมไม่ดีหรือกระทำการที่ไม่ถูกต้องต่อศีลธรรมอันดีมาก่อน เช่น การเคยโกหกผู้อื่น เคยฆ่าคน เคยฉ้อโกงคนอื่น หรือเคยสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นในอดีตชาติ จึงทำให้เกิดมาต้องรับผลตามการกระทำไม่ดีขึ้น ๆ ทั้งยังส่งผลให้กลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพที่ยากจน ความเชื่อเรื่องการชดใช้ “กรรมเก่า” จึงต้นทุนทางความเชื่อในสังคมเกิดอคติต่อสภาพของคนยากจนในสังคมไทยให้มีภาพลักษณ์ด้านลบทางศีลธรรมและยกย่องคนร่ำรวยว่าเคยทำแต่สิ่งดีงามจนได้รับผลในชาตินี้เช่นกัน ความเข้าใจที่คาดเคลื่อนส่งผลในระดับจิตวิญญาณและ

ความคิด ผลที่เกิดขึ้นคือความคิดของคนยากจนถูกทำให้กักขังอยู่ในคำโกหกหลอกลวงและทำให้คนยากจนไม่สามารถมีความหวังต่อการคิดถึงชีวิตที่ดีกว่าเป็นอยู่ได้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิตถือเป็นต้นทุนสำคัญต่อการนำพาให้บุคคลหนึ่ง ๆ ออกจากวัฏจักรที่หลอกลวงเรื่องความยากจนได้ นอกจากนี้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตที่ไม่ถูกต้องยังทำให้คนยากจนต้องตกเป็นเหยื่อของผู้ที่หวังร้ายและแสวงหาผลประโยชน์จากความเชื่อเรื่องชีวิต คนยากจนจึงไม่ต่อสู้หรือเรียกร้องเมื่อประสบกับเรื่องร้ายหรือการถูกเอาเปรียบเนื่องจากความเชื่อนี้ แม้พระสงฆ์บางคณะในสังคมไทยจะกล่าวว่าความเชื่อเรื่องเวรกรรมในลักษณะดังกล่าว ไม่ได้เป็นคำสอนที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาแต่รับอิทธิพลมาจากลัทธิอื่นที่ทำให้คำสอนเรื่องกรรมคาดเคลื่อนไป อย่างไรก็ตาม ความเชื่อที่คาดเคลื่อนนี้กลับส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถพบการแสดงออกของคนยากจนในสังคมไทยที่มีต่อคำสอนเรื่องเวรกรรมได้จากคำพูดที่กล่าวว่า “แล้วแต่บุญแต่กรรม” โดยเฉพาะในสังคมชนบท จนกลายเป็นปัญหาที่ทำให้คนในสังคมไทยไม่กล้าเรียกร้องถึงชีวิตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ได้และยอมกลายเป็นเหยื่อของสังคมจากผู้ที่ใช้ช่องโหว่ทางความเชื่อเอาเปรียบคนจนอันเป็นการปฏิเสธให้คนยากจนไม่มีโอกาสรับรู้ความจริงเกี่ยวกับชีวิตถูกต้องโดยคาดเคลื่อนทางศาสนา

ประการที่สอง ความเชื่อที่คาดเคลื่อนทางศาสนาของสังคมไทยได้ปฏิเสธคนยากจนด้วยการเพิกเฉย โดยรูปแบบการปฏิเสธคนยากจนในสังคมไทยที่สามารถพบได้มากที่สุดอย่างคือการเพิกเฉยการมองข้าม ไม่ถือว่าความตึงการของคนยากจนเป็นสิ่งที่สำคัญ ทั้งนี้สืบเนื่องจากคำสอนที่คาดเคลื่อนเกี่ยวกับเวรกรรมที่ผนวกเข้ากับความเชื่อเกี่ยวกับ “อุเบกขา” หรือ ความวางเฉย ที่ไม่สนใจ ไม่ยินดียินร้ายต่อสถานการณ์ปัญหา หรือความทุกข์ต่าง ๆ ของคนอื่น ๆ เช่น เมื่อพบคนยากจนที่กำลังมีความทุกข์ ประสบความอดยาก หรือ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากอันทพาล ผู้ที่เชื่อในคำสอนที่คาดเคลื่อนจะนำแนวคิดเรื่องเวรกรรมและการวางเฉยมาสนับสนุนต่อการประสบกับความทุกข์ของคนยากจนว่าคนยากจนนั้นจำเป็นต้องประสบความทุกข์เพราะทำสิ่งไม่ดีมาก่อนและสนับสนุนการกระทำของตนต่อการปฏิเสธการช่วยเหลือคนยากจนจากการเพิกเฉยด้วยการวางเฉย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาลักษณะสองประการสำคัญที่เกี่ยวกับความเชื่อผิดที่ทำให้คนในสังคมปฏิเสธคนยากจนนั้นอาจไม่ได้ปรากฏเฉพาะในคำสอนจากลัทธิทางพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังปรากฏในคำสอนที่ถูกบันทึกในพระคัมภีร์ รวมทั้งคำสอนในคริสเตียนไทยจำนวนมากอีกด้วย เช่น ในกรณีของโยบที่ประสบความทุกข์อย่างไม่ทราบสาเหตุ เพื่อนของโยบทั้งสามคนต่างกล่าวหาว่าโยบนั้นเองคือต้นเหตุที่ทำให้ความผิดบาปจนทำให้เกิดหายนะร้ายแรงในชีวิตและปฏิเสธการรับฟังความทุกข์ใจของโยบ หรือทัศนคติของสาวกที่มีต่อคนตาบอดแต่กำเนิดคนหนึ่ง โดยพวกเขาถามพระเยซูว่าที่คนนี้ตาบอดเป็นเพราะใครทำบาป ระหว่างชายที่ตาบอดคนนี้ หรือพ่อแม่ของชายที่ตาบอดทำ (ยอห์น 9:1-2) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อทางสังคมที่คาดเคลื่อนสามารถสร้างทัศนคติที่ผิดต่อคนยากจนได้

อีกในหนึ่งมีคำสอนผิดที่อ้างว่าชีวิตที่ผู้เชื่อควรคือมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพการเงินที่ดี และปฏิเสธที่ผู้เชื่อจะมีสถานะที่เจ็บป่วยหรือยากจน โดยคำสอนนั้นถูกเรียกว่า พระกิตติแห่งความมั่งคั่ง (Prosperity Gospel) ที่กำลังถูกสอนและนำเสนอไปอย่างกว้างขวางต่อสังคมโลกและต่อคริสตจักรในสังคมไทยเช่นกัน การนำเสนอหลักคริสต์ศาสนศาสตร์เกี่ยวกับชีวิตที่มั่งคั่งทางกายภาพและวัตถุ แต่ปฏิเสธความทุกข์และความยากจนว่าเป็นเรื่องของคนที่ทำบาปและไม่มีความเชื่อในพระเจ้าอีกด้วย จึงทำให้ทัศนคติของคริสเตียนในสังคมบางส่วนเกิดการปฏิบัติต่อยากจนอย่างไม่ถูกต้องเช่นกัน

ดังนั้น ลักษณะคำสอนจากความเชื่อทางศาสนาที่คาดเคลื่อนที่สังคมยึดถือว่าคนยากจนมีฐานะยากจนเพราะบาปจากการกระทำของตนเอง จึงเป็นสิ่งที่ทำให้คนในสังคมเลือกที่จะปฏิเสธคนยากจนและปฏิบัติกับคนยากจนอย่างไม่ถูกต้องตามพระประสงค์ของพระเจ้า อีกทั้งสร้างความเจ็บปวดและแรงกดดันให้คนยากจนต้องแบกรับสภาพของตนเองอย่างสิ้นหวังและเหน็ดเหนื่อยมากยิ่งขึ้น

4.1.2 การถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากระบบทุนนิยมและการบริโภคนิยม

จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยทำให้มีการนิยามคนยากจนว่าหมายถึงบุคคลที่มีรายได้หรือการถือครองทรัพย์สินที่เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสังคม นำมาเป็นคำอธิบายลักษณะความยากจนในสังคมไทย ทำให้ทัศนคติความเชื่อที่ว่าเวรกรรมในอดีตชาติมีผลต่อฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลเริ่มมีบทบาทลดลงไป อย่างไรก็ตาม มาตรฐานวัดใหม่ได้สะท้อนค่านิยมของสังคมที่ยอมรับบุคคลที่สามารถมีจำนวนปริมาณของรายได้และการครอบครองทรัพย์สินรวมทั้งยอมรับอำนาจของเงินทุนให้เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดคุณค่าและการมีอำนาจของสังคมไทย โดยค่านิยมดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากระบบทุนนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งสังคมไทยได้ตอบรับแนวคิดลักษณะนี้ตั้งแต่ช่วงนโยบายแผนการพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่หนึ่งจนมาถึงปัจจุบัน แนวคิดดังกล่าวกลายเป็นทัศนคติสำคัญที่ปลูกฝังเกิดการปฏิเสธคนยากจนว่าเป็นบุคคลที่ล้มเหลว เป็นชนชั้นล่างในโครงสร้างทางสังคม เป็นบุคคลที่อ่อนแอและไร้ซึ่งอำนาจ โดยการปฏิเสธของระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมมาจากฐานคิดสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

ประการแรก ทุนนิยมทำให้สังคมไทยปฏิเสธคนยากจนเนื่องจากถูกสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นบุคคลที่มีชีวิตล้มเหลว สืบเนื่องจากสังคมไทยได้ส่งเสริมภาพลักษณ์ของผู้ที่มีฐานะทางการเงินดีเป็นภาพของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของชีวิตได้ถูกวัดจากจำนวนปริมาณของเงินและทรัพย์สินที่บุคคลหนึ่ง ๆ ครอบครองเพียงมิติเดียว ทำให้บุคคลที่ไม่มีจำนวนเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ถูกมองว่าเป็นบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จและเป็นบุคคลล้มเหลวของสังคม ผลกระทบจากภาพลักษณ์

ระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลว ได้กำหนดเป้าหมายปลายทางของคนในสังคมไทย คนในสังคมจึงผลักดันตนเองอย่างหนัก ทั้งการทุ่มเทเวลา แรงกาย และความสามารถทุกอย่างเพื่อทำงานสร้างรายได้ โดยเงินที่ได้มาส่วนใหญ่จะใช้ไปกับการซื้อวัตถุดิบแพงเพื่อเติมเต็มความรู้สึกเพื่อให้ไม่ถูกมองว่าเป็นคนยากจน และสร้างภาพลักษณ์อันเป็นที่ยอมรับของสังคม แม้ภาพลักษณ์ดังกล่าวทำให้คนในสังคมติดอยู่ในวังวนที่ต้องทำงานอย่างไม่หยุดหย่อนจนเสียอิสรภาพในความเป็นมนุษย์ไป แต่สังคมไทยก็ยังนิยมเส้นทางในลักษณะนี้ ยิ่งไปกว่านั้นสื่อต่าง ๆ เช่นโฆษณาที่สังคมรับสารอยู่ตลอดเวลาได้ส่งเสริมภาพความสำเร็จที่วัดจากทรัพย์สินเงินทองและการใช้ชีวิตที่หรูหราอยู่ตลอดเวลา ภาพความสำเร็จดังกล่าวถึงถูกปลูกฝังอย่างเหนียวแน่นในสังคมทุนนิยมและบริโภคนิยมในปัจจุบัน นอกจากนี้ สื่อสังคมบางแหล่งได้ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของคนจนว่าเป็นคนที่ “โง่ จน เจ็บ” หมายถึงคนจนคือสถานภาพที่ล้มเหลวในการศึกษาจึงโง่ ล้มเหลวทางการเงินจึงจน และล้มเหลวด้านสุขภาพจึงเจ็บ เป็นการตอกย้ำว่าคนจนคือคนที่ประสบความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงและเป็นสถานะที่ควรหลีกเลี่ยงให้มากที่สุดอันเป็นความคิดที่ทำให้สังคมปฏิเสธคนจนอยู่ตลอดเวลา

ประการที่สอง ระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมปฏิเสธคนยากจนจากการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย เนื่องจากจุดร่วมสำคัญของทุนนิยมและบริโภคนิยมได้ยึดความต้องการของตนเองเป็นศูนย์กลางโดยบุคคลใด ๆ ที่มีจำนวนทุนหรือเงินเป็นจำนวนมากจึงมีอำนาจในการดำเนินการหรือครอบงำระบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่เจ้าของทุนต้องการ ผู้ที่มีทรัพย์สินมากย่อมมีจำนวนทุนที่สูงในการลงทุนโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรจึงมีมากขึ้นตามมา ซึ่งถูกเรียกว่า เป็นการผูกขาดทางเศรษฐกิจ โดยทุนนิยมมีแรงจูงใจในการดำเนินการต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการทำกำไรหรือผลประโยชน์ให้กลับคืนมามากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สังคมไทยจึงสามารถพบนายทุนจับจองซื้อที่ดิน หรือทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ พืชพันธ์ที่อยู่ในธรรมชาติ ถูกสัมปทานจากนายทุนมาสู่การประกอบธุรกิจ อีกทั้งยังดำเนินการทางกฎหมายห้ามไม่ให้คนทั่วไปเข้าไปใช้ทรัพยากรเหล่านั้น ที่ก่อนหน้านี้อาจเป็นทรัพยากรที่ส่วนรวมใช้มาเพื่อการดำรงชีพมาอย่างยาวนาน เช่นเดียวกับบริโภคนิยมที่มีลักษณะสำคัญคือเน้นการตอบสนองความต้องการของบุคคลเป็นสำคัญ กล่าวคือบุคคลหนึ่ง ๆ สามารถบริโภคหรือหยิบฉวยช่วงชิงสิ่งต่าง ๆ ได้มากที่สุดเท่าที่บุคคลนั้นปรารถนาโดยไม่มีขอบเขตข้อจำกัด ทรัพยากรที่เป็นต้นทุนในการดำรงเลี้ยงชีพของผู้คนจึงถูกช่วงชิงมาจากทรัพยากรของบุคคลที่มีรายได้น้อยหรือคนยากจนตามที่มีประโยคนิเวศน์ธรรมไทยกล่าวว่า “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” การบริโภคอย่างไม่มีขอบเขตของนายทุนต่อทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงส่งผลกระทบต่อคนที่มียาได้น้อยให้ต้องอยู่อย่างดิ้นรนจากการกดทับเหล่านั้น ซึ่งสถานะที่ขาดแคลนบีบคั้นทำให้คนจนบางคนแสดงพฤติกรรมที่ต้องแก่งแย่งปล้น ลักทรัพย์หรือเอารัดเอาเปรียบกันเอง โดยทั้งหมดกระทำเพื่อความอยู่รอดจากระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมนั่นเอง ดังนั้นการกระทำที่ยึดเอาความต้องการของตนเองเป็นศูนย์กลางโดยไม่คำนึงถึงชีวิตของผู้ที่ต่ำต้อยกว่าจึงเป็นการปฏิเสธคนยากจนให้มีโอกาสให้การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย

ประการที่สาม ทุนนิยมและบริโคนิยมปฏิเสธคนยากจนจากศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สืบเนื่องมาจากสังคมไทยที่รับแนวคิดทุนนิยมและบริโคนิยมทำให้รับนำค่านิยมที่ยกย่องบุคคลที่มีทุนและทรัพย์สินมากเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับทางสังคม เป็นตัวอย่างของการเป็นคนที่มีชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นผู้มีอำนาจและมีศักดิ์ศรีในสังคม จึงส่งผลโดยตรงกับผู้ที่มีรายได้น้อยนอกจากจึงไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควรแล้ว คนยากจนถูกมองว่าไม่มีอำนาจและศักดิ์ศรีเพียงเพราะการพิจารณาด้านเงินเพียงด้านเดียว คุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีจึงถูกบิดเบือนให้ผูกติดกับการครอบครองวัตถุ โดยทุกครั้งที่มีการเก็บสถิติจำนวนคนยากจนในประเทศไทย เกณฑ์การวัดส่วนใหญ่มีมาตรฐานจากการวัดปริมาณของการครอบครองรายได้ทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินที่เป็นวัตถุทั้งสิ้น เมื่อสังคมไทยใช้เกณฑ์ของปริมาณการครอบครองรายได้และวัตถุเป็นมาตรวัดความยากจน ยิ่งกว่านั้นวัฒนธรรมในสังคมไทยยังมีการสอนให้นิยมการเป็น “เจ้าคนนายคน” โดยให้เกียรติบุคคลที่มีตำแหน่งทั้งทางอาชีพ การงานและสถานะทางสังคมสูงว่ามีเกียรติ ทำให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสอยู่ตำแหน่งที่สูงโดยเฉพาะคนยากจน ถูกลดความสำคัญและคุณค่า ค่านิยมที่ถูกบิดเบือนยังส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติระหว่างคนร่ำรวยและคนยากจน คือให้เกียรติคนร่ำรวยและดูหมิ่นคนยากจน ซึ่งค่านิยมที่รับได้จากอิทธิพลของทุนนิยมปฏิเสธศักดิ์ศรีและคุณค่าอื่น ๆ อันเป็นคุณลักษณะที่ทรงคุณค่าของคนจนไป เช่น มนุษย์ที่มีจิตวิญญาณ มีความสัมพันธ์ที่ดี มีศักยภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่เอาเปรียบคนอื่น ฯลฯ ด้วยเหตุนี้คนยากจนถึงถูกปฏิเสธศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ไปอย่างน่าเศร้าด้วยกระแสทุนนิยมและบริโคนิยมนั่นเอง

ประการที่สี่ ทุนนิยมของสังคมไทยปฏิเสธคนยากจนในการได้รับสิทธิและความถูกต้องตามกระบวนการยุติธรรม เมื่อทุนนิยมมีบทบาทสูงต่อสังคมไทย เนื่องจากผู้ที่มีจำนวนเงินมาจะมีอำนาจตามมา ส่งผลกระทบให้เกิดการใช้อำนาจของเงินในทางที่ผิด เช่น การเข้าแทรกแซงต่อระบบและกระบวนการยุติธรรมของสังคมเช่น กระบวนการยุติธรรมในศาลที่ไม่อาจดำเนินคดีแก่คนร่ำรวยที่พบการกระทำผิดเนื่องจากมีขั้นตอนการยื่นอุทธรณ์ การจัดจ้างนายความ รวมถึงการติดสินบนเจ้าหน้าที่พนักงานในการทำคดีความ แต่กรณีของคนยากจนไม่อาจมีเงินในการจัดจ้างนายหรือค่าใช้จ่ายสำหรับขั้นตอนอื่น ๆ จึงถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว แม้กระทั่งถูกดำเนินคดีอย่างไม่เป็นธรรมกับคนยากจนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอีกด้วย ยิ่งกว่านั้นกระบวนการในการออกกฎหมายของประเทศขาดการมีส่วนร่วมของคนยากจนในการแสดงความคิดเห็นแต่รับฟังเสียงของผู้มีอำนาจทางการเงิน ทำให้เกิดการออกกฎหมายเอื้อประโยชน์แก่ผู้มีอำนาจมากกว่าประโยชน์ของคนยากจนเป็นที่ตั้งทำให้ความยุติธรรมถูกพรากไปจากคนยากจน

ความเชื่อคริสเตียนในสังคมไทยอาจถูกเจอปนด้วยกระแสทุนนิยมและการบริโคนิยมที่ถาโถมจากกระแสสังคมรวมทั้งจากสื่อต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกัน ความเป็นไปได้ที่คริสเตียนอาจปฏิบัติต่อคนยากจนอย่างไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินจากภายนอก หรือปฏิเสธไม่ให้เกิดการมีส่วนร่วม

ของคนยากจนในการบริหารคริสตจักรอันเนื่องมาจากสถานะทางการเงินที่ดูเหมือนไม่ประสบความสำเร็จ หรือการมองว่าคนยากจนทางเศรษฐกิจไม่ได้มีของประทานของพระเจ้าที่สามารถมีส่วนร่วมในพันธกิจได้เท่าคนที่มั่งคั่งทางการเงิน จึงมอบหมายงานตำแหน่งล่าง ๆ ให้กับคนจนในคริสตจักรเท่านั้น หรือการมองคนยากจนว่าอาจไม่มีระดับการเติบโตฝ่ายจิตวิญญาณเท่ากับคนยากจน หรือแม้กระทั่งการสร้างศาสนศาสตร์ที่บิดเบือนอย่างเช่นที่กล่าวในข้างต้นเกี่ยวกับเรื่องของพระกิตติคุณแห่งความมั่งคั่ง ก็ต่างเป็นผลมาจากการให้อำนาจของทุนนิยมและการบริโภคนิยมเข้ามามีบทบาทในทัศนคติและการปฏิบัติต่อคนยากจน ซึ่งการกระทำเหล่านี้ส่งผลทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นขึ้นในคริสตจักร ระหว่างคนที่มั่งคั่งมากกับคนที่มั่งคั่งน้อย ระหว่างคนที่มีความรู้ความสามารถ เพราะมีทุนทรัพย์ในการเข้าถึงกับคนที่ไม่มีโอกาสในการเข้าถึงการพัฒนาเหล่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่พระคัมภีร์ทั้งในพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่เช่นพระธรรมยากอบตักเตือนให้ระมัดระวังต่อการเลือกปฏิบัติในคริสตจักร

จากการศึกษาหลักการในพระคัมภีร์นั้นทำให้เห็นว่า พระเจ้าไม่วัดค่าของบุคคลจากสิ่งที่คุณ หนึ่งครอบครอง พระเจ้าไม่ได้ปฏิบัติกับคนที่มีความเฉลียวฉลาดดีกว่าคนที่ไม่มีความรู้ทางการศึกษา หรือให้เกียรติคนที่มั่งคั่งสูงกว่าคนที่ต่ำต้อย ในทางกลับกันพระองค์ทรงเป็นพระเจ้าคนยากจน (สภษ.14:31; 17:5) เป็นที่ตั้งของของคนที่กำพร้า ผู้ปกป้องหญิงหม้ายที่มีความอ่อนแอ ทัศนคติของพระเจ้าและการกระทำของพระองค์ในพระคัมภีร์นั้นให้คุณค่าและมอบสวัสดิภาพให้กับคนยากจน การออกแบกกฎหมายของพระองค์ไม่ได้สร้างความเจ็บปวดให้กับคนที่ต่ำต้อยในสังคม พระองค์ใส่ใจในเสรีภาพและอิสรภาพของมนุษย์ที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นพระฉายาของพระเจ้า ทั้งเรียกร้องให้สังคมที่ปฏิบัติกับคนยากจนอย่างกตัญญูและเอาเปรียบกลับใจใหม่ เป็นการช่วยเหลือเพื่อพระพรของพระเจ้าจะดำรงอยู่ท่ามกลางประชากรของพระองค์ (อสย.58: 1-14)

4.1.3 การถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากการพัฒนาของรัฐและหน่วยงานต่างๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการผลักดันของรัฐไทยต่อการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างทางสังคม แม้ว่าการพัฒนาทำให้เกิดความเติบโตในระดับเศรษฐกิจของชาติ แต่ในอีกทางหนึ่ง สิ่งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อคนยากจนยิ่งถูกปฏิเสธจากการพัฒนาของรัฐ 3 ประการสำคัญด้วยกัน

ประการที่แรก การพัฒนาของรัฐปฏิเสธและลดทอนสิทธิของคนยากจนต่อเข้าถึงทรัพยากรส่วนรวม สืบเนื่องจากการพัฒนาที่รัฐเน้นการสร้างสิ่งสาธารณูปโภคและโครงสร้างทางสังคมที่เป็นวัตถุอาคาร สิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น ถนน เขื่อน อาคารตึกสูงในเมือง สถานที่ราชการขนาดใหญ่ ฯลฯ จึงจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน แร่ น้ำ ป่าไม้ จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ

พัฒนาโครงสร้างเหล่านั้น แต่เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของชาวบ้านทางชนบทหรือชาวบ้านที่อาศัยตามพื้นที่ป่า จึงกระทำให้รัฐออกกฎหมายบีบและขับไล่ชาวบ้านให้ออกจากพื้นที่เพื่อจุดประสงค์แฝงในการพัฒนาเมืองใหญ่และภาพลักษณ์ของประเทศจึงเป็นการเบียดเบียนคนให้ยากจน และทำให้คนยากจนไม่อาจกลับมาใช้ชีวิตที่ดูแลตนเองได้ดังเดิม ซึ่งนักวิชาการของไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ได้แสดงทัศนะถึงอันตรายที่มาพร้อมกับการพัฒนาของรัฐที่เกิดจากการไล่ตามกระแสโลกาภิวัตน์และส่งเสริมความทันสมัยแบบสังคมตะวันตก ว่าเป็นการนำค่านิยมจากที่บริบทอื่นมาปรับใช้ในบริบทภายในประเทศจนขาดการศึกษาสภาพของประชาชนในฐานะของความเป็นมนุษย์อย่างถ่องแท้จึงส่งผลเสียอย่างร้ายแรงให้กับคนยากจนในสังคมไทย ยังส่งผลกระทบต่อทัศนะในการแก้ไขปัญหาความยากจน จากการที่นโยบายของแต่ละรัฐบาลต่างชูนโยบายในการช่วยคนยากจน แต่กลับเป็นนโยบายที่สร้างความยากจนเพิ่มขึ้น และปฏิเสธการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่คนยากจน

ประการที่สอง การพัฒนาของรัฐปฏิเสธคุณค่าของคนยากจนสู่คนชนชั้นล่างในโครงสร้างทางสังคม กล่าวคือการพัฒนาของรัฐที่มุ่งสร้างควมมีอารยธรรมของประเทศให้มีความทันสมัยเทียบเท่านานาประเทศเพื่อยกระดับไปสู่การมีประเทศที่พัฒนาแล้ว รัฐจึงให้ความสำคัญกับบุคคลชนชั้นสูงในโครงสร้างทางสังคม เช่น นักธุรกิจรายใหญ่ นักลงทุน นักการเมือง ข้าราชการชั้นสูง เป็นต้น อันเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวสามารถสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ สร้างนวัตกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ดังนั้นบุคคลที่รัฐถือว่าไม่อาจสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศมากที่สุดกลุ่มหนึ่งจึงเป็นคนยากจน เพราะคนยากจนมีข้อจำกัดในการสร้างรายได้ที่สูงให้กับประเทศเมื่อเทียบกับกลุ่มนายทุนหรือบรรดาคนที่มีสถานะฐานะทางการสูง อีกทั้งคนยากจนไม่อาจสร้างผลลัพธ์ที่ดีอื่น ๆ ได้เช่นกัน อาทิเช่น ผลลัพธ์ทางการศึกษา หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่เนื่องจากพวกเขาขาดโอกาสทางการศึกษาอันเป็นต้นทุนของสิ่งเหล่านี้ ยิ่งไปกว่านั้น รัฐมีทัศนะที่มองว่าคนยากจนเป็นชนชั้นที่รัฐต้องแบกรับไว้เป็นภาระ ทั้งยังต้องเสียงบประมาณของรัฐในการดูแลปัญหาของคนยากจนจึงทำให้ทัศนะที่มีต่อคนยากจนจึงกลายเป็นการมองเห็นคนยากจนคือปัญหาของรัฐเท่านั้น

ความสำคัญของคนยากจนที่มีต่อรัฐจึงเป็นเพียงชนชั้นที่อยู่ในระดับแรงงานชั้นล่างเท่านั้น เช่น งานบริการ งานเกษตรกร การแรงงานในการก่อสร้าง เป็นต้น ยิ่งภาครัฐให้บทบาทและความสำคัญน้อยมากเท่าไร ทัศนะของคนในสังคมที่มีต่อคุณค่าในคนยากจนจึงยิ่งลดบทบาทตามลงมา จนก่อเกิดเป็นวาทะกรรมในวัฒนธรรมไทยที่สร้างขึ้นเพื่อยกย่องคนชนชั้นสูงและดูถูกคนยากจนว่าเป็นคนชนชั้นล่าง ตัวอย่างเช่น “หมาเห่าเครื่องบิน” “ไม่มีสกุลรุนชาติ” “ไม่มีหัวนอนปลายเท้า” ฯลฯ จึงตอกย้ำว่ารัฐและสังคมไทยแม้มีนโยบายขจัดความยากจนแต่กลับมีทัศนะที่มองคนยากจนอย่างไม่ถูกต้องอันเป็นการปฏิเสธคนยากจนให้เป็นเพียงคนชนชั้นล่างในสังคมต่อไป

ประการที่สาม การพัฒนาของรัฐปฏิเสศคนยากจนไม่ให้มีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน สืบเนื่องจากทัศนคติที่มองคนจนเป็นปัญหาของความยากจน อีกทั้งมีทัศนคติที่รัฐมองตนเองว่าอยู่ในสถานภาพ “ผู้ให้ที่สูงกว่า” คนอยากจน การจัดการปัญหาความยากจนจึงปรากฏในลักษณะ ‘บนลงล่าง’ ทำให้นโยบาย ยุทธศาสตร์ และวิธีการถูกออกแบบมาจากผู้ที่ถือว่าทรงคุณวุฒิ มีฐานะสูง มีการศึกษาสูง ซึ่งจัดเป็นกลุ่มคนที่อยู่บนยอดของโครงสร้างสังคม แต่ขาดความเข้าใจจากมุมมองของคนที่อยู่ฐานรากของสังคมทำให้เมื่อดำเนินการจริงจึงขาดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล อาทิเช่น รัฐที่จัดการปัญหาความยากจนผ่านการสงเคราะห์ การแจกเงิน หรือสิ่งของเช่น ข้าวสาร เป็นต้น แม้วิธีการดังกล่าวจะสามารถช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนจากความยากจนแบบเฉพาหน้าในระยะสั้นได้จริง แต่กลับทำลายระบบของการพึ่งพาตนเองในระยะต่อมา อันเป็นการปิดกั้นศักยภาพของคนในชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเหมาะสม ทั้งยังส่งผลเสียต่อระบบทางเศรษฐกิจในชุมชนที่อาจถูกทำให้เสียไปจากการนำเข้าสู่สินค้าของจากภายนอกเพื่อช่วยเหลือคนยากจนในชุมชน เช่น ข้าว แม้การนำเข้าข้าวจะสามารถช่วยเหลือผู้หิวโหยในระยะสั้น แต่หากการนำเข้าข้าวกระทำเป็นโครงการระยะยาว ข้าวขายข้าวจากคนในชุมชนเพาะปลูกข้าวเพื่อขายและหารายได้ อาจไม่สามารถทำได้ขายปกติได้และจำเป็นต้องขายในราคาต่ำกว่าต้นทุน และหากไม่สามารถคืนต้นทุนมาได้ การเกิดหนี้สินย่อมตามมาในที่สุด จนกลายเป็นการสร้างวงความยากจนในชุมชนที่รุนแรงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยเหลือแบบสงเคราะห์แบบบนลงล่างจะทำให้เกิดการช่วยเหลือที่รวดเร็ว แต่หากกระทำให้ระยะยาวจะส่งผลให้คนยากจนและคนทั่วไปในชุมชนเกิดนิสัยของการรอรับการช่วยเหลือหรือการพึ่งพาจากรัฐเพียงอย่างเดียว จนคนยากจนไม่ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหาของตนเอง

ปัญหาลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับทัศนะของ Steve Corbett และ Brian Fikkert (2012) ที่กล่าวในหนังสือ *When Helping Hurt* ว่าการองค์กรการพัฒนาหลายแหล่งได้ช่วยเหลือคนยากจน แต่กลับสร้างปัญหาเพิ่มขึ้น เนื่องจากองค์กรหรือหน่วยงานดังกล่าว มีความคิดของผู้ที่อยู่สูงกว่าคนยากจน จึงนำความคิดและวิธีการจากมุมมองของผู้ที่อยู่สูงกว่าเหล่านั้นมาปรับใช้กับการแก้ไขปัญหาความยากจน จึงไม่ได้สามารถระบุความต้องการที่แท้จริงของบุคคลหรือชุมชน เมื่อไม่เกิดการศึกษารอบคอบจึงไม่อาจช่วยเหลือได้อย่างตรงต่อแกนกลางของปัญหา ส่งผลให้การช่วยเหลือของผู้ที่อยู่สูงกว่าเป็นการสร้างปัญหาเพิ่มเติมให้แก่คนยากจน นอกจากนี้ความคาดหวังที่ผิดในการแก้ไขปัญหาที่คาดหวังการเห็นผลอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดการแก้ไขแบบโครงการระยะสั้นแต่ผูกพันกับปัญหาของระบบสังคมระยะยาว รวมถึงทั้งการวางตัวของการเป็นผู้พัฒนาที่สร้างปัญหาให้การออกนโยบาย การแก้ไขปัญหาของคนยากจนไม่ถูกรับฟังเท่าที่ควร จนไม่อาจเกิดการแก้ไขที่ยั่งยืนได้ ดังนั้นความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือองค์กรแม้จะเป็นหน่วยงานของคริสเตียน หากไม่ได้ทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความยากจนและคนจนและปฏิเสศคนยากจนจากการมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหาของตนเอง การช่วยเหลือหรือการพัฒนาการดังกล่าวอาจเป็นการสร้างปัญหาที่ซ้ำเติมความยากลำบากให้แก่คน

ยากจนมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นการช่วยเหลือในลักษณะสงเคราะห์และการไม่ใ้คนยากจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหของตนเอง จึงเป็นประเด็นที่กีดกันคนยากจนและขัดขวางการใช้ศักยภาพของความเป็นมนุษย์ในคนยากจน

4.2 การตอบสนองต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน

จากการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้คนยากจนกลายเป็นผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยในมิติต่างๆ แล้ว การศึกษาเกี่ยวกับหลักการจากพระคัมภีร์เกี่ยวกับคนยากจนผู้ที่ถูกปฏิเสธในสังคม รวมทั้งคำสอนของผู้เชื่อในอดีตที่กล่าวถึงคุณค่าของมนุษย์อันมีการพัฒนาความเข้าใจมาจากคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องของพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ การล้มลงในบาป และคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องพระเยซูคริสต์ในฐานะมนุษย์ ทำให้การศึกษาครีตศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจนพบทัศนะและแนวทางต่อการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อบุคคลดังกล่าวในบริบทไทย

เนื่องจากความจริงเกี่ยวกับพระฉายาของพระเจ้านั้นช่วยให้ผู้เชื่อมีทัศนะที่ถูกต้องต่อความเป็นบุคคลแม้ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในความยากจน และการตอบสนองโดยอาศัยความเข้าใจตามหลักการของคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องพระคริสต์นั้น ทำให้เห็นว่าพระฉายาที่แท้จริงอันเป็นบุตรหัวปีของการทรงสร้างทั้งปวงปฏิบัติต่อคนยากจนเป็นอย่างไร อันเป็นแนวทางสำคัญที่คริสเตียนจะสามารถนำมาประกอบต่อการสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนได้อย่างเหมาะสม

4.1.4 การตอบสนองต่อคนยากจนในฐานะพระฉายาของพระเจ้า

จากการศึกษาเกี่ยวกับพระคริสต์ธรรมคัมภีร์และคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ช่วยให้สามารถนำแนวทางแห่งความเข้าใจเรื่องพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์มาเป็นแนวการปฏิบัติต่อคนยากจนที่ถูกปฏิเสธจากสังคมให้ได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมตามแนวทางของพระคัมภีร์ โดยความจริงจากพระคัมภีร์และคำสอนของผู้เชื่อเปิดเผยให้เห็นว่าคนยากจนเป็นบุคคลที่พระเจ้ายอมรับว่ามีคุณค่าและศักดิ์ศรีอย่างครบถ้วนเทียบเท่ากับบุคคลในฐานะอื่น ๆ ของสังคม โดย 4 ทัศนะที่เกี่ยวกับพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ทำให้พบหลักการที่เหมาะสมในการตอบสนองต่อคนยากจน 4 ประการอันได้แก่

ประการแรก การยอมรับคนยากจนในฐานะพระฉายาของพระเจ้าว่าเป็นผู้มีความคิดและจิตวิญญาณ สืบเนื่องมาจากทัศนคติในแง่แง่กันสารได้กล่าววามมนุษย์ทุกคนเป็นพระฉายาของพระเจ้าเพราะมนุษย์มีสาระหรือคุณภาพภายในบางประการที่อยู่ภายในตัวซึ่งหมายถึงจิตวิญญาณและความคิดด้านเหตุผล ทำให้เห็นว่าคนยากจนที่เป็นพระฉายาของพระเจ้าควรถูกยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความคิดและมีจิตวิญญาณเสมอภาคกันกับทุกคนทุกชนชั้นเช่นกัน แม้ผลของบาปอาจส่งผลต่อความยากจนที่ทำให้เกิดความบกพร่องและความขาดแคลนในระดับระดับจิตวิญญาณและความคิด แต่ทั้งคำสอนในพระคัมภีร์และคำสอนของผู้เชื่อต่างยืนยันว่าความขัดสนในระดับนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงเฉพาะต่อผู้ที่ยากจนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงผู้ที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและสังคมในโลกด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม พระเยซูคริสต์ได้ยอมรับบุคคลที่ยากจนทางจิตวิญญาณว่าเป็นสุข (มธ.5:3) เพราะความขัดสนและความยากจนฝ่ายจิตวิญญาณในบุคคลนี้เองที่จะนำไปสู่การกลับใจใหม่และรับเอาข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์มากกว่าผู้ที่มั่นใจในความมั่งคั่งของตนเองฝ่ายโลก นอกจากนี้ ความเข้าใจเรื่องความยากจนขัดสนในฝ่ายจิตวิญญาณที่มีในคนทุกคนได้สร้างความเข้าใจและผูกพันฝ่ายจิตวิญญาณ อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้เชื่อในอดีตตระหนักถึงพระคุณแห่งการทรงสละของพระเยซูจนนำไปสู่การตอบสนองของท่่ามกลางผู้เชื่อและคริสตจักรต่าง ๆ ให้แสดงออกผ่านการช่วยเหลือคนยากจนในสังคมอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมอีกด้วย

เมื่อพิจารณาถึงการเป็นพระฉายาของพระเจ้าในคนยากจนว่าเป็นผู้มีจิตวิญญาณ ส่งผลให้ความเข้าใจนี้นำไปสู่การปลดปล่อยคนยากออกจากความยากจนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากคริสเตียนสามารถพิจารณาคนยากจนว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องด้านจิตวิญญาณและความคิด จึงทำให้การช่วยเหลือจึงไม่ถูกจำกัดเพียงการตอบสนองด้านวัตถุเพียงมิติเดียว แต่เป็นเรื่องของความจริงฝ่ายจิตวิญญาณของพระเจ้าที่คนยากจนควรได้รับอย่างเสมอภาค โดยสามารถกระทำได้ผ่านการ การสอนเรื่องคุณค่าที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์ในทัศนคติของพระคัมภีร์ที่ไม่ได้ลดลงหรือเปลี่ยนแปลงไปตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การให้ความรู้ทางหลักคำสอนในพระคัมภีร์และศาสนศาสตร์อย่างมีเหตุและผลต่อคนยากจนว่าพวกเขาสามารถเอาชนะและหลุดพ้นออกมาจากวัฏจักรแห่งความยากจนได้อันเป็นการปลดปล่อยจากความเชื่อผิดที่ครอบงำวิถีชีวิตคนยากจนให้ติดกับดักความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เช่น ความจริงเรื่องการให้อภัยของพระเจ้าที่สามารถยกโทษทั้งหมดที่เขามีโดยไม่คิดเป็นเวรกรรมอีกต่อไป หรือความจริงแห่งพระคุณบนไม้กางเขนที่การกระทำบาปของมนุษย์ทุกคนรวมทั้งของคนยากจนอยู่บนไม้กางเขนของพระเยซูคริสต์ไม่ได้ติดตามเขาไปในชีวิตอื่น แต่เขาจะมีชีวิตใหม่ในความเชื่อในพระเยซู ซึ่งการมอบความจริงฝ่ายจิตวิญญาณให้กับคนยากจนเป็นเหมือนการช่วยกู้และการปกป้องคนยากจนให้พ้นจากคำโกหกหลอกลวงของมารและกระแสนิยมของโลกใบนี้

นอกจากนั้น เมื่อมีทัศนคติยอมรับว่าคนยากจนว่าเป็นพระฉายาของพระเจ้าที่มีความคิดสามารถเข้าใจเหตุและผล สามารถเรียนรู้ได้จนกระทั่งสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ จะยิ่งทำให้การ

แก้ไขปัญหาคอนยาคจนจะไม่ถูกจำกัดเพียงลักษณะการสงเคราะห์ หรือลักษณะของคอนยาคจนที่ต้องรอคอยการช่วยเหลือเพียงมิติเดียว แต่จะส่งเสริมให้คริสตจักร องค์กรหรือหน่วยงานคริสเตียนยอมรับคอนยาคจนว่าควรมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาคอนยาคจนของตนเองได้ ทั้งสนับสนุนให้เกิดการรับฟังมุมมองของคอนยาคจนและยอมรับความคิดของคอนยาคจนในการแก้ไขปัญหาลักษณะสร้างสรรค์และตรงจุด อันเป็นการจัดการกับปัญหาการช่วยเหลือระยะสั้นและการช่วยเหลือแบบบนลงล่างอีกทางหนึ่งด้วย

ประการที่สอง ยอมรับคอนยาคจนในฐานะผู้อารักขา จากทัศนคติพระฉายาของพระเจ้าถูกสร้างให้มีสิทธิในการปกครองและดูแลสิ่งต่างๆที่พระเจ้าทรงสร้าง จากทัศนคตินี้ทำให้มองว่าคอนยาคจนที่เป็นพระฉายาของพระเจ้าสามารถทำหน้าที่การปกครองและดูแลรักษาสิ่งต่างๆที่พระเจ้าทรงสร้างได้ เทียบเท่ากับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม แม้ความยากจนเกินที่เกิดจากบาปทำให้มนุษย์ปฏิเสธหน้าที่ผู้อารักขาให้กลายเป็นผู้แย่งชิงและทำลายทรัพยากรแห่งการทรงสร้างของพระเจ้าเอาไว้เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง จนขาดการคำนึงถึงคนอื่น ๆ จนทำให้เกิดปัญหาการแย่งชิง เบียดเบียนและลิดรอนสิทธิของคอนยาคจน คอนยาคจนถูกปฏิเสธสิทธิในการครอบครองและดูแลที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยหรือการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ดังนั้นทัศนคติของคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์จึงทำให้ผู้เชื่อมีมุมมองที่เข้าใจว่าคอนยาคจนกลายเป็นคอนยาคจนได้จากการถูกปฏิเสธสิทธิในการครอบครองด้วยนั่นเอง ทั้งนี้ คริสเตียนสามารถตอบสนองได้จากการไม่ใช่แสวงหาผลประโยชน์จากการพยายามครอบครองสิทธิของผู้อื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การครอบครองทรัพยากรที่อาจจะเป็นปัจจัยต่อการดำรงชีวิตของคนส่วนใหญ่หรือคอนยาคจนในสังคม และควรช่วยปกป้องสิทธิของคอนยาคจนให้มีโอกาสครอบครองปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนจน เช่น ที่ดินเพื่อการดำรงชีวิต สิทธิในการเป็นประชากรของประเทศไทย และทั้งสิทธิอันเท่าเทียมในการเป็นพระฉายา เป็นบุตรของพระเจ้าที่ถูกปฏิบัติอย่างเสมอภาคในสังคมคริสตจักร

ประการที่สาม การยอมรับคอนยาคจนในฐานะผู้ที่สร้างความสัมพันธ์อันดี สืบเนื่องจากทัศนคติที่กล่าวถึงการเป็นพระฉายาของเจ้าในมนุษย์นั้นสะท้อนจากความสัมพันธ์ทั้งระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันนั้น ทัศนคติและการตอบสนองจากฐานของพระคัมภีร์และคำสอนของผู้เชื่อ ได้ทำให้เข้าใจคอนยาคจนควรถูกยอมรับจากสังคมว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพระเจ้าและผู้อื่นได้ นอกจากนั้น พระคัมภีร์ได้สะท้อนความสัมพันธ์ที่พระเจ้าทรงมีต่อคอนยาคจนว่าทรงเป็นพระบิดาของเด็กกำพร้า และเป็นผู้ปกป้องหญิงม่าย (สดด.68:5; ดูเพิ่มเติม สดด.10:14, 18) คำที่ใช้เป็นภาษาที่แสดงความสัมพันธ์ในระดับครอบครัวที่พระเจ้าทรงใกล้ชิดกับคอนยาคจนในสังคมอย่างมาก ความเข้าใจต่อทัศนคติพระฉายาในความสัมพันธ์นี้เองที่สะท้อนความแตกต่างระหว่างการยอมรับคอนยาคจนของพระเจ้าและการปฏิเสธคอนยาคจนในสังคมไทยว่ามีความแตกต่างกันอย่างมาก เพราะสภาพสังคมไทยที่ยอมรับนับถือคนที่มีฐานะสูงว่าเป็นคนสำคัญในสังคม มักปฏิบัติ

และมีปฏิสัมพันธ์ต่อคนร้ายอย่างให้เกียรติ หรือแม้กระทั่งมองคนร้ายว่าเป็นบุคคลผู้มีบุญบารมี แต่พระเจ้ากลับแสดงทัศนคติและความสัมพันธ์ที่แตกต่างออกไปโดยไม่ได้พิจารณาจากปัจจัยทางฐานทางเศรษฐกิจและสังคมแต่อย่างใด อีกทั้งยังทรงปรารถนาที่จะปกป้องพวกเขาจากผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์และการเอาเปรียบจากคนยากจนอีกด้วย ดังนั้นทัศนคติดังกล่าวทำให้ผู้เชื่อมีมุมมองต่อความสัมพันธ์กับคนยากจนที่เหมาะสม โดยพิจารณาว่าไม่เพียงแต่กำลังปฏิสัมพันธ์กับคนยากจนเท่านั้น แต่กำลังปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่พระเจ้าทรงถือว่าเป็นคนในครอบครัวของพระองค์อีกด้วย

คริสเตียนสามารถตอบสนองโดยความสร้างความสัมพันธ์กับคนยากจนอย่างถูกต้อง โดยการเคารพในความเป็นพระฉายาของพระเจ้าไม่ใช่ในฐานะระหว่างคนรวยกับคนจน หรือระหว่างผู้เข้มแข็งกับผู้อ่อนแอ หรือนายจ้างกับลูกจ้าง หรือผู้ช่วยกับผู้ถูกช่วยเท่านั้น แต่เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันในความเป็นเพื่อนมนุษย์ ในฐานะคนที่พระเจ้าทรงรักดังคนในครอบครัว และในฐานะผู้ที่พระเยซูคริสต์ทรงลงมาเพื่อช่วยพวกเขา คริสเตียนสามารถเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์กับคนยากจนได้จากการยอมรับในฐานะที่แท้จริงของเขาและรับฟังความรู้สึกของพวกเขา ซึ่งเป็นวิธีการที่ทรงพลังในการสร้างความสัมพันธ์ การต้อนรับให้คนยากจนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวในคริสตจักร เมื่อคริสเตียนไทยเรียนรู้ที่จะให้เกียรติคนยากจน ปฏิสัมพันธ์เหล่านี้จะเกิดก่อการเชื่อมโยงไปยังความสัมพันธ์ในพระเจ้าต่อคนยากจนด้วย เพราะเขาเห็นความดีที่คริสเตียนทำและเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่มองข้ามไป

ประการที่สี่ ยอมรับคนยากจนในฐานะผู้ที่รับการพัฒนาและเติบโตเหมือนพระเยซูคริสต์ได้สืบเนื่องจากทัศนคติที่กล่าวถึงการเป็นพระฉายาของพระเจ้าในมนุษย์ทุกคนที่ได้ถูกสร้างตามอย่างพระฉายาของพระเจ้าและได้รับเป้าหมายให้ถูกเติมเต็มความหมายการเป็นพระฉายาของสมบูรณ์ผ่านการแสวงหาและการเติบโตเป็นเหมือนพระเยซูคริสต์ผู้ทรงเป็นบุตรหัวปีของบรรดาพระฉายาของพระเจ้า (โคโลสี 1:15; 3:10) ได้ส่งเสริมให้ผู้เชื่อมีทัศนคติต่อคนยากจนว่าพวกเขาควรได้รับโอกาสในการพัฒนาและเติบโตเหมือนพระเยซูคริสต์ คนยากจนไม่ควรถูกบิดเบือนไปจากการพัฒนาความรู้ฝ่ายจิตวิญญาณซึ่งสำคัญต่อการรู้จักพระคริสต์เพื่อ “บรรลุถึงการเป็นผู้ใหญ่ทางความเชื่อและเติบโตเต็มถึงขนาดความไพบูลย์ของพระคริสต์” (เอเฟซัส 4:13)

จากบริบทที่เกี่ยวกับการเติบโตฝ่ายจิตวิญญาณในพระธรรมเอเฟซัสบทที่ 4: 11-15 ไม่ได้กล่าวถึงศักยภาพของมนุษย์ที่จะบรรลุความสำเร็จของตน แต่อธิบายถึงของประทานให้แก่ทุกคนในชุมชนซึ่งหมายถึงคริสตจักร ความสำคัญในตอนดังกล่าวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในระดับชุมชนผู้เชื่อที่แต่ละคนจะใช้ของประทานของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นการพัฒนาคคนยากจนให้มีเติบโตจึงไม่ได้มาจากท่าทีที่คนยากจนจะต้องรับการพัฒนาจากผู้เชื่อคนอื่น ๆ ในคริสตจักร แต่ต่างฝ่ายต่างมีส่วนในกันและกันต่อการพัฒนาความเป็นพระฉายาของพระเจ้าให้สมบูรณ์

ซึ่งสามารถนำมาสู่ภาคปฏิบัติได้ด้วยการยอมรับให้คนยากจนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือแผนการต่างๆที่จะจัดทำเพื่อพัฒนาคริสตจักร เพราะทั้งประสบการณ์ ความคิด ศักยภาพ และ

ของประทานฝ่ายจิตวิญญาณในคนยากจนจะเสริมมุมมองและความเข้าใจในนโยบายและแผนการ ออกมาอย่างเกิดประสิทธิผลมากขึ้น และเปิดโอกาสให้คนยากจนใช้ศักยภาพในการแก้ไขปัญหา ความตนเองโดยสมาชิกที่เหลือทำการสนับสนุนและเรียนรู้ไปพร้อมกับการแก้ไขปัญหาด้วยกันคน เหล่านั้น

4.1.5 การตอบสนองต่อผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนตาม แนวทางของพระเยซูคริสต์

จากความเข้าใจเรื่องพระฉายาของพระเจ้าที่ทำให้มีมุมมองและทัศนคติที่ถูกต้อง เหมาะสมกับผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนแล้ว การนำเรื่องพระเยซู คริสต์ผู้บุตรหัวปีแห่งพระฉายาของพระเจ้า เป็นพระเจ้าแท้ที่ยอมรับสภาพความเป็นมนุษย์ แท้ จะทำให้คริสเตียนเห็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตคริสเตียนต่อสถานการณ์ในสังคม ที่ไม่ เพียงจะตอบสนองต่อปัญหาในระบบปัจเจกเท่านั้น แต่ยังช่วยให้คริสตจักรพบแนวทางให้การ แก้ไขปัญหาของผู้ที่ถูกปฏิเสธเนื่องจากความยากจนอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อค่านิยมทาง วัฒนธรรมและสังคมบริบทไทยที่มีต่อคนยากจนให้ได้รับการแก้ไขด้วย โดยมีแนวทาง ดังต่อไปนี้

4.1.5.1 คริสตจักรคือตัวแทนแห่งการคืนดีในความสัมพันธ์ที่พังทลาย

พระเยซูคริสต์ได้สละทุกสิ่งเพื่อนำการคืนดีระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ให้เกิดขึ้น ทำให้ผู้เชื่อ เห็นว่า ตลอดช่วงเวลาในประวัติของมนุษย์หลังการล้มลงในบาปความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับ มนุษย์เป็นศัตรูมาโดยตลอด มนุษย์ได้ตั้งตัวเป็นศัตรูกับพระเจ้าด้วยการปฏิเสธ กบฏ ชัดขึ้น พระ ประสงค์ของพระเจ้าอยู่เสมอ จากการศึกษาข้อมูลจากผู้เชื่อในอดีตส่วนหนึ่งยังยืนยันอีกว่า สาเหตุ สำคัญของความยากจนเกิดจากความสัมพันธ์ที่พังทลายลงในมิติต่าง ๆ นั้นเอง (Myers, 2011)

การมาถึงของพระเยซูคริสต์ในฐานะพระเจ้าผู้ทรงรับสภาพมนุษย์ ทรงอยู่ท่ามกลางมนุษย์ ทรงยอมถูกตรึงบนไม้กางเขนและมรณา และการคืนพระชนม์ของพระเยซู การทรงยอมสละของ พระองค์ได้นำความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์คืนมาอีกครั้ง แม้ธรรมชาติของมนุษย์ที่บาป จะเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่เป็นศัตรูด้วยการทำลายให้พินาศ แต่แบบอย่างของพระเยซูผู้เป็นต้นแบบ ของพระฉายาที่แท้จริงกลับดำเนินชีวิตท่ามกลางมนุษย์ที่เป็นศัตรูกับพระองค์โดยการสำแดงความรัก และพระเมตตาของพระเจ้าอยู่ตลอดเวลา ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์หรือ

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและลูกถูกฟื้นฟูให้กลับคืนมาด้วยราคาชีวิตของพระเยซูคริสต์ ดังนั้นผู้เชื่อสามารถดำเนินชีวิตตามต้นแบบของพระเยซูต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่แตกสลายให้เกิดการคืนดีอันเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนขัดสนที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

คริสเตียนสามารถนำแนวทางของพระเยซูมาสู่การตอบสนองต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมได้อย่างเหมาะสม ทั้งการคืนดีในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับพระเจ้า ความสัมพันธ์กับตนเอง และความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การคืนดีกับพระเจ้า คริสเตียนสามารถนำพระกิตติคุณแห่งการอภัยและการคืนดีไปสู่คนยากจนในสังคมไทย ที่แม้ว่าบริบทสังคมในหลายความเชื่อจะทำให้คนยากจนถูกมองว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เหนือธรรมชาติ ที่เป็นเจ้ากรรมนายเวรอันคอยกำหนดให้เขายากจน แต่ความจริงในความสัมพันธ์กับพระเจ้าจะทำให้เห็นว่าพระเจ้าผู้สร้างทรงให้คุณค่าและความสำคัญกับเขาในระดับคนในครอบครัว ทรงปรารถนาที่จะปกป้องมากกว่าทำให้เจ็บปวด ทรงปรารถนาที่จะให้อภัยมากกว่าพิพากษา เป็นต้น ด้วยความจริงนี้คริสเตียนผู้เชื่อจะสามารถช่วยให้เกิดการคืนดีระหว่างคนยากจนและพระเจ้าได้ ซึ่งจะส่งผลไปสู่การคืนดีกับตนเอง การกลับมามองคุณค่าของตนเองอย่างถูกต้อง การไม่มองว่าเป็นบุคคลที่ล้มเหลวและไร้คุณค่าในสังคมเพราะคุณค่าที่แท้จริงพวกอยู่ในพระเยซูคริสต์ผู้เป็นบุตรหัวปีแห่งพระฉายาทั้งปวง และการคืนดีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น เมื่อคนยากจนมีทัศนคติที่ต้องต่อพระเจ้าและตนเอง จึงส่งผลให้คนยากจนสามารถกลับมามีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เช่น คนในครอบครัว คนในชุมชน ทั้งนี้คริสตจักรของพระเจ้าคือชุมชนที่สะท้อนการครอบครองของพระเจ้าในโลกนี้ การที่คริสตจักรกลับมาตระหนักว่าคริสตจักรคือตัวแทนของการคืนดีในสังคม ไม่แบ่งแยก ไม่กีดกัน แต่ยอมรับคนทุกสถานะจะช่วยสร้างการเรียนรู้จากต้นแบบจริงของคริสตจักรจนก่อให้เกิดการสร้างนิสัยแห่งการคืนดีขึ้นในคนยากจนที่อยู่ในคริสตจักร อันเป็นการปลดปล่อยคนยากจนจากค่านิยมในสังคมที่ปฏิเสธพวกเขา

4.1.5.2 คริสตจักรตอบสนองผู้ถูกปฏิเสธในสังคมเนื่องจากความยากจนอย่างเป็นองค์รวม

การตอบสนองการตอบสนองของพระเยซูทรงมีต่อคนคนยากจนไม่ได้เกิดขึ้นเพียงมิติฝ่ายจิตวิญญาณเพียงอย่างเดียว แต่ยังทรงคำนึงถึงด้านอื่น ๆ ในมีผลต่อการดำรงชีวิตในโลกด้วย เช่นด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม การปฏิบัติของพระเยซูต่อคนยากจนทำให้เห็นว่าทรงสนพระทัยความยากจนในมิติอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้น หลักฐานสำคัญที่ทำให้เห็นว่าพระเจ้าทรงใส่พระทัยด้านร่างกายและภาพภาพอื่น ๆ ด้วย คือการทรงลงมาบังเกิดเป็นมนุษย์ขององค์พระเยซูคริสต์จากพระเจ้าผู้เป็นพระวิญญาณกลับทรงรับสภาพเป็นมนุษย์ที่มีเนื้อหนังที่มีความจำกัด ทั้งทรงทำพันธกิจในโลกด้วยสภาพ

มนุษย์ที่จำกัด ทั้งนี้เพราะการเป็นพระเจ้าผู้รับสภาพการเป็นมนุษย์ทำให้พระเยซูเข้าใจความต้องการอย่างแท้จริงในทุกมิติผ่านข้อจำกัด ความขัดสน ความอ่อนแอ และความยากจนของมนุษย์

ด้านร่างกาย พระคัมภีร์บันทึกการกระทำพระราชกิจของพระองค์แก่ประชาชนหลายครั้ง พบว่าพระเยซูทรงไม่เพียงแต่สั่งสอนพระวณะของพระเจ้าและประกาศเรื่องราวแห่งอาณาจักรสวรรค์เท่านั้น แต่ทรงตอบสนองความต้องการด้านร่างกายของคนยากจนเสมอ เช่น ผ่านเหตุการณ์การเลี้ยงคนห้าพันคน (ยอ. 6:1-15) หรือการเลี้ยงอาหารคนสี่พันคน (มก. 8:1-9) ที่ทรงของพระบิดาประทานอาหารแก่พวกเขาที่กำลังกิวโหย รวมทั้งการรักษาโรคภัยต่าง ๆ ในคนยากจนที่มีบันทึกอยู่เป็นจำนวนมาก อันเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าทรงใส่ใจพระทัยต่อความต้องการด้านร่างกายด้าน

ด้านสติปัญญา พระคัมภีร์บันทึกว่าพระเยซูทรงจำเริญขึ้นทุกด้าน รวมทั้งด้านสติปัญญา (ลก. 2:52) และทรงกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญาจนผู้คนที่รู้จักพระองค์ถึงกับประหลาดว่าทรงได้รับสติปัญญานี้จากที่ใด (มธ. 13:54-58; มก. 6:1-3) ดังนั้นพระราชกิจของพระเยซูจึงไม่เพียงประทานความช่วยเหลือที่ตอบสนองทางจิตวิญญาณและร่างกายเท่านั้น แต่ทรงประทานความรู้ที่แฝงด้วยพระปัญญาของพระเจ้าอันสำคัญต่อการดำรงชีวิต ผ่านคำสอน เรื่องเล่า คำอุปมา จากตัวอย่างที่เด่นชัดในคำเทศนาบนภูเขาจะพบถึงสติปัญญาของพระเยซู (มธ. 5:3-7:27) ซึ่งคำสอนที่ครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ทั้งวิธีปรับปรุงสัมพันธภาพกับคนอื่น (มธ. 5:23-26, 38-42; 7:1-5, 12) วิธีรักษาไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ด้านศีลธรรม (มธ. 5:27-32) และวิธีดำเนินชีวิตแบบมีจุดมุ่งหมาย (มธ. 6:19-24; 7:24-27) พระเยซูไม่เพียงบอกผู้ฟังถึงแนวทางที่ฉลาดสุขุมเป็นเช่นไรเท่านั้น แต่พระองค์ทรงแสดงให้พวกเขาเห็น โดยการอธิบาย หาเหตุผล และให้ข้อพิสูจน์อีกด้วย ทำให้คนยากจนในเวลานั้นที่เข้าใจพระองค์จึงได้รับปัญญาอันเป็นอีกต้นทุนสำคัญในแก้ไขปัญหาความยากจน

ด้านสังคม ไม่เพียงแต่ทรงมองเห็นความต้องการของบุคคลเกี่ยวกับด้านร่างกาย แต่ปัญหาที่ผูกพันในมิติสังคมนั้นพระเยซูไม่เคยละเลยที่จะตอบสนองเช่นกัน จากกรณีของหญิงชาวสะมาเรียที่พระเยซูที่บ่อน้ำ โดยที่สถานภาพทางสังคมของหญิงชาวสะมาเรียเป็นผู้หนึ่งถูกสังคมปฏิเสธเช่นกัน โดยเฉพาะกับสังคมคนอิสราเอลที่มองชาวสะมาเรียว่าเป็นชนชาติที่ไม่บริสุทธิ์ แต่พระเจ้าเยซูคริสต์ทรงปฏิสัมพันธ์กับเธออย่างให้เกียรติ ทั้งยังสำแดงคำสอนหลายประการแก่หญิงนั้น ทำให้หญิงชาวสะมาเรียคนนี้เปิดใจสู่การรู้จักพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด นอกจากนี้เธอได้กลายเป็นผู้หนึ่งที่นำผู้คนในชุมชนชาวสะมาเรียมารู้จักกับพระเยซูเป็นการส่วนตัวอีกด้วย อันเป็นการทำให้เกิดการคืนดีและการปลดปล่อยในระดับสังคม (ยอ. 4:1-30) หรือพระราชกิจอื่น ๆ เช่นการช่วยหญิงที่โลหิตตกให้กลับมาหายโรคและได้รับการยอมรับกลับสู่สังคมผ่านการประกาศว่าเธอหายโลกแล้ว (มก. 5:25-34) การปกป้องและคืนชีวิตให้แก่หญิงที่ถูกจับฐานล่วงประเวณี (ยอ. 8:3-11) การเลือกสาวกจากคนชนชั้นล่างในสังคม การดำเนินชีวิตและประกาศคำสั่งสอนท่ามกลางคนยากจน ทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่าพระเยซูทรงยอมรับสถานภาพของคนทุกประเภท ทุกชนชั้น ยังเห็นการรับรองของพระองค์ที่ยอมให้หญิง

โลหิตตกกลับมาอยู่ในได้ในสังคม หรือหญิงที่ล่วงประเวณีที่ทรงช่วยได้จากการรุมประมาณและเหยียดหยามจากผู้รักษาบทบัญญัติที่ขาดความรักเมตตา

ดังนั้น ต้นแบบของพระเยซูคริสต์ได้ช่วยให้คริสตจักรของพระองค์ในสังคมไทยมีต้นแบบในการทำพันธกิจต่อคนยากจนอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านจิตวิญญาณ อาทิเช่น คริสตจักรประกาศความจริงของพระเจ้าเพื่อนำจิตวิญญาณของคนยากจนมาสู่ความรอดและการสร้างสาวกที่พัฒนาจิตวิญญาณของผู้เชื่อให้เข้มแข็ง พันธกิจด้านร่างกายที่คริสตจักรจะส่งเสริมปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย แก่คนยากจน ด้านสติปัญญาที่คริสตจักรที่พัฒนาศักยภาพการความรู้อันเป็นปัจจัยที่ทำให้คนยากจนมีโอกาสขยายศักยภาพไปสู่การดูแลตนเองได้ และด้านสังคมที่คริสตจักรจะเป็นต้นแบบแห่งสังคมที่มีความรัก สังคมที่ปลอดภัย มีความเสมอภาค รักษาความเท่าเทียมและความยุติธรรมท่ามกลางผู้เชื่อไม่ว่าฐานะเป็นอย่างไร และสร้างการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เชื่อที่ยากจนมีส่วนร่วมในการรับใช้ตามของประทานฝ่ายจิตวิญญาณหรือทำพันธกิจกับชุมชนที่มีคนยากจนอันเป็นการยอมรับพวกเขาในฐานะพระกายของพระคริสต์

4.1.5.3 คริสตจักรที่อัมเสียสละและยอมยากจน

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของสังคมไทยแนวคิดที่เน้นทุนนิยมและบริโภคนิยมสร้างวิกฤตเศรษฐกิจที่แสดงให้เห็นข้อเสียของการเน้นความต้องการของตนเองอย่างสุดโต่ง รัฐบาลจึงกลับมาตระหนักถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยว่า การส่งเสริมคนในประเทศให้ยึดติดกับวัตถุ ความหรูหรา ความทันสมัยที่ตั้งอยู่บนความโลภของบุคคล ล้วนเป็นกับดักที่สร้างความยากจนให้ทวีคูณยิ่งขึ้น อีกทั้งปฏิเสธคนจนให้ออกจากชีวิตที่เรียบง่ายสู่การแย่งชิง รวมถึงปฏิเสธสิทธิต่าง ๆ ในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของคนยากจนอีกด้วย ดังนั้นการที่สังคมไทยจะสามารถแก้ไขความยากจนจึงต้องอาศัยความพอเพียงและการเห็นแก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นแนวทางที่ถูกส่งเสริมในการนำมาแก้ไขปัญหาความยากจนในสังคมไทย

จากการศึกษาชีวิตของพระเยซูคริสต์ การดำเนินชีวิตในโลกของพระองค์เปรียบเสมือนต้นแบบที่ยิ่งใหญ่ของการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและพร้อมเสียสละสิ่งสำคัญเพื่อพระประสงค์ของพระเจ้า ชีวิตของพระเยซูตั้งแต่ประสูติจนถึงสิ้นพระชนม์ ไม่พบการดำเนินชีวิตที่ยึดติดบนความฟุ้งเฟ้อหรือการใช้ทรัพยากรอย่างไม่จำกัดแต่อย่างใด ยิ่งกว่านั้นพระองค์ยอมสละสถานภาพอันสูงสุดในการเป็นพระเจ้าของพระองค์ซึ่งถือเป็นสถานภาพอันมีล้ำค่ายิ่งเกินกว่าความเข้าใจของมนุษย์ทั่วไปจะกำหนดได้ ทั้งผู้มีฤทธิ์อำนาจ ความรุ่งเรืองมั่งคั่งในสวรรค์ มาเป็นผู้ที่มีความกำจัดในทุก ๆ ด้านเพื่อเห็นแก่แผนการความรอดของมนุษย์ทุกคน

การดำเนินชีวิตของพระองค์ตลอดการทำพันธกิจพบว่าทรงดำเนินชีวิตอย่างยอมยากจนเพื่อคนยากจนจะสามารถรู้จักกับพระองค์ได้ ทั้งการลงมาประสูติในโลกอย่างต้อยต่ำในคอกสัตว์ที่ทำให้คนยากจน เช่น คนเลี้ยงแกะเข้าเฝ้าได้เป็นกลุ่มแรก ทรงยอมเกิดในครอบครัวที่ทำอาชีพช่างไม้ที่มีสถานะทางสังคมไม่สูงนักที่ทำให้บุคคลทั่วไปในสังคมรู้จักพระองค์ ทรงยอมอยู่อย่างเรียบง่ายแม้ในบางครั้งการทำพันธกิจของพระองค์อาจมีการสนับสนุนจากผู้รักพระองค์แต่กลับไม่ทรงนำเงินเหล่านั้นมาใช้จ่ายอย่างหรูหราฟุ่มเฟือย แต่เงินทั้งหมดได้รับถูกใช้ตามพระประสงค์ของพระบิดาทั้งสิ้น ดังนั้น การตอบสนองตามอย่างองค์พระเยซูจึงไม่ใช่การแสวงหาผลกำไรทางตัวเงินให้ทวีคูณอย่างมหาศาล แต่เป็นการช่วยเหลือคนจนด้วยชีวิตที่ยากจน สมถะ เรียบง่ายไม่เบียดเบียนการใช้ทรัพยากรของบุคคลอื่น เป็นรูปแบบที่ช่วยคนยากจนด้วยความยากจนของพระองค์ก็ทั้งได้ทำให้คนทั้งหลายกลายเป็นคนมั่งมีเพราะความยากจนพระองค์อีกด้วย

นอกจากนี้ แบบอย่างความยากจนของพระเยซูได้หลายข้อจำกัดทางความคิดด้านการช่วยเหลือที่ว่า “ต้องร่ำรวยก่อน” ถึงจะสามารถช่วยเหลือคนยากจนได้ลงไป เพราะอย่างที่พบจากการศึกษาข้อมูลว่าความยากจนไม่ดีมีเพียงมิติเดียว การช่วยเหลือคนจนของพระเยซูคริสต์ผ่านความยากจนของพระองค์จึงได้สะท้อนชัดในการในมิติอื่นๆ ซึ่งยังมีอีกหลายช่องทางที่สามารถช่วยเหลือคนยากจนได้ผ่านการศึกษาชีวิตของพระเยซูคริสต์ ที่จะช่วยให้คริสเตียนสามารถตอบสนองต่อคนยากจนในการช่วยเหลือได้อย่างตรงจุดและมีความหลากหลาย

ดังนั้น คริสตจักรไทยจึงสามารถนำทัศนะเรื่องคุณค่า การยอมเสียสละและการพร้อมยอมยากจนตามอย่างพระเยซูคริสต์มาปรับใช้เป็นแนวทางในการทำพันธกิจที่เหมาะสมกับบริบทไทย เมื่อคริสตจักรยอมเสียสละพร้อมยากจน คริสตจักรจะใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น ความกังวลเกี่ยวกับทรัพย์สินจะเริ่มลดลง มุมมองในการทำพันธกิจรับใช้จะถูกทำให้เปิดกว้างโดยไม่ถูกจำกัดจากความสนใจเพียงตัวเงิน และทรัพยากรที่มีอยู่จะเพียงพอมากขึ้นในการทำพันธกิจของพระเจ้าแก่คนยากจนในชุมชน

บทที่ 5

บทสรุปผลการค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้คนยากจนผู้ปฏิเสธจากสังคมไทย ทั้งในแง่ความเชื่อที่มีความคาดเคลื่อน ระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมที่ขับเคลื่อนสังคม และการพัฒนาของรัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญทางวัตถุ จนนำมาสู่กระบวนการหาแนวทางการตอบสนองต่อความยากจนอย่างเหมาะสมต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน ได้นำมาสู่ผลสรุปของการศึกษา การสร้างคริสตศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคริสตศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน ทั้งการศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์ทั้งพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่บางตอนที่สอนอย่างเฉพาะเจาะจงถึงทัศนคติและการสำแดงของพระเจ้าที่ทรงมีต่อคนยากจน ทั้งศึกษาหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ๆ บางตอนที่สอนอย่างเฉพาะเจาะจงถึงหลักการของความจริงเกี่ยวกับมุมมองเรื่องการปฏิบัติต่อบุคคลแม้อยู่ในฐานะยากจน และการศึกษาบริบทสังคมไทยในบริบทปัจจุบันทั้งมิติที่มีความเกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อความเข้าใจเรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อทัศนคติ แนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ที่ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนที่สามารถสรุปได้ดังนี้

การศึกษายุทธศาสตร์จากแหล่งข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิเสธคนยากจนอันเป็นการปฏิบัติคนยากจนเชิงลบ ทำให้พบปัจจัยที่คนยากจนถูกปฏิเสธจากสังคมไทยจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการอันได้แก่ 1) คนยากจนถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความเชื่อทางศาสนาที่คาดเคลื่อน 2) คนยากจนถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากระบบทุนนิยมและการบริโภคนิยม และ 3) คนยากจนถูกปฏิเสธเนื่องจากการพัฒนาของรัฐและหน่วยงานต่าง ๆ โดยแต่ละปัจจัยเป็นเหตุให้เกิดการปฏิเสธคนยากจนทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคมจนกลายเป็นวัฏจักรที่ส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน

การถูกปฏิเสธจากความเชื่อทางศาสนาที่คาดเคลื่อนนั้น เป็นปัญหาจากอิทธิพลความเชื่อจากลัทธิศาสนาพุทธที่ทำให้ 1) ความเชื่อที่คาดเคลื่อนทางศาสนาของสังคมไทยได้ปฏิเสธคนยากจนจากความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิต คนยากจนถูกปฏิเสธจากการมีมุมมองที่ถูกต้องต่อเรื่องของชีวิต และเชื่อคำสอนที่บิดเบือนว่าชะตาชีวิตของพวกเขาไม่อาจถูกกระทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้ และ 2) ความเชื่อที่คาดเคลื่อนทางศาสนาของสังคมไทยได้ปฏิเสธคนยากจนด้วยการเพิกเฉย จากการบิดเบือนคำสอนเกี่ยวกับอูเบกขา จึงทำให้คนที่เชื่อคำสอนมีเหตุผลสนับสนุนการกระทำที่เพิกเฉย ไม่

ช่วยเหลือคนยากจน อันเป็นการสะสมปัญหาความยากจนให้เป็นบุคคลที่ถูกปฏิเสธและถูกละเลยมาจนถึงปัจจุบัน

จนในเวลาต่อมา เมื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติเข้ามามีบทบาทต่อในสังคมไทย ประเทศจึงต้องการกลไกที่ผลักดันและส่งเสริมให้คนเกิดความสนใจในการแสวงหาเงินและการบริโภค สังคมไทยจึงเปิดรับ ค่านิยมจากระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย ทำให้มีการนิยามความแตกต่างระหว่างคนร่ำรวยและคนยากจน โดยคนยากจนคือบุคคลที่มีรายได้หรือการถือครองทรัพย์สินที่เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสังคม แนวคิดดังกล่าวกลายเป็นทัศนคติสำคัญที่ปลูกฝังเกิดการปฏิเสธคนยากจนว่าเป็นชนชั้นล่างในโครงสร้างทางสังคม เป็นบุคคลที่อ่อนแอและไร้ซึ่งอำนาจ โดยผลกระทบต่อการปฏิเสธของสังคมไทยผ่านระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) ทุนนิยมทำให้สังคมไทยปฏิเสธคนยากจนเนื่องจากถูกสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นบุคคลที่มีชีวิตล้มเหลว เพราะภาพลักษณ์ของบุคคลที่สำเร็จคือผู้ที่มีฐานะร่ำรวย มีวัตถุหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตจึงกดให้คนยากจนที่ไม่มีทรัพย์สินถูกมองว่าไร้ความสามารถ ไร้ประสิทธิภาพ และไม่ประสบความสำเร็จ 2) ระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมปฏิเสธคนยากจนจากการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย เนื่องจากแนวคิดของทุนนิยมและบริโภคนิยมเน้นความต้องการของบุคคลเป็นศูนย์กลาง เงินจึงกลายเป็นเครื่องมือทางอำนาจที่ถูกใช้เพื่อแย่งชิงสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ นายทุนพยายามทำทุกวิธีทางในการผูกขาดทางการตลาดทำให้ตัดโอกาสผู้ประกอบการรายย่อยจะเข้ามามีบทบาทในการแข่งขัน เมื่อไม่สามารถดำรงชีวิตตามปกติได้จึงผลักดันคนให้เข้าสู่การต่อสู้แย่งชิงงานในตัวเมืองใหญ่ 3) ทุนนิยมและบริโภคนิยมปฏิเสธคนยากจนในฐานะมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี เนื่องมาจากการให้คุณค่าและยอมรับบุคคลที่มีฐานะสูง สังคมได้ยกย่องบุคคลที่มีเงินเป็นชนชั้นสูงและลดคุณค่าของคนยากจนที่ไร้เงินให้เป็นคนชนชั้นล่างในโครงสร้างทางสังคม การมุ่งเน้นที่ตัวเงินเพื่อวัดคุณค่ามนุษย์จึงทำให้คนยากจนไม่ถูกยอมรับในศักดิ์ศรีเทียบเท่าคนที่มั่งคั่งมาก และ 4) ประการที่สี่ ทุนนิยมของสังคมไทยปฏิเสธคนยากจนในการได้รับสิทธิและความถูกต้องตามกระบวนการยุติธรรม สืบเนื่องจากทุนนิยมให้อำนาจแก่คนที่มีเงินในการครอบครอง จึงทำให้ผู้มีอำนาจเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมของระบบยุติธรรมในสังคม ในขณะที่คนยากจนไม่อาจมีสิทธิอำนาจต่อรองและได้รับการปกป้องตามกฎหมาย

อีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้คนยากจนถูกปฏิเสธ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาของรัฐและหน่วยงานต่างๆ โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักวิชาการไทยทำให้เห็นอันตรายจากการพัฒนาของรัฐ อยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาของรัฐปฏิเสธและลดทอนสิทธิของคนยากจนต่อเข้าถึงทรัพยากรส่วนรวม กล่าวคือการพัฒนาที่รัฐผลักดันนั้นเน้นเป็นการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และโครงสร้างเมืองใหญ่ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นต้นทุนในการพัฒนาสิ่งเหล่านี้ ทำให้รัฐออกกฎหมายกีดกัน

การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของชาวบ้าน เกิดการขับไล่พื้นที่ของชาวบ้านเพื่อการสร้างเขื่อน และการสร้างเขื่อนเอาพื้นที่ที่อยู่อาศัยมาเป็นเขตป่าสงวนของรัฐ 2) การพัฒนาของรัฐปฏิเสธคุณค่าของคนยากจนสู่คนชนชั้นล่างในโครงสร้างทางสังคม เนื่องจากรัฐต้องการส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศที่พัฒนา บุคคลที่มีฐานะทางการเงิน หรือมีอาชีพที่มีตำแหน่งทางสังคมสูงจึงถูกสนับสนุนจากรัฐ ระบบสังคมสอนให้เกิดการมุ่งเป้าหมายชีวิตไปสู่การมีฐานะสูงและอาชีพที่สูง แต่ลดบทบาทความสำคัญของคนยากจนว่าเป็นปัญหาของรัฐและสร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศดูดีหลัง และ 3) การพัฒนาของรัฐปฏิเสธคนยากจนไม่ให้มีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน จากกรอบความคิดที่การช่วยเหลือต้องมากเบื่องบน ทำให้รัฐปฏิเสธการศึกษาบริบทความยากจนอย่างเข้าใจ ที่สำคัญรัฐไม่สนับสนุนให้เกิดการจัดการปัญหาตนเองของคนยากจนเพราะมองว่าไม่มีศักยภาพที่จะทำได้ จึงทำให้คนยากจนถูกปฏิเสธจากการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจนของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ทำให้คนจนยากจนเหล่านี้มีทางออกไปสู่การแก้ไขเพื่อคนยากจน จากการศึกษาพระคัมภีร์ และหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่น ได้ทำให้เข้าใจว่า คริสเตียนสามารถตอบสนองต่อทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ได้ความเข้าใจเนื้อหาในพระคัมภีร์เกี่ยวกับ ความยากจน และการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อคนยากจน อันได้แก่ ความเข้าใจเรื่องพระฉายาของพระเจ้าในคนยากจน และการศึกษาเรื่องพระคริสต์ในฐานะพระเจ้าแท้และมนุษย์แท้ ทำให้คริสเตียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่าคนยากจนเป็นพระฉายาของพระเจ้าที่มีคุณค่าและควรได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคในมิติฝ่ายจิต วิญญาณและความคิด ในการมีสิทธิในการทำหน้าที่ครอบครัวส่งต่อที่พระเจ้าทรงสร้าง โดยเฉพาะการพิทักษ์ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ การมีโอกาสนในการมีความสัมพันธ์อย่างถูกต้องกับพระเจ้า ตนเอง และผู้อื่น และการมีโอกาสนในการรับการพัฒนาและมีส่วนในการร่วมพัฒนาตามของประทาน

ทั้งนี้ การศึกษาเรื่องของพระเยซูในฐานะพระเจ้าแท้และมนุษย์แท้ ที่พระเจ้าทรงถือว่าเป็นผู้ที่ เป็นหัวปีของพระฉายาทั้งปวง พระองค์ทรงดำเนินชีวิตในโลกนี้ในสภาพมนุษย์ที่จำกัด แต่ยังสามารถแบบอย่างของพระองค์ได้ทำให้เห็นต้นแบบที่สำคัญในกับคริสตจักรต่อการปฏิบัติต่อคนยากจนด้วยอีก 3 ประการสำคัญคือ 1) คริสตจักรเป็นตัวแทนแห่งการคืนดี 2) คริสตจักรตอบสนองผู้ถูกปฏิเสธอย่างเป็นองค์รวม และ 3) คริสตจักรยอมเสียสละและยอมยากจนเพราะเห็นแก่พระเยซูคริสต์

คริสตจักรเป็นตัวแทนของพระเยซูที่จะออกไปสร้างการคืนดีระหว่างคนยากจนกับพระเจ้าด้วยความจริงแห่งพระกิตติคุณ การคืนดีต่อผู้อื่นด้วยการให้อภัย และความรัก อันเป็นต้นแห่งที่ทลายความยากจนให้สลายไป ทั้งการช่วยเหลือคนยากจนโดยการตอบสนองอย่างเป็นองค์รวม โดยไม่ได้พิจารณาการช่วยเหลือความยากจนเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และพิจารณาอย่างรอบคอบในแต่ละปัจจัย และท้ายที่สุด พระเยซูทรงยอมสละความเป็นพระเจ้า ความโอ้อวดระการ สละสถานภาพที่ยอมเยี่ยงที่สุดเพื่อลงมาในโลกเพื่อช่วยโลกให้รอดพ้นจากบาป และปัญหาต่างๆที่เกิดจากบาป ด้วยเหตุนี้คริสตจักรจะสามารถทำพันธกิจได้อย่างเกิดผลเมื่อคริสตจักรมีหัวใจเหมือนอย่างพระเยซู ไม่ยึด

ติดกับสิ่งที่ไม่เป็นนิรันดร์ แต่ยอมสละได้เพื่อสิ่งที่สำคัญที่สุดนั่นคือจิตวิญญาณของผู้เชื่อ ความรอด และการกลับมาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีในทุกมิติ

ทั้งหมดนี้เป็นบทสรุปจากการค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจน โดยการนำหลักความจริงในพระคัมภีร์มาปรับประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้เกิดแนวทางที่คริสเตียนในประเทศไทยจะตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคนยากจน ทั้งนี้ให้ชีวิตของคริสเตียนกลายเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ทำให้คนจน ยากจนยิ่งขึ้น แต่จะนำหลักการความจริงในพระคัมภีร์มาใช้ในการปรนนิบัติรับใช้คนยากจนในสังคม ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่พระเจ้าทรงรักอย่างมากมาย

5.2 ข้อเสนอแนะ

แนวทางการสร้างคริสตศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมเนื่องจากความยากจน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ เป็นเพียงข้อสังเกตและมุมมองส่วนตัวของผู้วิจัยที่ได้จากการศึกษาจากข้อมูล เอกสาร โดยยังไม่มี การนำหลักการที่ได้ไปปรับใช้จริงในคริสตจักรแต่อย่างใด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ผู้ผู้นำคริสตศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเองจากความยากจนได้จากการศึกษาค้นคว้านี้ไปปรับใช้กับพื้นที่ในบริบทของท่าน อาทิเช่น หมู่บ้านหรือคริสตจักรของท่าน แล้วศึกษาโดยการสังเกตผลที่เกิดขึ้นว่า เมื่อนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้จริงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด อะไรคืออุปสรรค หรือโอกาสที่ทำให้ความเข้าใจเรื่องคริสตศาสนศาสตร์เรื่องผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทยเนื่องจากความยากจนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ในบริบทของท่าน พร้อมทั้งสามารถเปลี่ยนรูปแบบงานวิจัยไปสู่การเก็บข้อมูลในพื้นที่ผ่านการสัมภาษณ์ ผู้นำคริสตจักรและสมาชิกในคริสตจักร และโดยเฉพาะคนยากจนในพื้นที่ของท่าน เพื่อสำรวจว่ามีปัจจัยหรือแนวทางใดทำให้เกิดการตอบสนองต่อผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมไทย เนื่องจากความยากจนบนพื้นฐานคริสตศาสนศาสตร์ที่เหมาะสมกว่านี้หรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนา คริสตศาสนศาสตร์ของคริสตจักรไทยให้เติบโตขึ้นบนรากฐานความเข้าใจที่ถูกต้องตามพระคัมภีร์ต่อคนยากจนให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยเพื่อเป็นแบบอย่างอันสำคัญให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป

บรรณานุกรม

- Ash Barker. (2009). *Make poverty personal*. Grand Rapids: Baker Books.
- Byyant L. Myers. (2011). *Walking with the poor*. Maryknoll: Orbis books.
- Dan G. McCartney. (2009). *James*. Grand Rapids: Baker Academic.
- Daniel L. Migliore. (2004). *Faith Seeking Understanding*. Michigan: Wm. B. Erdmans Publishing Co.
- Darrell L. Bock. (1994). *Luke*. Michigan: Baker Academic.
- James D. Smart. (1952). *History and Theology in Secons Isaiah*. Philadelphia: The Westminster Press.
- Joel B. Green. (2011). *Dictionary of Scripture and Ethics*. Grand Rapid: Baker Publishing Group.
- Joel B. Green, Scot Mcknight, และ I. Howard Marshall. (1992). *Dictionary of Jesus and the Gospels*. Dowmers Grove: InterVasity Press, USA.
- John Webster. (2000). *The Cambride Companion of Karl Barth*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stanley J. Grenz. (2000). *Theology for the Community of God*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2513). *ลักษณะสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: หนังสือพิมพ์ธงไทย.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, และ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2546). *กระบวนการยุติธรรมกับความยากจน : ยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการยุติธรรมเพื่อคนจน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุณย์ อภิญาญา เวชยชัย. (2546). *การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยด้อยโอกาส : กลุ่มคนจนผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอดิสันเพรส โปรดักส์ จำกัด.
- ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา, สุรีย์พร พันพิ่ง, และ รัชพันธ์ เขยจิตร. (2548). *ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อความยากจน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2549). *วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2543). *คนจนกับนโยบายการทำให้จนของรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการ การเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.).
- ประเวศ วะสี. (2546). ความยากจนในสังคมไทย : ปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบ. ใน กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, *กระบวนการความยุติธรรมกับความยากจน* (หน้า 17-27). กรุงเทพฯ: สำนักงาน กองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2555). *เชื้อกรรม ฐักรรม แก่กรรม*. กรุงเทพฯ: บ้านพรณพุกษา.
- มิลลาร์ด เจ. อีริคสัน. (2009). *ศาสนศาสตร์คริสเตียน เล่มที่1*. กรุงเทพฯ: พระคริสตธรรมกรุงเทพฯ (แผนกวรรณกรรม).
- สก็อต ทอดด์. (2560). *ความยากจน*. เชียงใหม่: มูลนิธิตรูณาทร.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2542). *วิกฤตความจนในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2554). *แนวคิดและรูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจน*. ขอบแก่น: หจก. ขอบแก่นการพิมพ์.
- สาธัญญ์ บุญเกียรติ. (2560). *คริสต์ศาสนศาสตร์ใกล้ตัวมุมมองใหม่*. กรุงเทพฯ: กนกบรรณสาร.
- สำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ. (2546). *คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เล่มที่4*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุจิตรา อ่อนค้อม. (2548). *การสร้างสันติภาพโลกแบบยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ปีเฮลตี้.

ประวัติผู้เขียน

นายภานุพงศ์ ชูติมาพงศ์รัตน์ เกิดเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2531 (ค.ศ.1988)
ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ 79/1 หมู่ 1 ต.หนองซาก อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี 20710 เป็นสมาชิกสมทบ
คริสตจักรหัวกุญแจ สังกัดภาคที่ 12 จังหวัดชลบุรี

ประวัติการศึกษา

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบึงอุตสาหกรรมนุเคราะห์
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาเกาหลี มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

ประวัติการทำงานรับใช้

พ.ศ. 2557-2559 เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาผู้นำ ของมูลนิธิรัตนาร
พ.ศ. 2560-2563 ผู้ก่อตั้ง “ทีมเพื่อการเปลี่ยนแปลง” พันธกิจจัดอบรมสำหรับเยาวชนไทย